

Gedrag vaarrecreanten op de Waddenzee

Nulmeting

Eindrapport
10 maart 2010



Verantwoording

Titel : Gedrag vaarrecreanten op de Waddenzee
Subtitel : Nulmeting
Projectnummer : 278810
Referentienummer :
Revisie :
Datum : 10 maart 2010

Auteur(s) : Drs. SJH Zegers
E-mail adres : sjoerd.zegers@grontmij.nl
Gecontroleerd door : Frank Gort
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : Peter Bergmans
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Velperweg 26
6824 BJ Arnhem
Postbus 485
6800 AL Arnhem
T +31 26 372 26 44
F +31 26 445 92 81
info@grontmij.nl
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling onderzoek.....	3
1.3	Aanpak onderzoek.....	3
1.3.1	Nulmeting (2009) en effectmeting (2011)	3
1.3.2	Motiefgroepen	3
1.4	Werkwijze nulmeting 2009	4
1.4.1	Veldenquête	4
1.4.2	Online-enquête	7
1.5	Vergelijking 2003	7
1.6	Leeswijzer	7
2	Kenmerken van de vaarrecreant	9
2.1	Inleiding.....	9
2.2	Type schip.....	9
2.3	Groepssamenstelling	11
2.4	Eigendom schip	12
2.5	Zomerligplaats schip	13
2.6	Voorzieningen aan boord.....	14
2.7	Vaardagen op de Waddenzee	14
2.8	Favoriete Waddenhavens	15
2.9	Samenvatting	17
3	Kenmerken van de vaartocht.....	19
3.1	Inleiding.....	19
3.2	Dagtocht of vakantie	19
3.3	Gevaren route	20
3.4	Waddenhavens	23
3.5	Gebruikte media ter voorbereiding van de vaartocht.....	25
3.6	Samenvatting	25
4	Ondernomen activiteiten	27
4.1	Inleiding.....	27
4.2	Droogvallen	27
4.3	Ankeren buiten havens	29
4.4	Samenvatting	29
5	Motiefgroepen	31
5.1	Inleiding.....	31
5.2	Motieven om voor varen op de Waddenzee te kiezen	31
5.3	Het hoofdmotief.....	32
5.4	Profielen	32
5.4.1	Vaarrecreant met als hoofdmotief 'gezelligheid'	33
5.4.2	Vaarrecreant met als hoofdmotief 'natuur'	34
5.4.3	Vaarrecreant met als hoofdmotief 'sportiviteit'	35
5.4.4	Vaarrecreant met als hoofdmotief 'actie en avontuur'	36
5.5	Samenvatting	37

6	Campagnes, beleid en regelgeving	39
6.1	Inleiding	39
6.2	Bekendheid met wet en regelgeving	39
6.3	De Erecode voor Wadliefhebbers	40
6.3.1	Belang van de erecode	41
6.4	Bekendheid 'Ik pas op het Wad' campagne	42
6.5	Samenvatting	43
7	Gedrag vaarrecreant	45
7.1	Inleiding	45
7.2	Natuurwaarden	45
7.3	Effect van activiteiten op de natuur in de Waddenzee	46
7.4	Verboden activiteiten	47
7.5	Samenvatting	51
8	Gedrag per motiefgroep	53
8.1	Inleiding	53
8.2	Motiefgroep 'gezelligheid'	53
8.3	Motiefgroep 'natuur'	54
8.4	Motiefgroep 'sportiviteit'	54
8.5	Motiefgroep 'actie en avontuur'	55
8.6	Samenvatting	55
9	Conclusie en aanbevelingen	56
9.1	Inleiding	56
9.2	Aanpak onderzoek	56
9.3	De erecode	56
9.4	Gedrag vaarrecreanten	57
9.5	'Ik pas op het Wad'-campagne	57
9.6	Motiefgroepen	57
9.7	Conclusie	58

Bijlagen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Waddenzee en de Waddeneilanden zijn een uniek en prachtig gebied. De mooie natuur herbergt vele soorten vogels, vissen en planten. Het is een gebied waar rust en ruimte nog beleefd kunnen worden. Het zijn deze kwaliteiten die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op toeristen. In de periode tussen 1982 en 2006 is het aantal scheepvaartbewegingen van recreatieschepen bijna verdubbeld en voor de toekomst is een verdere stijging waarschijnlijk.

Het waddengebied is bijzonder mooi, maar ook uiterst kwetsbaar. De toeristische activiteiten op en rond de Wadden kunnen onrust veroorzaken bij de bijzondere flora en fauna. De vraag is hoe je recreatie en natuurbescherming hand in hand kunt laten gaan in het Waddengebied.

Erecode voor Waddenliefhebbers

In juni 2003 is gestart met een vier jaar durende proef met afspraken over droogvallen en gedrag op de Waddenzee. De proef maakte het mogelijk in afwijking van de bestaande wet- en regelgeving ook buiten 200 meter van de betonde en beprikte vaargeulen droog te vallen, mits de droogvaller zich zou houden aan de overeengekomen Erecode voor Waddenliefhebbers (zie ook het kader op de volgende pagina). Na vier jaar is de eindevaluatie opgesteld, waarbij geconcludeerd is dat de proef een succes was.

Convenant

In december 2007 is een convenant opgesteld tussen 27 partijen die betrokken zijn bij het wel en wee van het Waddengebied. Hierbij zijn zowel de gebruikers, als de beheerder en de overheid betrokken. In het convenant wordt een integraal beleid voor het beheersbaar maken en houden van recreatie en toerisme op de Waddenzee uitgewerkt. De insteek van het convenant is niet om het gebruik aan banden te leggen door bijvoorbeeld het stellen van maximale aantallen ligplaatsen in het gebied. Het convenant is er meer op gericht dat toeristen en recreanten zich goed gedragen (bijvoorbeeld zich houden aan de erecode voor Waddeliefhebbers), door middel van educatie en voorlichting. Het gaat om herstel, bescherming en het behoud van de Wadden, zodat komende generaties kunnen blijven genieten van dit speciale gebied.

Campagne 'Ik pas op het Wad'

De campagne 'Ik pas op het Wad' is een concreet project dat deel uitmaakt van het Convenant. Via bijvoorbeeld folders, een website, artikelen in kranten en bladen en een postercampagne worden vaarrecreanten opgeroepen om bij het varen en droogvallen rekening te houden met de kwetsbare Waddennatuur en zich te houden aan de afspraken van de Erecode voor Waddeliefhebbers. Centrale boodschap van de campagne is 'Genieten mag, maar met respect voor de Waddennatuur.'

Erecode voor Wadliefhebbers

De Erecode geldt voor iedereen op het Wad, zoals opvarenden van schepen, kanovaarders, Wadlopers, vogelaars en deelnemers aan Waddenzwerftocht. De Erecode bestaat uit de volgende onderdelen:

Vogels

- Ga pas van boord als foeragerende vogels zijn verdwenen.
- Zorg dat u bij opkomend water weer op tijd terug bent, zonder de vogels te verstoren.
- Blijf als groep(je) dicht bij elkaar en waaier niet uit.
- Als de eerste vogels opvliegen, dan komt u te dichtbij.
- Houd extra afstand tot grotere vogels, zoals wulp en lepelaar.
- Houd afstand tot broedende vogels en vogels met jongen.
- Vaar niet te dicht langs hoogwatervluchtplaatsen.
- Ga er niet ankeren. Loop rond hoogwater niet naar groepen vogels toe.

Zeehonden

- Blijf uit de buurt van rustende zeehonden.
- Loop er zeker nooit naar toe.
- Zodra één zeehond zijn kop opsteekt, komt u te dicht bij de groep.
- Vaar niet dicht langs steile oevers waar zeehonden rusten.
- Ga hier niet in de buurt ankeren of droogvallen.

Wat vanzelf spreekt

- Houd uw hond aangeliend.
- Niet aan het schip werken met verf, olie, diesel, oplosmiddelen.
- Geen harde muziek, luide radio of marifoon.
- Niet met onnodig motorgeweld proberen los te komen.
- Vaar zonder hoge hekgolven.
- Gebruik geen onnodige felle verlichting.
- Gooi geen afval overboord.
- Niet vliegeren.

Goed zeemanschap gaat boven alles. Vaar met een actuele hydrografische kaart. Blijf uit gebieden die gesloten zijn op grond van artikel 20 Natuurbeschermingswet en andere regelgeving. De schipper is en blijft verantwoordelijk voor het gedrag van zijn opvarenden. Passeer bij een wandeling op het Wad geen geulen dieper dan kniehoogte, dat is gevaarlijk. Groepen groter dan 7 personen mogen niet verder van hun boot gaan dan 500 meter. Val niet te lang achter elkaar op dezelfde plaats droog: maximaal twee of drie tijden.

Monitoringsplan

Door middel van monitoring worden de fysieke effecten van het Convenant gemeten en wordt inzichtelijk gemaakt of de afspraken uit het convenant daadwerkelijk leiden tot het beperken van verstoring van de natuurwaarden op de Waddenzee. Het Monitoringsplan valt uiteen in drie componenten, namelijk:

- effecten op natuurwaarden: het in kaart brengen van mogelijke effecten van vaarrecreatie- en activiteiten op natuurwaarden;
- karakteristieken vaarrecreatie: inzicht verschaffen in ontwikkelingen, die plaatsvinden op het gebied van aantallen en typen vaarrecreatie in het Waddengebied;
- gedrag vaarrecreant: meten van effecten van educatie, voorlichting en informatieverschaffing op de bewustwording en gedragingen van vaarrecreanten in het Waddengebied.

De provincie Noord-Holland, in opdracht van het Regionaal College Waddengebied, heeft aan Grontmij gevraagd om de effecten te beschrijven van het Convenant op het 'gedrag van de vaarrecreant'.

1.2 Doelstelling onderzoek

Doelstelling van het onderzoek is het inzichtelijk maken of educatie, voorlichting en informatieverschaffing invloed hebben op de gedragingen van de vaarrecreanten in het Waddengebied.

Hierbij komen de volgende aandachtspunten aan de orde:

- Motieven voor het varen in het Waddengebied;
- Gedragingen en activiteiten van de vaarrecreanten;
- Kennis van de erecode, geldende wet- en regelgeving en over het effect van gedragingen op natuurwaarden;
- Vaststellen of er een verband is tussen motiefgroepen en vaargedrag en of motiefgroepen gebruikt kunnen worden bij het uitzetten van de 'Ik pas op het Wad' campagne.

1.3 Aanpak onderzoek

1.3.1 Nulmeting (2009) en effectmeting (2011)

Om het effect van de educatie, voorlichting en informatieverschaffing te kunnen meten, worden twee metingen uitgevoerd, namelijk een nulmeting en een effectmeting. Tijdens de nulmeting in 2009 wordt door middel van enquêteonderzoek de uitgangssituatie gemeten. Twee jaar later wordt op dezelfde manier nogmaals een meting uitgevoerd. Door de resultaten van beide metingen met elkaar te vergelijken kan bepaald worden wat het effect is geweest van de educatie, voorlichting en informatieverschaffing in de tussenliggende periode.

De campagne 'Ik pas op het Wad' is begin 2009 van start gegaan tijdens de HISWA. Sindsdien is op diverse manieren aandacht aan de campagne gegeven, onder andere in tijdschriften en op de website 'www.ikpasophetwad.nl'. Door de eerste meting in de zomer/herfst van 2009 uit te voeren, terwijl de campagne al van start is gegaan, is geen zuivere nulmeting mogelijk. Echter, met deze meting kan wel het eerste succes van de campagne bepaald worden, en kan bepaald worden welke promotiemiddelen tot nu toe succesvol zijn geweest. Op basis van deze informatie kan de promotiestrategie aangepast worden. Bij de effectmeting wordt vervolgens bepaald wat het effect van de campagne is geweest in de periode 2009-2011.

1.3.2 Motiefgroepen

Niet elke wadvaarder is hetzelfde. Vaarrecreanten komen met verschillende motieven naar de Waddenzee. Op basis van de resultaten van de enquête worden de respondenten ingedeeld in de volgende motiefgroepen:

- Gezelligheid: gezellig op pad zijn met vrienden en familie staat voorop bij deze motiefgroep.
- Natuur: natuurbeleving is de belangrijkste reden voor deze groep om op de Wadden te varen.
- Sportiviteit: deze groep vaarrecreanten ziet het varen als een sportieve activiteit.
- Actie en avontuur: ontdekking van het gebied, de watersport en actief bezig zijn staat bij deze groep voorop.

Naar verwachting is het vaargedrag van de vaarrecreanten afhankelijk van de motiefgroep waartoe zij behoren. In dit onderzoek worden de gedragingen en activiteiten van bovenstaande motiefgroepen bepaald en gekeken of er verschillen zijn tussen de motiefgroepen. Tevens wordt per motiefgroep inzicht gegeven in de kennis van de erecode en geldende wet- en regelgeving en de mate van verstorend gedrag op de Waddenzee.

Met deze informatie kan vervolgens bepaald worden op welke groepen de voorlichting/campagne zich vooral moet richten, onder andere gezien hun vaargedrag, kennis van de erecode en mate van verstorend gedrag.

1.4 Werkwijze nulmeting 2009

Om het vaargedrag en de kennis van wet- en regelgeving bij de vaarrecreanten te onderzoeken is gekozen voor het uitvoeren van enquêteonderzoek. Hierbij is ervoor gekozen om de vaarrecreanten op twee manieren te benaderen, namelijk via een veldenquête en via een online-enquête.

- Veldenquête: bij de diverse havens in het Waddenzee-gebied zijn de vragenlijsten uitgedeeld aan de vaarrecreanten.
- Online-enquête: respondenten zijn via email en websites van diverse bij de waddenvaart betrokken partijen benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. De vragenlijst was vervolgens online in te vullen.

Er is gekozen voor deze twee typen enquêtes, om zowel de vaarrecreanten die tijdens de enquêteperiode op de Wadden hebben gevaren als de vaarrecreanten die buiten deze periode hier hebben gevaren bij het onderzoek te betrekken.

1.4.1 Veldenquête

Vragenlijst

In overleg met de begeleidingscommissie is de vragenlijst opgesteld (zie bijlage 3). Belangrijk bestanddeel van de vragenlijst is het gedrag van de vaarrecreant op de Wadden en zijn kennis van wet- en regelgeving, evenals de bekendheid met de 'Ik pas op het Wad' campagne.

De erecode is verwerkt in de vragenlijst. Bij het vragen naar feitelijk gedrag zijn antwoordcategorieën opgenomen die teruggrijpen naar regels uit de erecode. Tevens zijn de regels uit de erecode vermeld in de vragenlijst, waarbij de respondent gevraagd wordt aan te geven of hij de desbetreffende regel belangrijk vindt. Bij de vraagstelling is rekening gehouden met het voorkomen van sociaal wenselijke antwoorden, door eerst te vragen naar feitelijk gedrag, en daarna in te gaan op de regelgeving.

De vragenlijst is na het opstellen voorgelegd aan diverse personen die betrokken zijn bij de vaart op de Waddenzee. Tevens is de vragenlijst bij Grontmij intern ter beoordeling voorgelegd aan tien experts op het gebied van onderzoek en recreatievaart. Nuttige op- en aanmerkingen zijn verwerkt in de vragenlijst.

Bij de vragenlijst is een antwoordenvolpoe bijgevoegd. Dit heeft de respondenten de kans gegeven om na ontvangst van de vragenlijst de vragenlijst mee te nemen en op hun gemak in te vullen. Vervolgens kon de vragenlijst in de enveloppe, zonder postzegel, met de post geretourneerd worden.

Uitdeellocaties

De vragenlijsten zijn met behulp van de havenmeesters uitgedeeld bij diverse havens in het Waddenzee-gebied. In eerste instantie zijn 11 havens bij het onderzoek betrokken. Alle havenmeesters zijn van te voren gebeld met de vraag of zij willen meewerken aan het onderzoek. Alle havenmeesters hebben toegezegd.

Verloop veldwerk

Om een goede spreiding te krijgen van respondenten over de gehele onderzoeksperiode, zijn de enquêtes in drie fasen bij de havenmeesters aangeleverd, telkens met de vraag of ze deze enquêtes zouden willen verspreiden onder de vaarrecreanten die hun haven aandoen. De enquêtes zijn in de weken 30, 33 en 38 naar de havenmeesters verstuurd.

In week 32 is een controle op de voortgang van het veldwerk uitgevoerd. Hierbij werd duidelijk dat het verspreiden van de enquêtes op sommige locaties beter verliep dan op andere locaties. Dit bleek voornamelijk te wijten te zijn aan de methode van uitdelen van de enquête. Het actief uitdelen van de enquête zorgde voor een grotere verspreiding van formulieren en tot een

hogere respons. Sommige havenmeesters hadden de enquêteformulieren echter op een stapel neergelegd (bijvoorbeeld bij de receptie). Het bleek dat de vaarrecreanten dan slechts mondjesmaat de vragenlijsten meenamen. Een andere methode van verspreiden was voor deze havenmeesters echter niet mogelijk, doordat zij het te druk hadden om in de verspreiding een actieve rol te spelen.

Ter compensatie van de locaties waar het uitdelen van de enquêtes minder goed verliep, zijn twee extra locaties toegevoegd. In totaal zijn er 2.250 enquêteformulieren verstuurd naar de havenmeesters. In onderstaande tabel is weergegeven hoeveel enquêteformulieren per locatie aangeleverd zijn.

Tabel 1 Aangeleverde enquêteformulieren per uitdeellocatie

Haven	Week 30	Week 33	Week 38	Totaal
Ameland	50	- *	50	100
Delfzijl	50	50	30	130
Den Helder	50	50	30	130
Den Oever	50	- *	30	80
Den Oever II	- **	50	30	80
Harlingen	100	- *	30	130
Harlingen II	- **	100	75	175
Lauwersoog	50	75	50	175
Noordpolderzijl	20	50	50	120
Schiermonnikoog	50	50	50	150
Terschelling	110	110	110	330
Texel	110	110	75	295
Vlieland	110	110	110	330
Totaal	750	755	720	2225

* geen enquêteformulieren aangeleverd, i.v.m. hoge aantal overgebleven formulieren van voorgaande zending

** extra locaties naar aanleiding van voortgang van het veldwerk in week 32

Weersomstandigheden tijdens enquêteperiode

Het is belangrijk om de weersomstandigheden tijdens de enquêteperiode vast te leggen, zodat bij de effectmeting in 2011 gekeken kan worden of verschillen in de resultaten hieraan te wijten zijn.

Hieronder wordt de weersgesteldheid beschreven tijdens de enquêteperiode (juli, augustus en september). Deze gegevens zijn gebaseerd op informatie van het KNMI. Algemeen kan gesteld worden dat het jaar 2009 zeer zonnig was met over het land gemiddeld 1888 zonuren tegen normaal 1550. In het Waddengebeid was dit gemiddeld 1930 uur tegenover 1650 normaal. Het was ook een relatief droog jaar, met 681 mm neerslag (normaal: 744 mm). De wind was gemiddeld gezien matig, tot af en toe vrij krachtig in september en kwam voornamelijk uit zuidwestelijke richting. Al met al was het goed weer om te varen. Dit heeft een gunstig effect op het veldwerk, omdat er met gunstig weer meer mensen gaan varen, en er derhalve meer vaarrecreanten zijn die een vragenlijst hebben kunnen invullen.

Juli 2009: Warm, nat, zonnig en matige wind

Juli was warmer dan normaal, met een gemiddelde temperatuur van 18,1 °C (normaal: 17,4 °C). Dat is vooral te danken aan de eerste zes dagen van de maand en de periode 13 t/m 17 juli. De rest van de maand was het weer wisselvallig. Het was een natte maand met veel neerslag, maar ook veel zon. Op Terschelling scheen de zon 274 uur (normaal: rond 200 uur). De windkracht was 3 à 4, veelal uit het zuid-westen.

Augustus 2009: Warm en zonnig

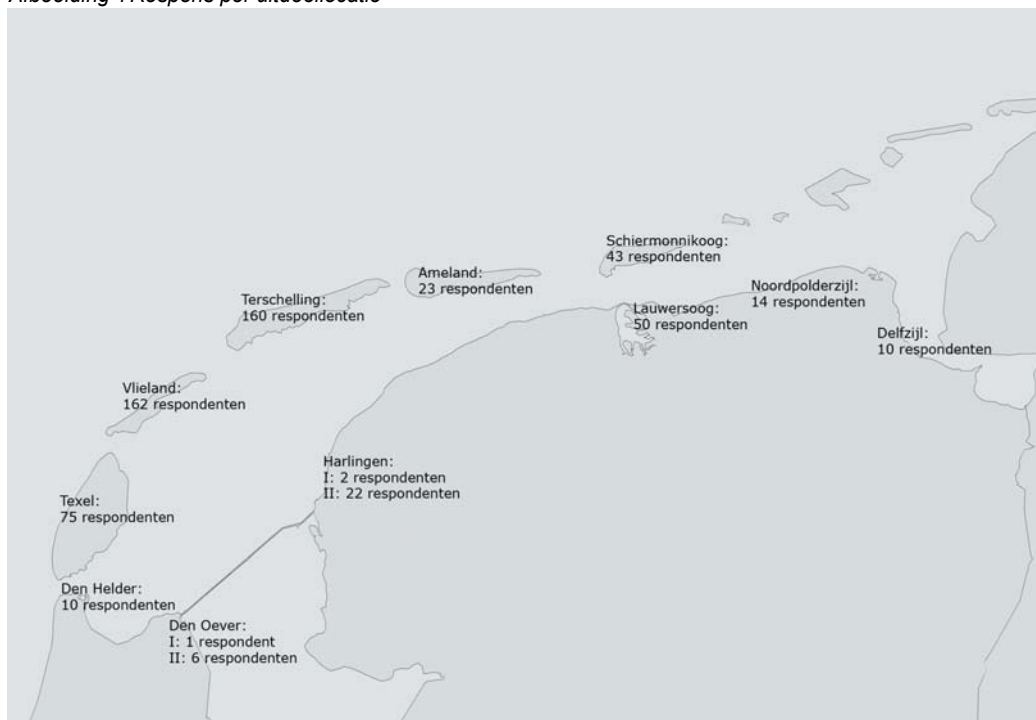
Augustus was een warme maand, met een gemiddelde temperatuur van 18,5 °C (normaal: 17,2 °C). Het gemiddeld aantal zonuren was 240 (normaal: 198 uur). Het was ook een relatief droge maand. De windkracht was gemiddeld 3 à 4, met aan het einde van de maand 4 à 5, veelal uit het zuid-westen.

September 2009: Vrij warm, zonnig, droog en matig tot krachtige wind
 Ook in september was het warmer dan normaal. De gemiddelde temperatuur bedroeg 15,0 °C (normaal: 14,2 °C). Het gemiddelde aantal zonuren was 187 (normaal 136 uur). Er viel relatief weinig neerslag. De windkracht was gemiddeld 3 à 5, met uitschieters tot 6. Aan het begin van de maand kwam de wind voornamelijk uit noord-oostelijke richting. Later in de maand kwam de wind uit westelijke richting.

Respons

In totaal is 26% van de naar de havenmeesters verstuurd enquêteformulieren ingevuld door vaarrecreanten geretourneerd. In de tabel op de deze pagina is deze respons uitgesplitst naar uitdeellocatie. Hierbij valt op dat vooral de havens op de Waddeneilanden goed vertegenwoordigd zijn in het onderzoek.

Afbeelding 1 Respons per uitdeellocatie



Tabel 2 Respons veldenquête

Haven	Respons absoluut	Percentage van aantal uitgedeelde formulieren
Ameland	23	23%
Delfzijk	10	8%
Den Helder	10	8%
Den Oever	1	1%
Den Oever II	6	8%
Harlingen	2	2%
Harlingen II	22	13%
Lauwersoog	50	29%
Noordpolderzijk	14	12%
Schiermonnikoog	43	29%
Terschelling	160	48%
Texel	75	25%
Vlieland	162	49%
Totaal veldenquête	578	26%

1.4.2 Online-enquête

Vragenlijst

De vragenlijst die voor de online-enquête is gebruikt is hetzelfde als de vragenlijst die bij de veldenquête is gebruikt. Het enige verschil is dat de veldenquête vraagt naar de ervaringen van de respondenten tijdens de vaartocht waarbij ze de vragenlijst hebben uitgereikt gekregen, terwijl de online-enquête vraagt naar de ervaringen tijdens de meest recente vaartocht over de Wadden.

Verspreiding

De vragenlijst is online gezet. Op diverse manieren is aandacht gegeven aan deze enquête, namelijk:

- door een bericht op de site 'www.ikpasophetwad.nl';
- door een bericht op de site 'www.waddenzee.nl';
- door een bericht op de site van de Waterkampioen;
- door het versturen van uitnodigingen via email door de ANWB en het Watersportverbond naar hun leden;
- door het versturen van uitnodigingen via email door de verschillende watersportverenigingen in het gebied naar hun leden.

De uitnodigingsemail is in week 39 verzonden.

Respons

De vragenlijst kon tot en met week 47 ingevuld worden. In totaal zijn 324 bruikbare enquêtes ontvangen. Omdat niet bekend is hoeveel uitnodigingen verstuurd zijn, is het niet mogelijk om een responspercentage te berekenen.

Tabel 3 Respons veldenquête en online-enquête

Haven	Respons absoluut	Percentage van totale respons
Totaal veldenquête	578	64%
Totaal online-enquête	324	36%
Totaal	902	100%

1.5 Vergelijking 2003

Bij de analyse van de resultaten wordt waar mogelijk vergeleken met de resultaten van het 'Onderzoek vaargedrag IJsselmeergebied en Waddenzee' uit 2003. Dit onderzoek had een andere methode van veldwerk en diverse cijfers zijn alleen voorhanden voor IJsselmeer en Waddenzee samen. Derhalve is de vergelijkbaarheid met 2003 af en toe lastig. Dit zal in de tekst toegelicht worden, waar het van toepassing is.

1.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komen de kenmerken van de vaarrecreant aan bod. In hoofdstuk 3 volgen de kenmerken van de vaartocht, waarna in hoofdstuk 4 de ondernomen activiteiten aan de orde komen. In hoofdstuk 5 worden de verschillende motiefgroepen voor het varen op de Waddenzee besproken. Hoe bekend de vaarrecreant is met de erecode en de 'Ik pas op het Wad' campagne volgt in hoofdstuk 6. Daarna wordt in hoofdstuk 7 het gedrag van de vaarrecreant besproken. Tenslotte volgt in hoofdstuk 8 een conclusie met aanbevelingen voor de promotiecampagne en de effectmeting.

2 Kenmerken van de vaarrecreant

2.1 Inleiding

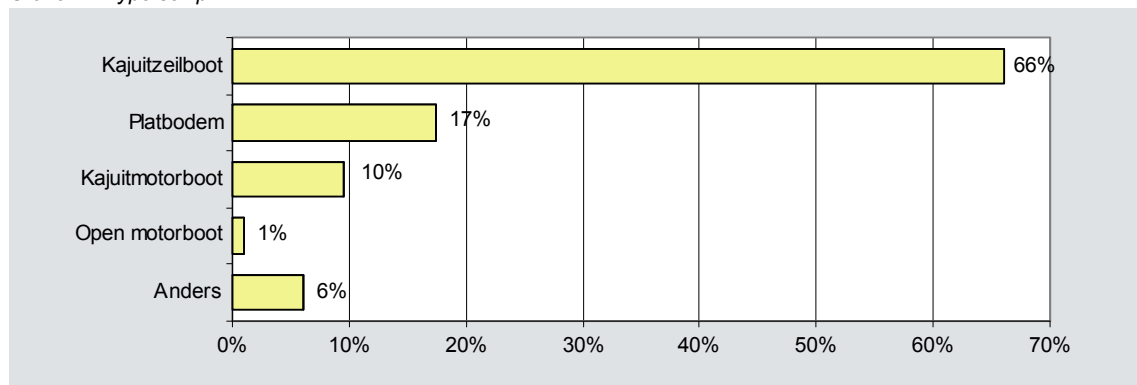
Dit hoofdstuk geeft antwoord op de vraag wie de vaarrecreanten zijn die varen op de Waddenzee. Hierbij komen aan de orde het type schip, de voorzieningen aan boord, de frequentie van varen op de Wadden, voorkeuren en het gezelschap waarmee de vaartocht wordt ondernomen. Deze kenmerken zijn van invloed op het gedrag van de vaarrecreant.

2.2 Type schip

Aan de respondenten is gevraagd met welk type boot zij op de Wadden varen. In de vragenlijst zijn enkele scheepstypen genoemd, waaruit de respondent kon kiezen. 66% van de respondenten geeft aan gebruik te hebben gemaakt van een kajuitzeilboot, terwijl 17% aangeeft een platbodem te hebben gebruikt. Indien de platbodem tot de zeiljachten wordt gerekend, is in totaal 83% van de respondenten met een zeilboot onderweg geweest op de Wadden. Dit percentage is iets lager dan het percentage uit het onderzoek uit 2003¹. In dat onderzoek was 88% van de boten een zeilboot. In 2003 was het aandeel platbodems lager dan in 2009, namelijk 9%.

11% van de respondenten is met een motorboot onderweg geweest op de Wadden. Dit percentage komt nagenoeg overeen met het percentage uit 2003. In dat onderzoek heeft 12% van de respondenten een motorboot aangegeven als type schip.

Grafiek 1 Type schip

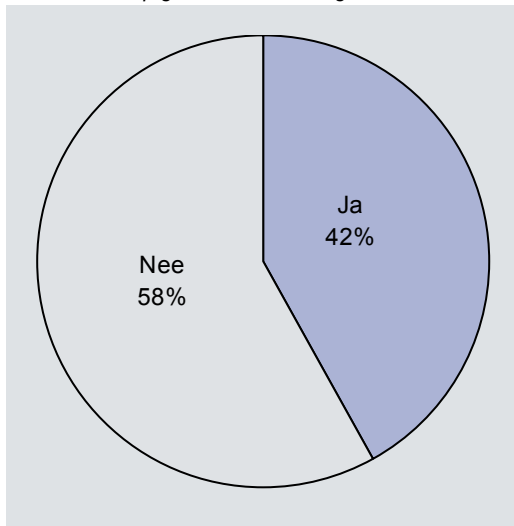


¹ Bij de resultaten uit 2003 betreffende type schip is buiten de Waddenzee ook het IJsselmeer meegenomen.

42% van de schepen is geschikt om droog te vallen. Dit percentage is hoog in vergelijking met het onderzoek uit 2003. In dat onderzoek is 26% van de schepen geschikt om droog te vallen. Een verklaring voor dit verschil is het feit dat in 2003 ook respondenten vanuit het IJsselmeer bij het onderzoek betrokken zijn en nu in 2009 alleen wadvaarders betrokken zijn.

Wordt de mogelijkheid voor droogvallen bekeken per type schip, dan valt op dat naast de platbodems die droogvallen, ook bijna de helft van de motorboten en een kwart van de kajuitzeilboten kunnen droogvallen. Bij het droogvallen van kajuitboten met kiel, kan dit type schip, die vaak een geul(tje) invaren, gebruik maken van steunen (poten c.q. wadstutten) wanneer er onvoldoende water staat.

Grafiek 2 *Schip geschikt voor droogvallen*



Tabel 4 *Schip geschikt voor droogvallen per type schip*

	Ja
Open motorboot	42%
Kajuitmotorboot	45%
Platbodem	99%
Kajuitzeilboot	23%
Anders	82%
Totaal	42%

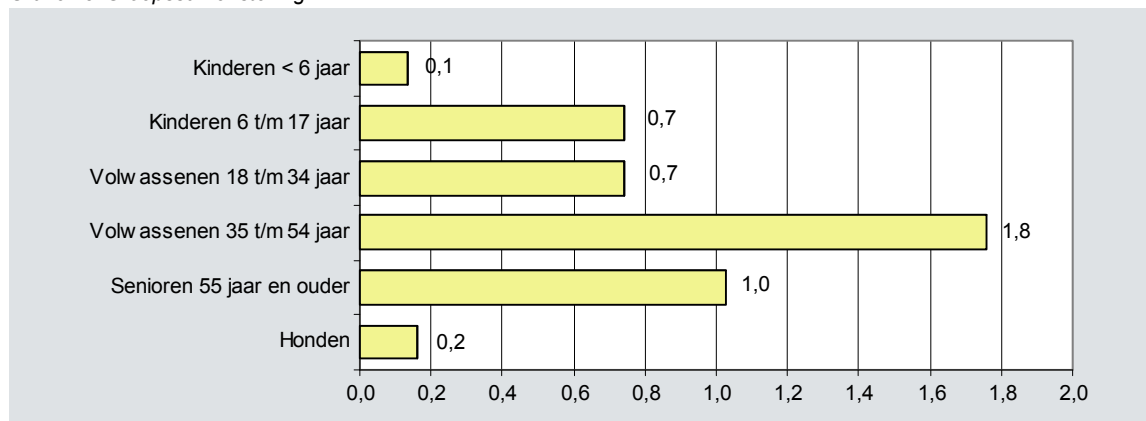


2.3 Groepssamenstelling

Aan de respondenten is gevraagd wat de samenstelling is van de groep waarmee ze de vaartocht maken. Gemiddeld bestaat de bemanning (schipper, gasten) uit 4,4 personen. 1 op de 5 schepen heeft ook nog een hond aan boord.

De gemiddelde groepsgrootte is hoger dan in 2003. In dat onderzoek kwam de gemiddelde groepsgrootte (recreatievaart en chartervaart samen) uit op 3 personen. Vooral de groepsgrootte bij platbodems valt op. Deze komt uit op 8 personen, terwijl in 2003 dit nog 3,1 was. De reden hiervoor is in grafiek 4 te zien. Het aandeel groepen van meer dan 10 personen is relatief hoog. Dit aandeel is bijna 25%. Ter vergelijking: in 2003 was dit nog zo'n 8%. Naar verwachting is in het huidige onderzoek meer chartervaart betrokken dan in het onderzoek uit 2003.

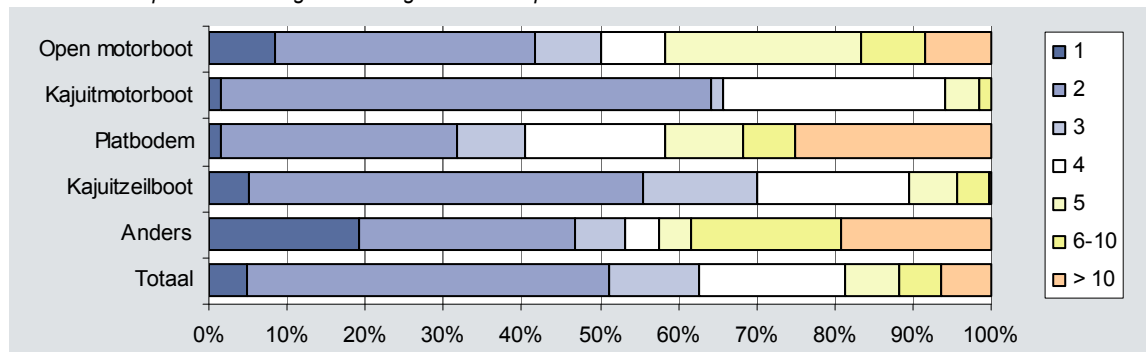
Grafiek 3 Groepssamenstelling



Tabel 5 Groepsgrootte per type schip (exclusief honden)

Type schip	Gem. aantal personen
Open motorboot	4,3
Kajuitmotorboot	2,6
Platbodem	8,0
Kajuitzeilboot	2,9
Anders	11,3
Totaal	4,4

Grafiek 4 Groepssamenstelling – verdeling naar aantal personen aan boord

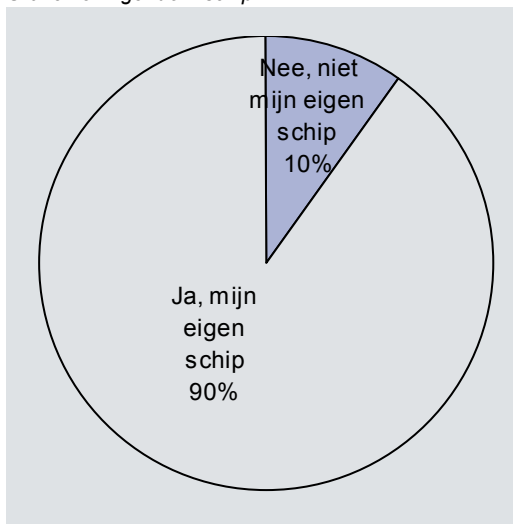




2.4 Eigendom schip

De respondenten hebben aangegeven of het schip waarmee zij de vaartocht hebben gemaakt hun eigen bezit is. De meeste vaarrecreanten varen met hun eigen schip, namelijk 90%. Het eigendomspercentage is het hoogste bij kajuitmotorboten en kajuitzeilboten, waarbij zo'n 95% aangeeft met een eigen schip te varen. Drievierde van de vaarrecreanten die met een platbodem hebben gevaren, deden dit met een eigen schip.

Grafiek 5 Eigendom schip



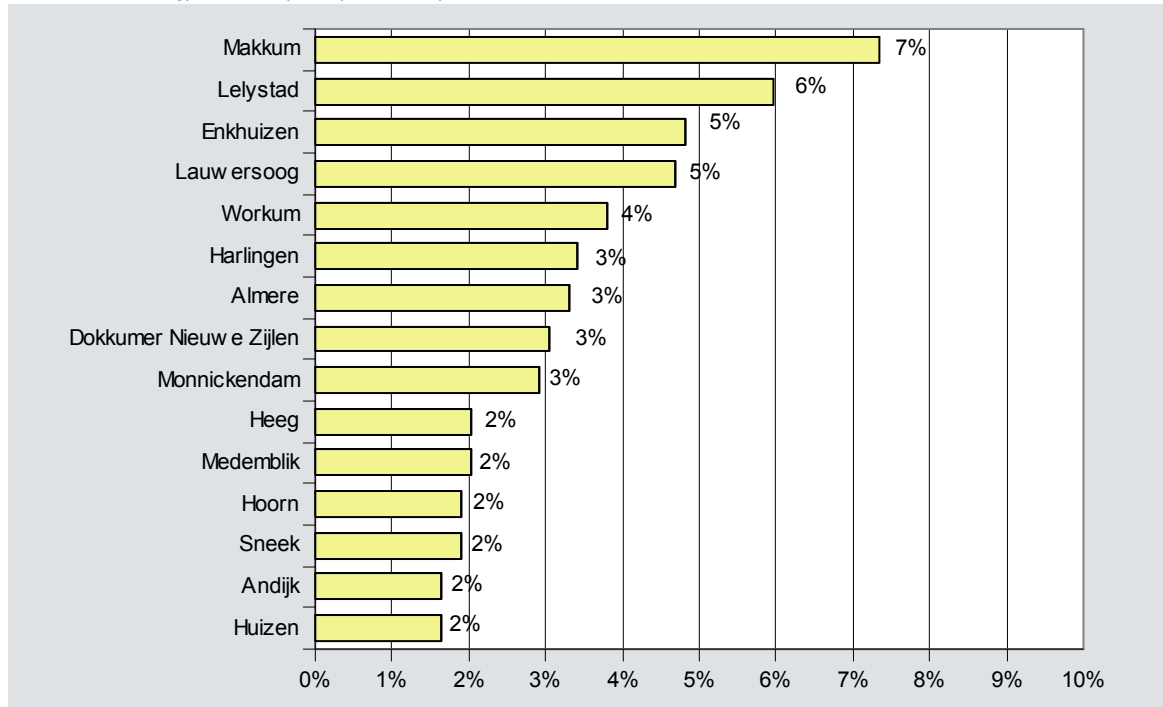
Tabel 6 Eigendom schip per type schip

	Ja, eigen schip
Open motorboot	83%
Kajuitmotorboot	95%
Platbodem	75%
Kajuitzeilboot	94%
Anders	80%
Totaal	90%

2.5 Zomerligplaats schip

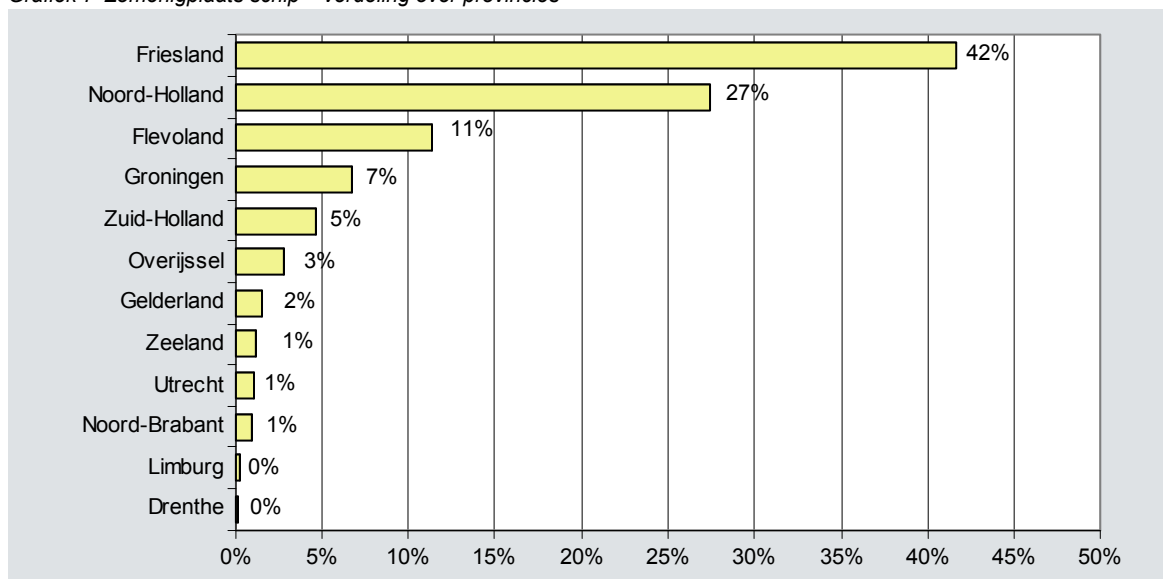
Aan de vaarrecreanten die hebben aangegeven dat ze varen met een eigen schip is gevraagd waar de zomerligplaats is van het schip. In onderstaande grafiek wordt de top 15 van genoemde plaatsnamen weergegeven. Makkum en Lelystad zijn de meest voorkomende plaatsnamen met respectievelijk 7% en 6% van het totaal aantal gegeven ligplaatsen.

Grafiek 6 Zomerligplaats schip – top 15 woonplaatsen



Op basis van de genoemde plaatsnamen is gekeken in welke provincies de zomerligplaatsen zich bevinden. Hierbij komt de provincie Friesland het meeste voor, met een aandeel van 42%. Noord-Holland komt met een aandeel van 27% ook veel voor.

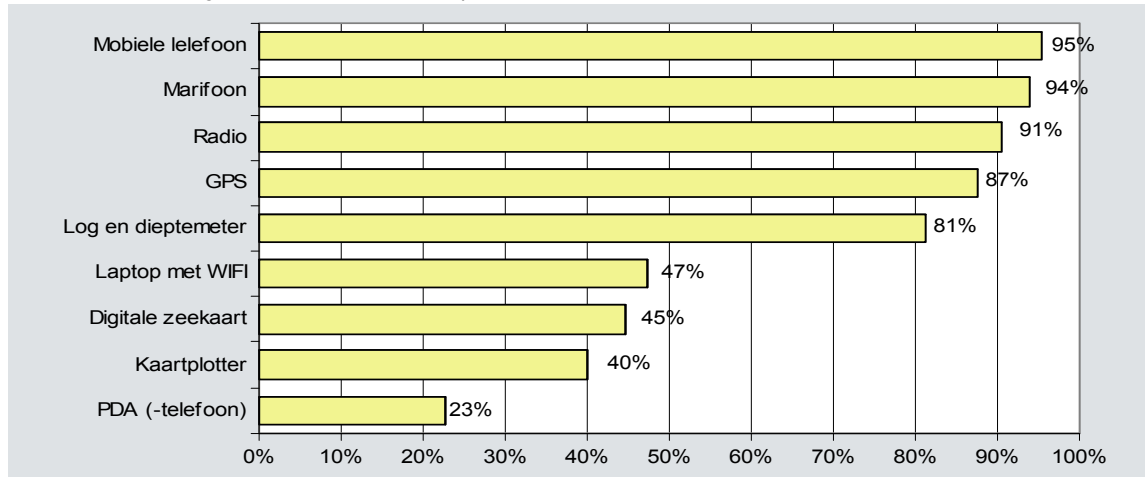
Grafiek 7 Zomerligplaats schip – verdeling over provincies



2.6 Voorzieningen aan boord

Aan de vaarrecreanten is gevraagd welke voorzieningen zij aan boord hebben. De percentages in onderstaande tabel geven aan welk aandeel van de vaarrecreanten de voorziening op de boot heeft. De meest voorkomende voorzieningen zijn een mobiele telefoon, marifoon en radio. Meer dan 90% van alle boten hebben deze voorzieningen aan boord.

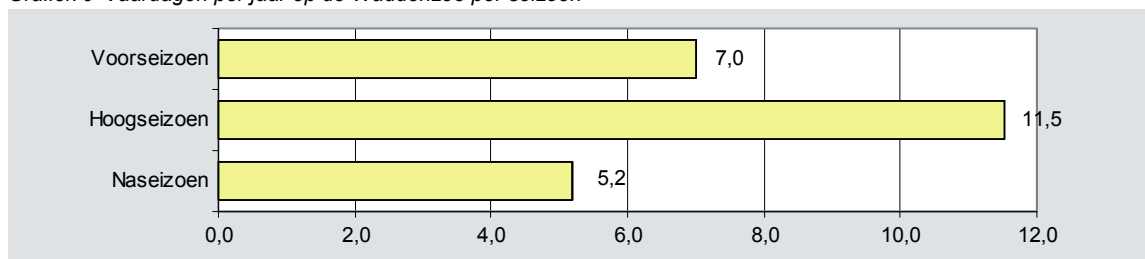
Grafiek 8 Voorzieningen aan boord van het schip



2.7 Vaardagen op de Waddenzee

Aan de respondenten is gevraagd hoeveel dagen zij per jaar varen op de Wadden. Gemiddeld gezien vaart de vaarrecreant zo'n 24 dagen op de Wadden, waarvan 7 dagen in het voorseizoen, 11,5 dagen in het hoogseizoen en 5 dagen in het naseizoen. Dit aantal vaardagen ligt hoger dan in het onderzoek uit 2003, waarin een gemiddeld aantal vaardagen wordt gehaald voor recreatievaart van 17,6 dagen. Dit verschil valt wellicht te verklaren door het feit dat de chartervaart nu meer vertegenwoordigd is. Deze groep heeft een veel hoger aantal vaardagen.

Grafiek 9 Vaardagen per jaar op de Waddenzee per seizoen



Van de verschillende typen boten heeft de platbodem het meeste aantal vaardagen. Dit was in 2003 ook het geval, al was het aantal vaardagen voor dit type schip toen lager, namelijk 22,9 in plaats van 32,6.

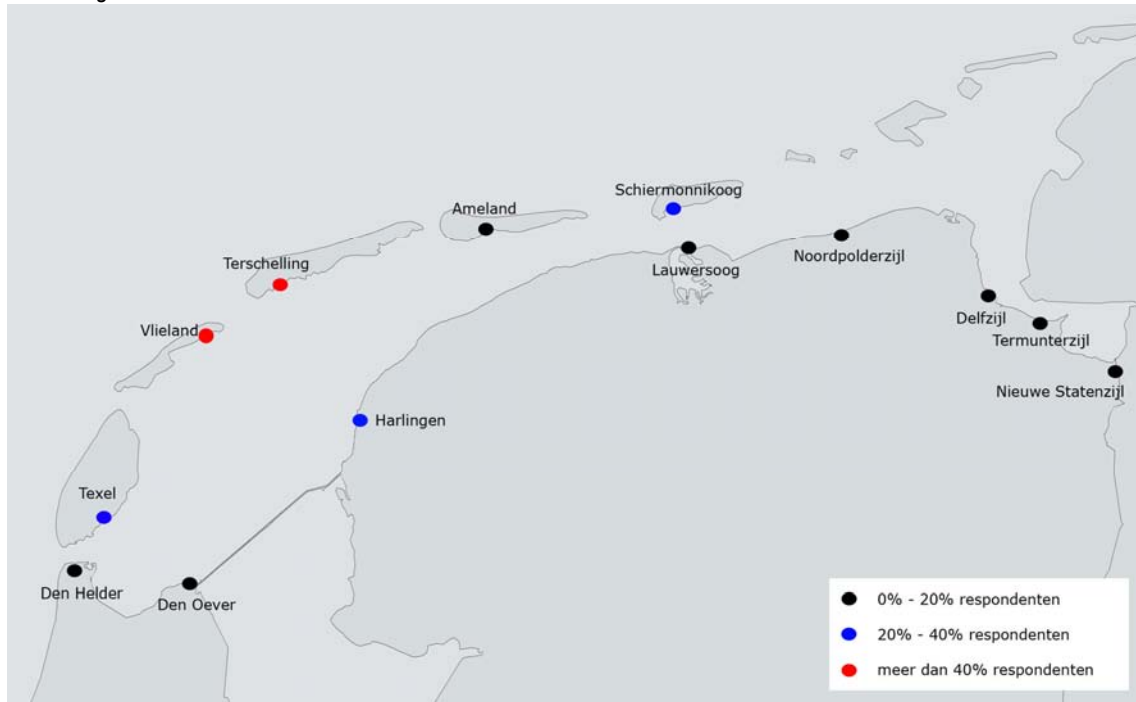
Tabel 7 Vaardagen op de Waddenzee per type schip

	Voorseizoen	Hoogseizoen	Naseizoen	Jaartotaal
Open motorboot	9,4	11,0	4,0	24,4
Kajuitmotorboot	5,4	8,3	4,0	17,6
Platbodem	8,4	17,9	6,4	32,6
Kajuitzeilboot	6,3	10,0	4,8	21,2
Anders	13,1	15,9	8,3	37,3
Totaal	7,0	11,5	5,2	23,7

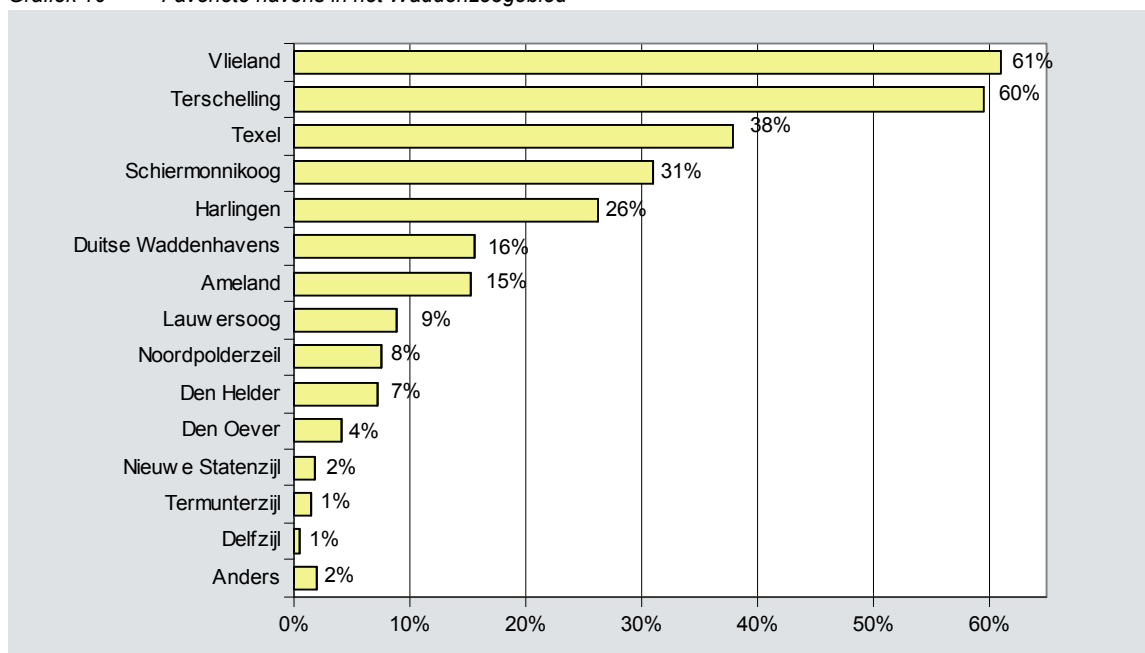
2.8 Favoriete Waddenhavens

Aan de vaarrecreanten is gevraagd welke havens in het Waddenzeegebied hun favoriete havens zijn. Hierbij mochten ze maximaal 3 havens noemen. In onderstaande grafiek is weergegeven welk aandeel van de recreatievaarders een bepaalde haven heeft genoemd. De meest genoemde havens zijn Vlieland en Terschelling. Respectievelijk 61% en 60% van de vaarrecreanten noemen deze havens als favorieten havens. Deze uitkomst kan gekleurd zijn door het feit dat juist bij deze havens de meeste ingevulde vragenlijsten zijn gehaald. Andere belangrijke havens zijn Texel, Schiermonnikoog en Harlingen.

Afbeelding 2 Favoriete Waddenhavens



Grafiek 10 Favoriete havens in het Waddenzeegebied



In de volgende vier tabellen is aangegeven wat de favoriete havens zijn per type schip. Terschelling en Vlieland zijn voor elk type schip de favoriete havens, behalve voor platbodems. Dit type schip is bij uitstek geschikt om droog te vallen, en zal daardoor meer dan de andere typen schepen gericht zijn op het oostelijke Wad. Dit is ook de reden dat de Duitse Waddenhavens bij de platbodems een hogere score halen.

Tabel 8 Favoriete haven in het Waddenzeegebied voor open motorboten

Open motorboot	
Terschelling	67%
Vlieland	50%
Schiermonnikoog	42%
Harlingen	25%
Lauwersoog	25%
Den Oever	8%
Texel	8%
Ameland	0%
Delfzijl	0%
Den Helder	0%
Duitse Waddenhavens	0%
Nieuwe Statenzijl	0%
Noordpolderzeil	0%
Termunterzijl	0%
Anders	0%

Tabel 9 Favoriete haven in het Waddenzeegebied voor kajuitmotorboten

Kajuitmotorboot	
Terschelling	58%
Vlieland	46%
Schiermonnikoog	41%
Texel	29%
Harlingen	24%
Ameland	18%
Duitse Waddenhavens	16%
Lauwersoog	12%
Noordpolderzeil	6%
Den Oever	5%
Delfzijl	5%
Den Helder	5%
Termunterzijl	4%
Nieuwe Statenzijl	1%
Anders	1%

Tabel 10 Favoriete haven in het Waddenzeegebied voor platbodem

Platbodem	
Schiermonnikoog	66%
Terschelling	47%
Vlieland	39%
Ameland	26%
Duitse Waddenhavens	23%
Harlingen	20%
Noordpolderzeil	19%
Texel	14%
Lauwersoog	14%
Termunterzijl	4%
Den Oever	2%
Delfzijl	2%
Den Helder	1%
Nieuwe Statenzijl	1%
Anders	3%

Tabel 11 Favoriete haven in het Waddenzeegebied voor kajuitzeilboten

Kajuitzeilboot	
Vlieland	70%
Terschelling	64%
Texel	48%
Harlingen	28%
Schiermonnikoog	19%
Duitse Waddenhavens	14%
Ameland	12%
Den Helder	9%
Lauwersoog	5%
Noordpolderzeil	5%
Den Oever	4%
Delfzijl	1%
Termunterzijl	1%
Nieuwe Statenzijl	0%
Anders	2%

2.9 Samenvatting

Hieronder worden de belangrijkste conclusies uit dit hoofdstuk samengevat.

- De vaarrecreanten maken vooral gebruik van kajuitzeilboten en platbodems.
- 42% van de schepen is geschikt om droog te vallen, wat vervolgens echter maar 25% daadwerkelijk doet.
- 90% van de schepen is in eigen bezit.
- Het gezelschap bij een vaartocht bestaat gemiddeld gezien uit 4 à 5 mensen.
- 1 op de 5 groepen heeft een hond bij zich.
- Op jaarbasis wordt er gemiddeld 24 dagen gevaren door de vaarrecreanten op de Waddenzee, waarbij de meeste dagen in het hoogseizoen vallen.
- De favoriete havens zijn Vlieland en Terschelling, Ook Texel, Schiermonnikoog en Harlingen worden veel genoemd. Dit komt overeen met het onderzoek uit 2003.

3 Kenmerken van de vaartocht

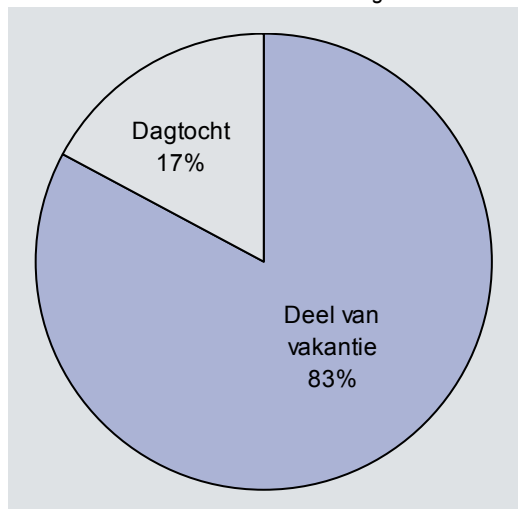
3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een antwoord gegeven op de vraag waar de vaarrecreanten gevaren hebben en welk karakter deze vaartocht had. Hierbij gaat het om de vaartocht waarbij de vaarrecreanten de vragenlijst hebben gekregen. Voor de vaarrecreanten die de vragenlijst online hebben ingevuld gaat het om de meest recente vaartocht op de Wadden.

3.2 Dagtocht of vakantie

Een vaartocht kan een op zichzelf staande dagtocht zijn, waarbij niet overnacht wordt, maar het kan ook deel uitmaken van een vakantie. Aan de respondenten is gevraagd of hun meest recente vaartocht een dagtocht is of deel uitmaakt van een vakantie. 17% van de respondenten gaf aan dat de vaartocht een op zichzelf staande dagtocht is. 83% van de vaartochten is deel van een vakantie. Opvallend is dat een relatief groot deel (42%) van de vaartochten die met een open motorboot worden ondernomen, getypeerd worden als dagtocht.

Grafiek 11 Is de vaartocht een dagtocht of deel van een vakantie?



Tabel 12 Is de vaartocht een dagtocht of deel van een vakantie per type schip

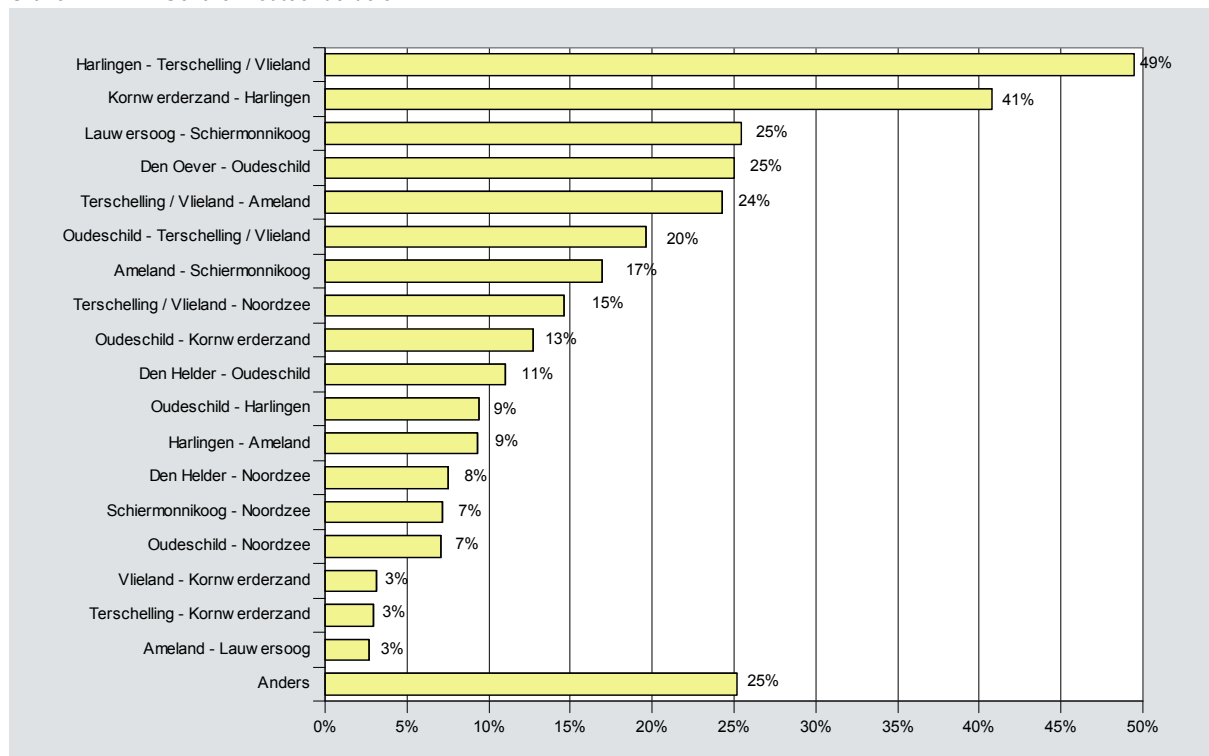
	Deel van een vakantie	Dagtocht
Open motorboot	58%	42%
Kajuitmotorboot	85%	15%
Platbodem	78%	22%
Kajuitzeilboot	87%	13%
Anders	44%	56%
Totaal	83%	17%

3.3 Gevaren route

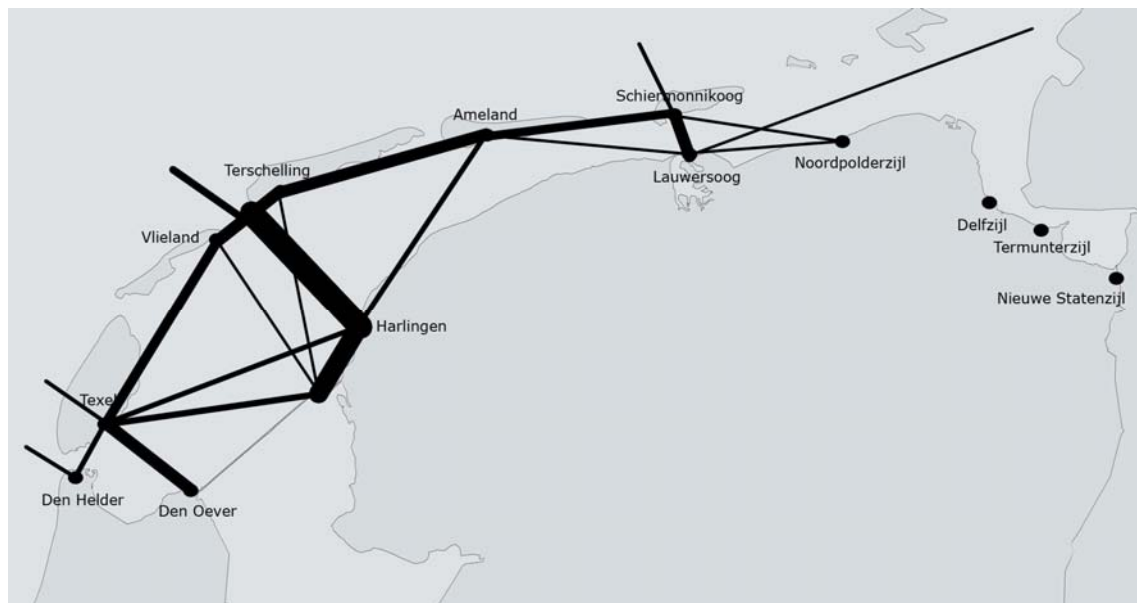
De vaarrecreanten hebben aangegeven welke routeonderdelen zij gevaren hebben in het Waddengebied. Hierbij is gevraagd naar alle routeonderdelen tijdens de gehele (al dan niet meerdaagse) vaartocht. Ook hierbij moet aangegeven worden dat door de ongelijke verspreiding van de enquêteformulieren de resultaten beïnvloed kunnen zijn.

De meest genoemde routes bevinden zich in het westelijke gedeelte van de Waddenzee. De driehoek Harlingen/Kornwerderzand – Texel – Vlieland/Terschelling en de route langs Ameland en Schiermonnikoog zijn het drukst bevaren. Harlingen speelt in het routenetwerk een belangrijke rol. 80% van de vaarrecreanten geeft aan op het westelijk deel van de Waddenzee te hebben gevaren (tot en met de lijn Terschelling-Harlingen). 43% van de vaarrecreanten heeft op het oostelijk deel gevaren.

Grafiek 12 Gevaren routeonderdelen



Afbeelding 3 Gevaren routeonderdelen (schematische weergave—dikte lijn komt overeen met percentage respondenten)



In onderstaande tabel zijn de gevaren routeonderdelen per type boot weergegeven. Tevens zijn deze routeonderdelen in vier afbeeldingen visueel weergegeven.

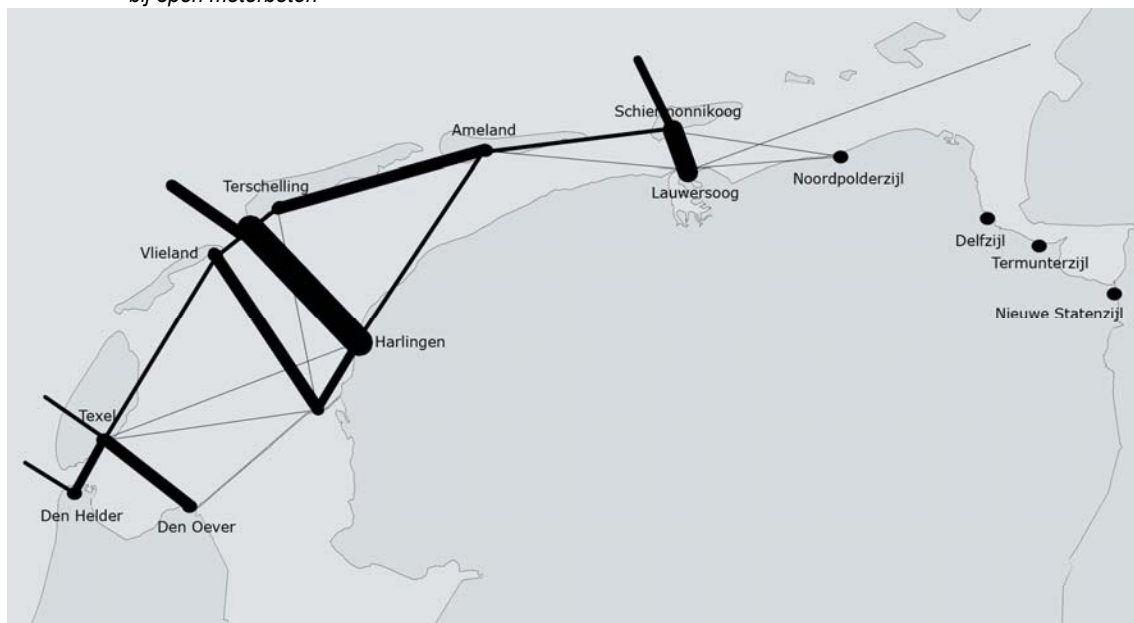
Tabel 13 Gevaren routeonderdelen

	Open motorboot	Kajuit-motorboot	Platbodem	Kajuit-zeilboot
Ameland - Lauwersoog	0%	2%	3%	3%
Ameland - Schiermonnikoog	8%	12%	42%	11%
Den Helder - Noordzee	8%	4%	1%	10%
Den Helder - Oudeschild	17%	12%	5%	13%
Den Oever - Oudeschild (Texel)	25%	15%	14%	30%
Harlingen - Ameland	8%	5%	26%	4%
Harlingen - Terschelling / Vlieland	58%	51%	42%	52%
Kornwerderzand - Harlingen	17%	27%	32%	47%
Lauwersoog - Schiermonnikoog	42%	34%	50%	17%
Oudeschild - Harlingen	0%	9%	6%	11%
Oudeschild - Kornwerderzand	0%	7%	8%	16%
Oudeschild - Noordzee	8%	1%	0%	10%
Oudeschild - Terschelling / Vlieland	8%	8%	15%	23%
Schiermonnikoog - Noordzee	17%	11%	5%	7%
Terschelling - Kornwerderzand	0%	1%	1%	4%
Terschelling / Vlieland - Ameland	25%	24%	38%	21%
Terschelling / Vlieland - Noordzee	25%	14%	6%	17%
Vlieland - Kornwerderzand	0%	0%	3%	4%
Anders	0%	14%	38%	24%

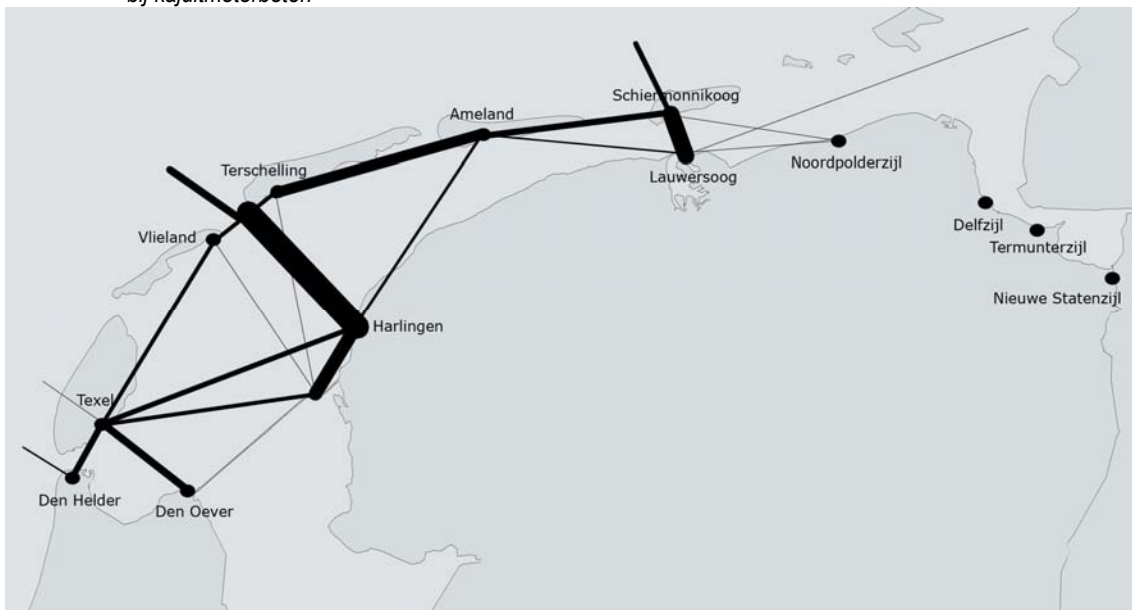
Motorboten

Motorboten (zowel open motorboten als kajuitmotorboten) varen voornamelijk in het westelijk deel van de Waddenzee (75% van de motorboten), maar ook het oostelijk deel wordt aangedaan (50% van de motorboten). Alle Waddeneilanden worden bezocht door de motorboten. Een deel van de motorboten vaart via de Noordzeekant langs de Waddeneilanden. In vergelijking met het onderzoek uit 2003 valt op dat er nu relatief minder vaarbewegingen zijn tussen Ameland en Schiermonnikoog, maar dat er meer motorboten zijn die de Noordzee op gaan.

Afbeelding 4 Gevaren routeonderdelen (schematische weergave—dikte lijn komt overeen met percentage respondenten) bij open motorboten



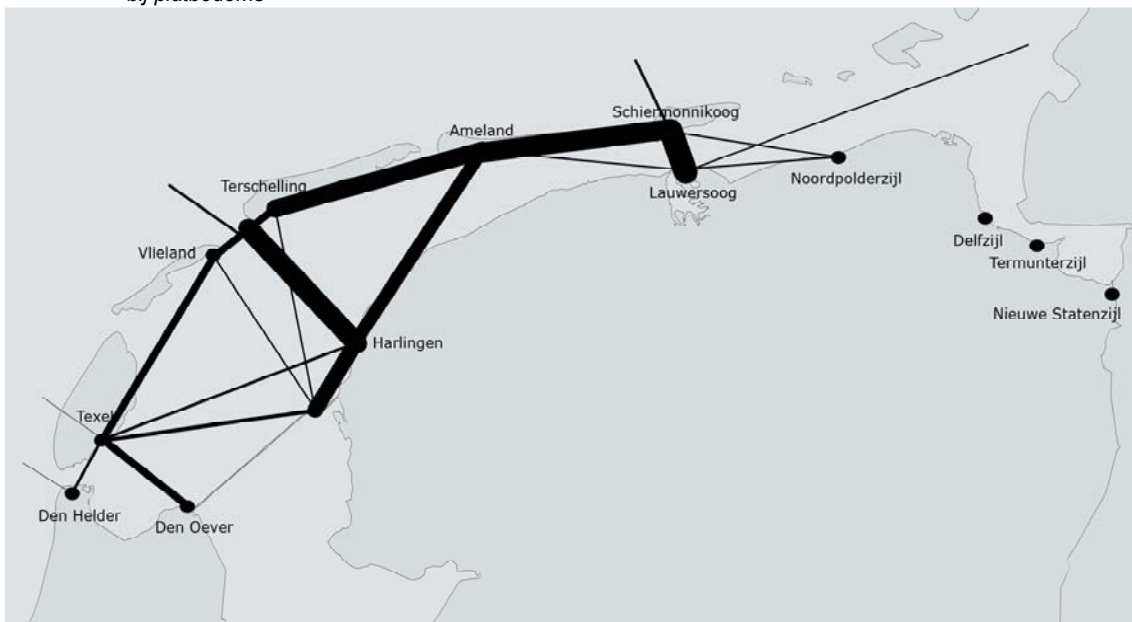
Afbeelding 5 Gevaren routeonderdelen (schematische weergave—dikke lijn komt overeen met percentage respondenten) bij kajuitmotorboten



Platbodems

Platbodems varen door het gehele Waddenzeegebied, maar de nadruk ligt bij dit type schepen op het gebied tussen Vlieland en Schiermonnikoog. Dit komt overeen met het onderzoek uit 2003. 64% van de Platbodems vaart over het westelijk deel van het Waddengebied. 73% vaart over het oostelijk deel. Platbodems en kajuitzeilboten zijn de enige typen boten die het Groninger Wad opgaan, al is het aandeel vaarrecreanten die dat doen klein.

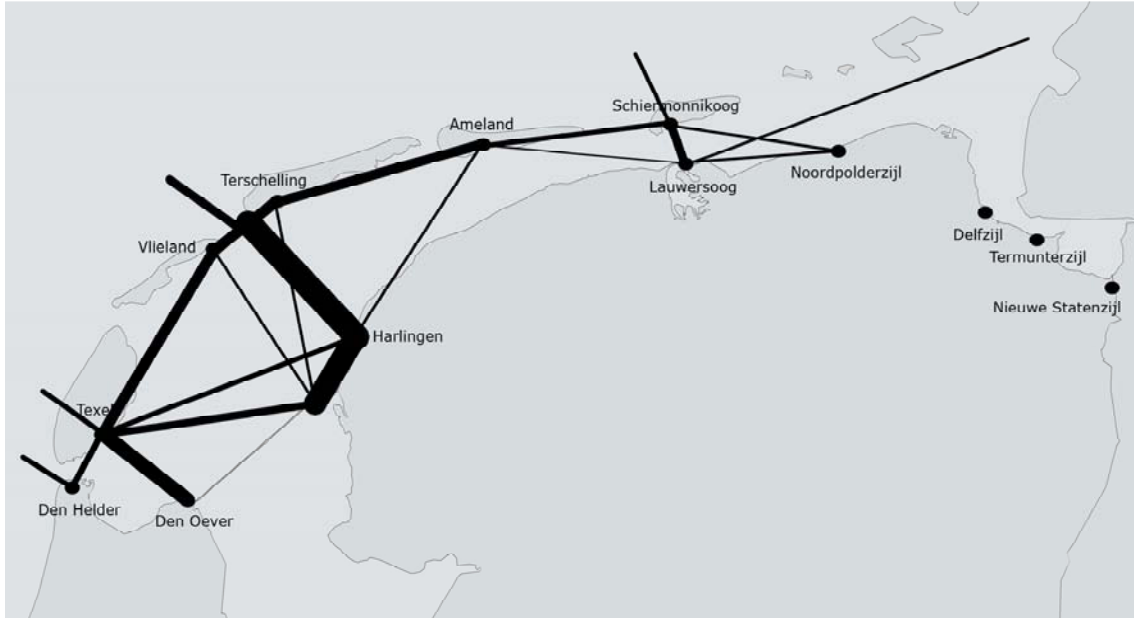
Afbeelding 6 Gevaren routeonderdelen (schematische weergave—dikke lijn komt overeen met percentage respondenten) bij platbodems



Kajuitzeilboten

De kajuitzeilboten varen voornamelijk in het westelijk deel van de Waddenzee. 86% vaart in het westelijk deel. Een deel vaart ook aan de Noordzeekant langs de eilanden. Slechts een klein deel begeeft zich in het oostelijk deel van de Waddenzee, namelijk 33%. De gekozen routes komen grotendeels overeen met het onderzoek uit 2003.

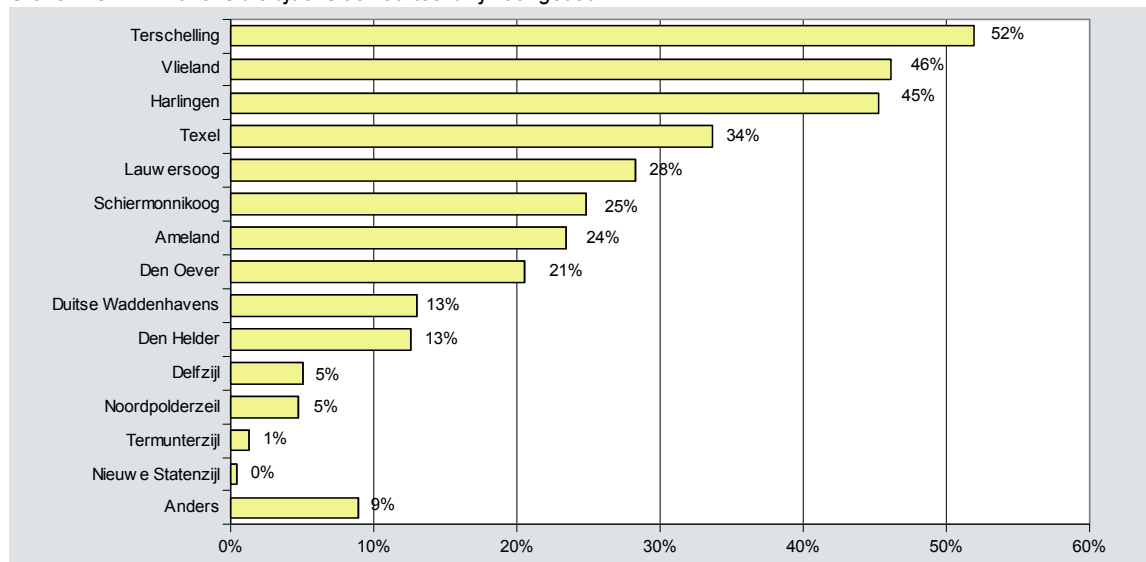
Afbeelding 7 Gevaren routeonderdelen (schematische weergave—dikke lijn komt overeen met percentage respondenten) bij kajuitzeilboten



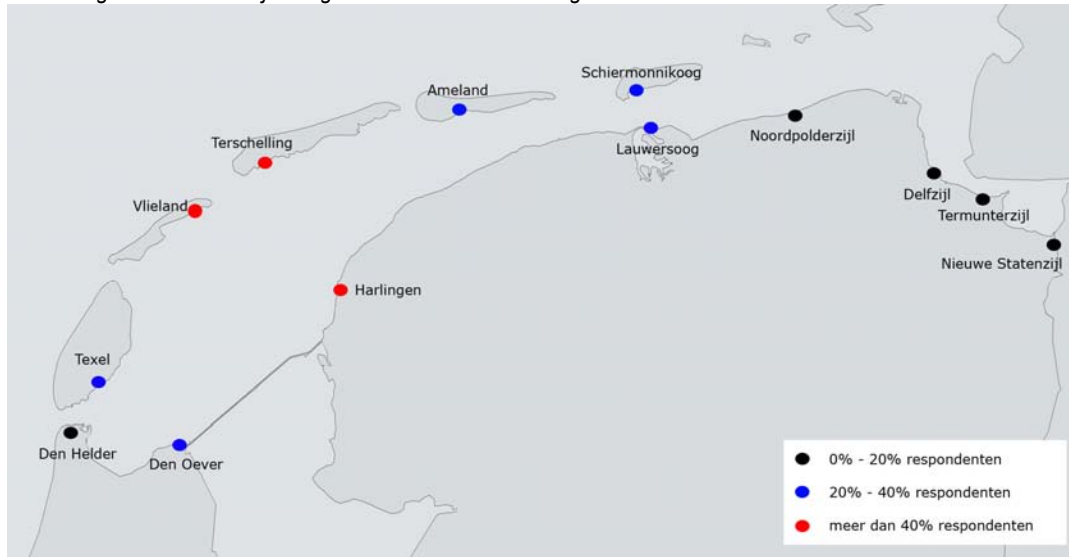
3.4 Waddenhavens

In hoofdstuk 2 is geconstateerd dat Terschelling en Vlieland de favoriete havens zijn van de vaarrecreant. Buiten het vragen naar de favoriete havens, is aan de respondent ook gevraagd welke havens zij tijdens de (al dan niet meerdaagse) vaartocht hebben aangedaan. De resultaten zijn in onderstaande tabel weergegeven. Het weergegeven percentage geeft het aandeel vaarrecreanten weer die de haven hebben aangedaan. Het valt op dat de meest favoriete havens ook daadwerkelijk het meeste worden aangedaan. Terschelling wordt door 52% van de vaarrecreanten aangedaan, terwijl Vlieland mag rekenen met 46% van de vaarrecreanten. Harlingen en Texel worden ook veel genoemd. De havens aan het Groninger Wad worden weinig genoemd.

Grafiek 13 Havens die tijdens de vaartocht zijn aangedaan



Afbeelding 8 Havens die zijn aangedaan in het Waddenzeegebied



In onderstaande tabel is uitgesplitst welke havens gebruikt worden per type schip. Vaarrecreanten met motorboten (open of met kajuit) varen het meeste op Harlingen, Terschelling, Vlieland en Schiermonnikoog. Dit past bij het gebied waar deze schepen voornamelijk varen, namelijk het westelijk deel van de Waddenzee. Ten opzichte van 2003 is het belang van Harlingen voor deze groep toegenomen. Harlingen fungeert voor vele vaarrecreanten als uitvalsbasis.

Platbodems varen veelal op Ameland, Harlingen, Lauwersoog, Terschelling en Vlieland. Platbodems komen met andere woorden door het hele Waddengebied en varen meer dan de andere typen schepen op Schiermonnikoog en Lauwersoog. Ten opzichte van 2003 is het belang van de haven bij Harlingen ook bij deze groep toegenomen. De Duitse Waddenhavens zijn minder genoemd, wellicht omdat dat de wind voornamelijk uit westelijke richting heeft gewaaid tijdens de enquêteperiode. De haven bij Lauwersoog was in 2003 niet betrokken bij het onderzoek.

Vaarrecreanten met een kajuitzeilboot maken vooral gebruik van de havens bij Harlingen, Terschelling, Texel en Vlieland. Dit komt overeen met de uitkomsten van het onderzoek uit 2003. Ook hier is echter Harlingen meer genoemd als voorheen.

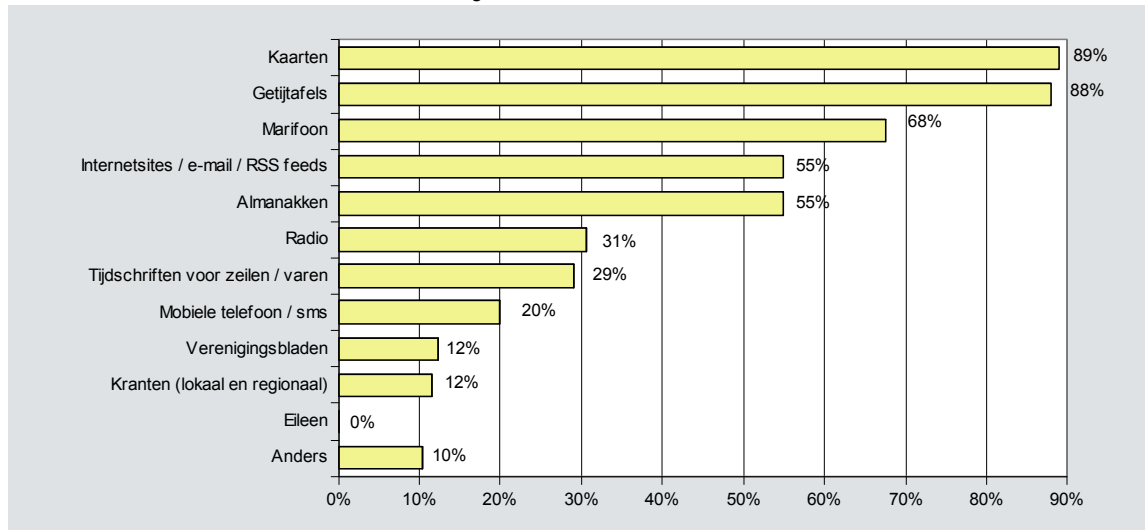
Tabel 14 Havens die zijn aangedaan in het Waddenzeegebied

	Open motorboot	Kajuit-motorboot	Plat-bodem	Kajuit-zeilboot
Ameland	25%	19%	50%	18%
Delfzijl	0%	6%	7%	5%
Den Helder	8%	14%	3%	16%
Den Oever	17%	19%	15%	24%
Duitse Waddenhavens	8%	6%	17%	14%
Harlingen	58%	49%	50%	45%
Lauwersoog	25%	33%	54%	22%
Nieuwe Statenzijl	0%	0%	1%	1%
Noordpolderzeil	0%	1%	13%	3%
Schiermonnikoog	42%	36%	54%	16%
Termunterzijl	0%	2%	2%	1%
Terschelling	58%	52%	53%	54%
Texel	33%	29%	18%	40%
Vlieland	50%	35%	36%	52%
Anders	0%	1%	8%	10%

3.5 Gebruikte media ter voorbereiding van de vaartocht

Aan de vaarrecreanten is gevraagd welke media ze hebben gebruikt ter voorbereiding van de vaartocht. Hierbij gaat het dus nadrukkelijk om de mediaconsumptie voordat begonnen is aan de vaartocht. Het weergegeven percentage is het aandeel vaarrecreanten die een bepaald medium hebben gebruikt. Het blijkt dat de meeste vaarrecreanten (rond de 90%) kaarten heeft geraadpleegd en getijtafels heeft bestudeerd. Deze praktische voorbereiding van de vaartocht wordt door bijna alle vaarrecreanten gedaan. Algemene informatiebronnen, zoals internet, almanakken, de radio en tijdschriften worden door een deel ook gebruikt ter voorbereiding van de tocht. Het communicatiemiddel marifoon wordt door tweederde gebruikt vooraf, terwijl de mobiele telefoon slechts door 20% vooraf wordt gebruikt ter voorbereiding van de vaartocht. Verenigingsbladen, kranten en Eileen worden weinig gebruikt.

Grafiek 14 Gebruikte media ter voorbereiding van de vaartocht



3.6 Samenvatting

Hieronder worden de belangrijkste conclusies uit dit hoofdstuk samengevat.

- 83% van de vaartochten in het Waddenzeegebied is in het kader van een vakantie.
- Het meeste wordt gevaren in het westelijk deel van de Waddenzee, maar vooral platbodems begeven zich ook in het oostelijk deel van het Wad. Dit is logisch vanwege diepgang van de boot en wantijen.
- De meest gebruikte havens zijn Terschelling, Vlieland en Harlingen.
- De meest gebruikte media zijn kaarten, getijtafels en de marifoon.

4 Ondernomen activiteiten

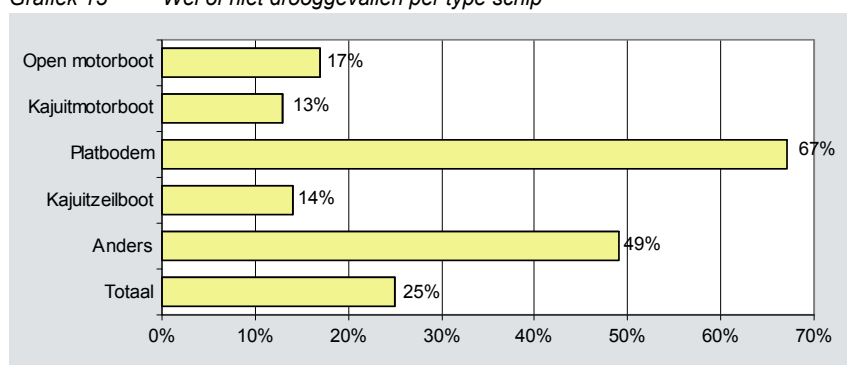
4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de activiteiten die de vaarrecreanten hebben ondernomen tijdens hun vaartocht. Hierbij gaat het om de activiteiten die ondernomen zijn na het verlaten van de haven en voor het terugkomen in de haven. Hierbij wordt speciaal gekeken naar activiteiten tijdens het droogvallen en het ankeren buiten de havens. Dit zijn namelijk activiteiten met een hoge potentie tot verstoring van de natuur. Tevens zijn dit activiteiten waarover in de erecode duidelijke regels zijn opgenomen. In dit hoofdstuk wordt een antwoord gegeven op de vraag waarom de vaarrecreanten deze activiteiten ondernemen.

4.2 Droogvallen

In ondiepe getijdenwateren is het bij laagwater mogelijk om droog te vallen. Het droogvallen is voor een deel van de vaarrecreanten één van de attracties die de Waddenzee te bieden heeft. Aan de respondenten is gevraagd of zij tijdens de meest recente vaartocht op de Waddenzee zijn drooggevallen. 25% van de vaarrecreanten geeft aan droog te zijn gevallen.

Grafiek 15 Wel of niet drooggevallen per type schip



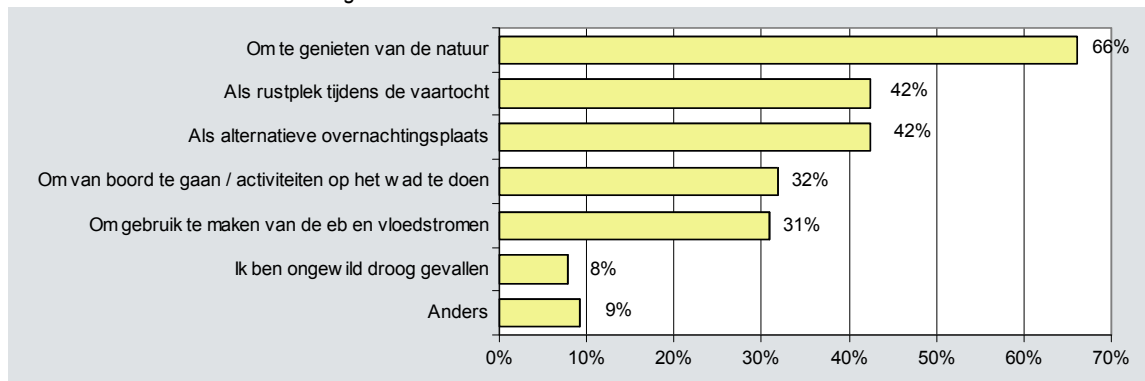
Als gekeken wordt naar het droogvallen per type schip, dan valt op dat tweederde van de platbodems is drooggevallen tijdens de meest recente vaartocht. De andere typen schepen vallen duidelijk minder vaak droog. De platbodem is dan ook de meest geschikte boot om mee droog te vallen.





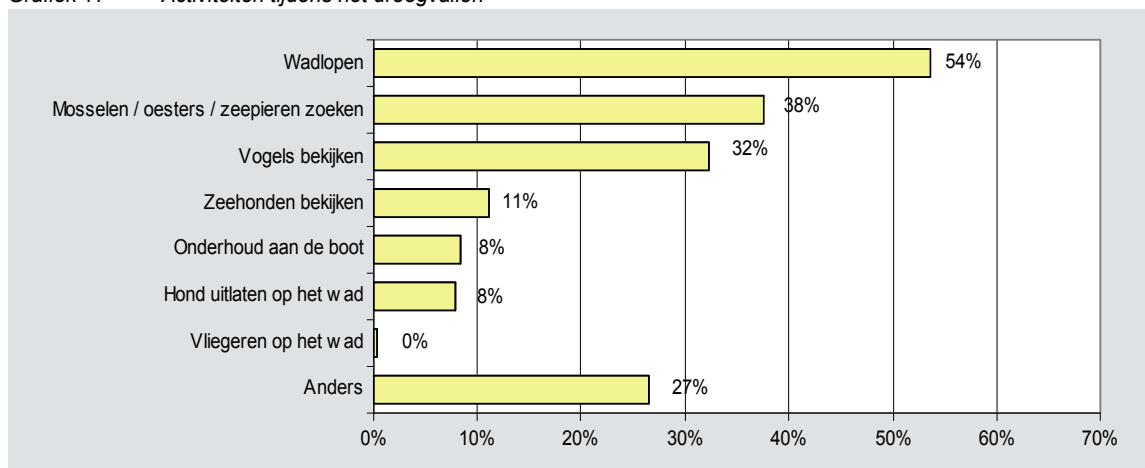
Aan de vaarrecreanten die zijn drooggevallen is gevraagd welke redenen ze hadden om droog te vallen. Tweederde van de vaarrecreanten geeft aan dit te hebben gedaan om te genieten van de natuur. Andere belangrijke redenen om droog te vallen zijn om de locatie te gebruiken als rustplek tijdens de vaartocht of als alternatieve overnachtingsplaats.

Grafiek 16 Redenen voor droogvallen



32% van de droogvallers geeft aan van boord te gaan om activiteiten te ondernemen. Aan de vaarrecreanten is gevraagd welke activiteiten ze hebben ondernomen. Wadlopen blijkt de belangrijkste activiteit te zijn. 54% van de droogvallers heeft deze activiteit ondernomen. Verder is het bestuderen van de natuur (mosselen, oesters, zeepieten, vogels, zeehonden) ook een belangrijke reden om van boord te gaan. De categorie 'anders' is relatief groot. Deze categorie is hoofdzakelijk gevuld met antwoorden als 'wandelen', 'fietsen' en 'genieten'.

Grafiek 17 Activiteiten tijdens het droogvallen

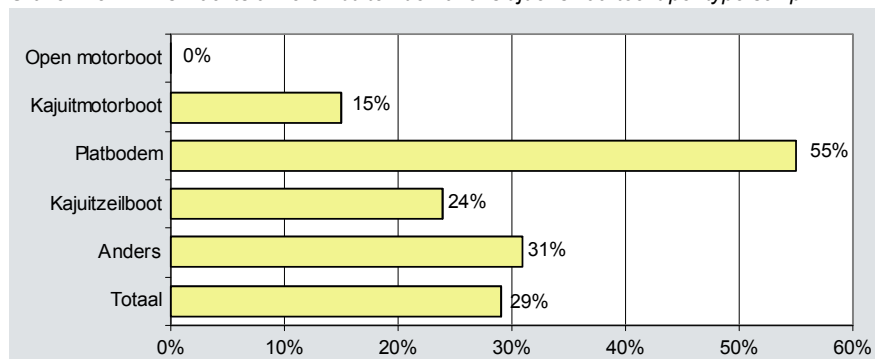


4.3 Ankeren buiten havens

Het ankeren buiten de havens kan aantrekkelijk zijn. Het geeft de mogelijkheid om de omgeving en de natuur goed te beleven en de vaarrecreant ontloopt de drukte bij de havens. 29% van de vaarrecreanten geeft aan tijdens de vaartocht 's nachts wel eens buiten een haven te hebben geankerd. Het ankeren buiten de haven wordt vooral gedaan door vaarrecreanten die varen in platbodems. Vaarrecreanten met motorboten ankeren zelden buiten een haven.

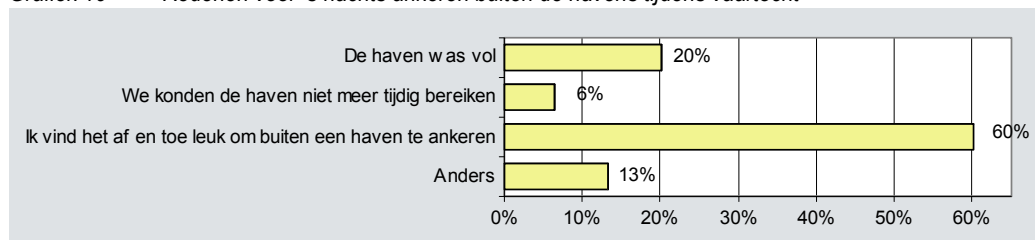
In het onderzoek uit 2003 is het percentage vaarrecreanten dat aangeeft wel eens buiten een haven te ankeren hoger, namelijk 50%. Dit is te verklaren door een verschil in vraagstelling. In het onderzoek uit 2003 wordt gevraagd of de vaarrecreant wel eens buiten een haven voor anker gaat, terwijl in het huidige onderzoek is gevraagd naar het feit of de vaarrecreant tijdens de meest recente vaartocht buiten een haven heeft geankerd.

Grafiek 18 's Nachts ankeren buiten de havens tijdens vaartocht per type schip



De meest genoemde reden om buiten een haven te ankeren is omdat het leuk is. 60% van de vaarrecreanten geeft aan dit als reden te hebben. Echter, het komt ook veel voor dat het een noodzakelijkheid is, doordat de havens vol waren of de vaarrecreant niet meer op tijd de haven kon bereiken.

Grafiek 19 Redenen voor 's nachts ankeren buiten de havens tijdens vaartocht



4.4 Samenvatting

Hieronder worden de belangrijkste conclusies uit dit hoofdstuk samengevat.

- 25% van de vaarrecreanten valt wel eens droog.
- Vaarrecreanten in platbodems vallen het meeste droog (67%).
- De belangrijkste reden om droog te vallen is om te genieten van de natuur.
- De belangrijkste ondernomen activiteiten tijdens het droogvallen zijn wadlopen, mosselen/oesters/zeepieren zoeken en vogels bekijken.
- De activiteiten met een hogere potentie voor verstoring (vogels en zeehonden bekijken, onderhoud boot, hond uitlaten) worden door een deel van de vaarrecreanten ondernomen.
- Bij ondernomen activiteiten is opmerkelijk dat een aantal recreanten fietsen heeft ingevuld.
- 29% van de vaarrecreanten ankert wel eens buiten de haven.
- Vaarrecreanten in platbodems ankeren het meeste buiten de haven (55%).
- De belangrijkste reden om buiten een haven te ankeren is omdat het leuk wordt gevonden.
- 20% heeft buiten de haven geankerd uit noodzaak.

5 Motiefgroepen

5.1 Inleiding

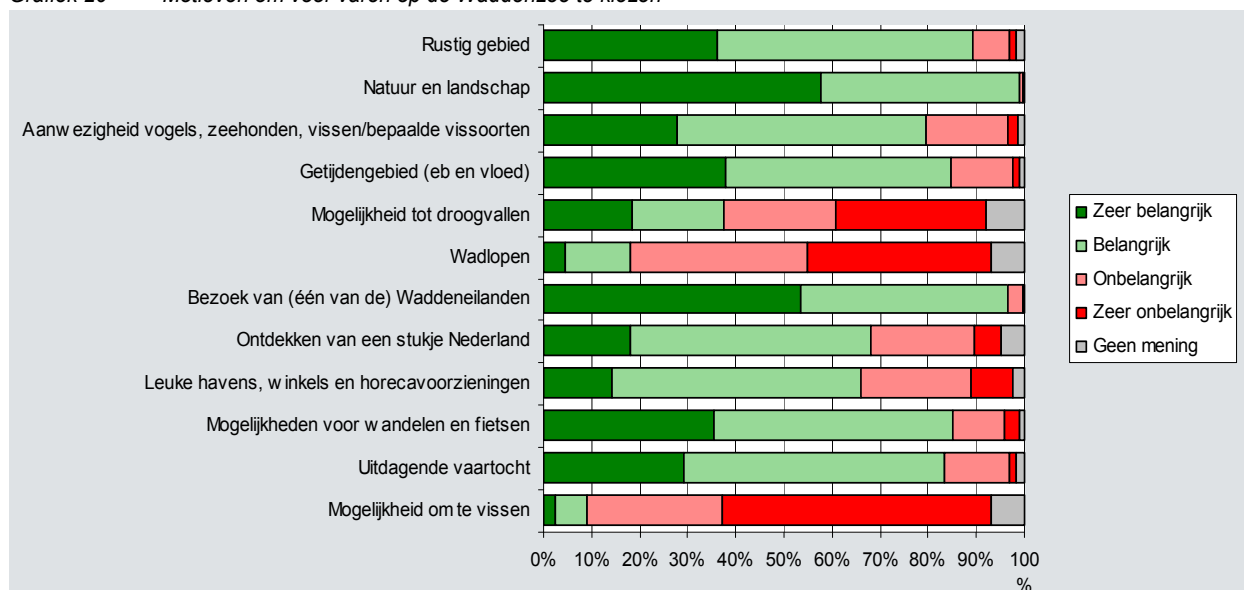
Niet elke wadvaarder is hetzelfde. Vaarrecreanten komen met verschillende motieven naar de Waddenzee. Naar verwachting is het vaargedrag van de vaarrecreanten afhankelijk van de motiefgroep waartoe zij behoren. De vaarrecreant is ingedeeld op basis van zijn hoofdmotief. Dit motief is in de meeste gevallen echter niet het enige motief.

In dit hoofdstuk wordt een profiel geschetst van de verschillende motiefgroepen, waarin het schip, het gezelschap en het vaargedrag aan de orde komen. Deze motiefgroepen zullen in de hierop volgende hoofdstukken vervolgens centraal staan en gebruikt worden bij het bepalen van de doelgroepen voor de informatiecampagne.

5.2 Motieven om voor varen op de Waddenzee te kiezen

Aan de respondenten zijn diverse motieven voorgelegd, waarbij gevraagd is om aan te geven hoe belangrijk dit motief is geweest bij de keuze om te gaan varen op de Waddenzee. Het blijkt dat de motieven rustig gebied, natuur en landschap en bezoek van de Waddeneilanden het belangrijkste zijn. Het aantrekkelijke landschap is dus een belangrijke trekker voor het gebied. Speciale vaaromstandigheden, zoals de getijden, uitdagende vaartocht en de mogelijkheid tot droogvallen worden ook door een deel van de vaarrecreanten genoemd, evenals recreatiemogelijkheden in de omgeving (goede voorzieningen, mogelijkheden voor wandelen en fietsen). De mogelijkheid om wad te lopen en te vissen zijn voor slechts een klein deel van de vaarrecreanten van belang.

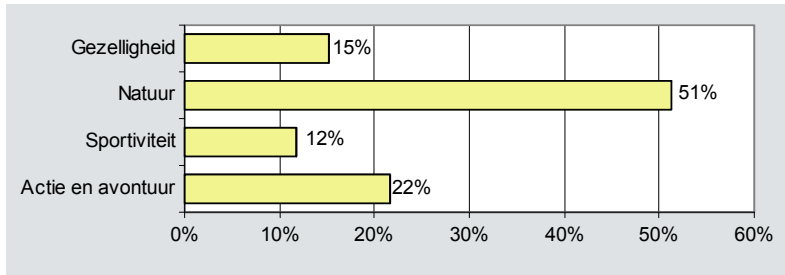
Grafiek 20 Motieven om voor varen op de Waddenzee te kiezen



5.3 Het hoofdmotief

Aan de vaarrecreant zijn vier hoofdmotieven voorgelegd, waaruit er slechts één gekozen kon worden. Gevraagd is om het motief te kiezen dat het meeste past bij de meest recente vaartocht over de Wadden. In de onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven. Het belangrijkste motief is de natuur. Dit is voor meer dan de helft van de respondenten de belangrijkste reden voor een vaartocht in het Waddengebied.

Grafiek 21 Hoofdmotief



5.4 Profielen

In deze paragraaf zal een profiel geschetst worden van de vier verschillende motiefgroepen. Deze groepen zijn gebaseerd op de keuze voor het hoofdprofiel door de vaarrecreant. In bijlage 1 zijn de gegevens opgenomen behorende bij deze profielschets. In paragraaf 5.5 staan de motiefgroepen schematisch naast elkaar.



5.4.1 Vaarrecreant met als hoofdmotief 'gezelligheid'

15% van de vaarrecreanten geeft aan gezelligheid het hoofdmotief te vinden bij de vaartocht over de Wadden.

Het schip

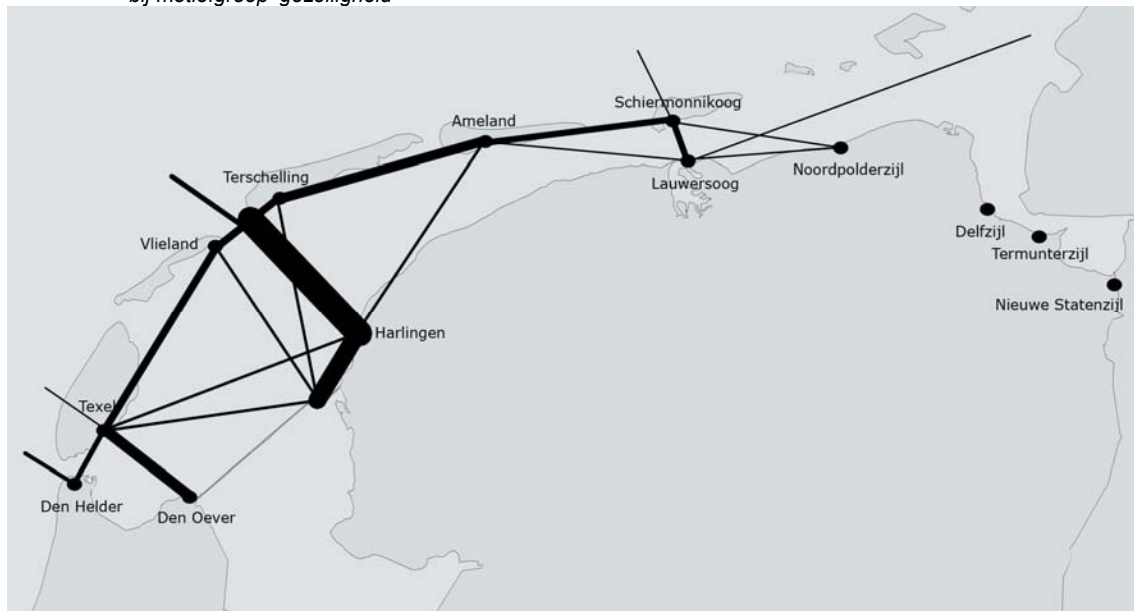
Het grootste deel van deze vaarrecreanten gebruikt een kajuitzeilboot om over de Wadden te varen. 64% van deze vaarrecreanten gebruikt dit type boot, terwijl een platbodemboot door 19% wordt gebruikt en een kajuitmotorboot door 11%. 39% van de schepen die deze groep gebruikt kan droogvallen. 83% van de schepen is eigen bezit, wat lager is dan het gemiddelde van 90%.

De vaartocht

Gemiddeld gezien vaart een vaarrecreant met als hoofdmotief 'gezelligheid' 6 dagen in het voorseizoen, 10 dagen in het hoogseizoen en 4 dagen in het naseizoen op de Wadden. Dit is minder dan gemiddeld. De gemiddelde groepsgrootte bij een vaartocht is 5,7 personen, wat hoog is in vergelijking met het gemiddelde voor alle vaarrecreanten samen van 4,4 personen. Hierbij gaat het veelal om mensen in de leeftijdscategorie 35 t/m 54 jaar. 82% van de vaartochten maakt deel uit van een vakantie. De favoriete havens van deze groep zijn Vlieland, Terschelling en Texel. Dit zijn ook de havens die het meest worden aangedaan, samen met de haven in Harlingen, die ook veel bezocht wordt. Op de kaart is afgebeeld waar deze groep recreanten het meeste vaart in de Waddenzee. Hierbij valt op dat de nadruk ligt op het westelijk deel van de Waddenzee.

Slechts 16% van deze vaarrecreanten geeft aan droog te zijn gevallen tijdens de laatste vaartocht. 15% geeft aan buiten de havens te hebben geankerd. Beide percentages zijn laag in vergelijking met het gemiddelde.

Afbeelding 9 Gevaren routeonderdelen (schematische weergave—dikke lijn komt overeen met percentage respondenten) bij motiefgroep 'gezelligheid'



5.4.2 Vaarrecreant met als hoofdmotief 'natuur'

51% van de vaarrecreanten geeft aan natuur het hoofdmotief te vinden bij de vaartocht over de Wadden.

Het schip

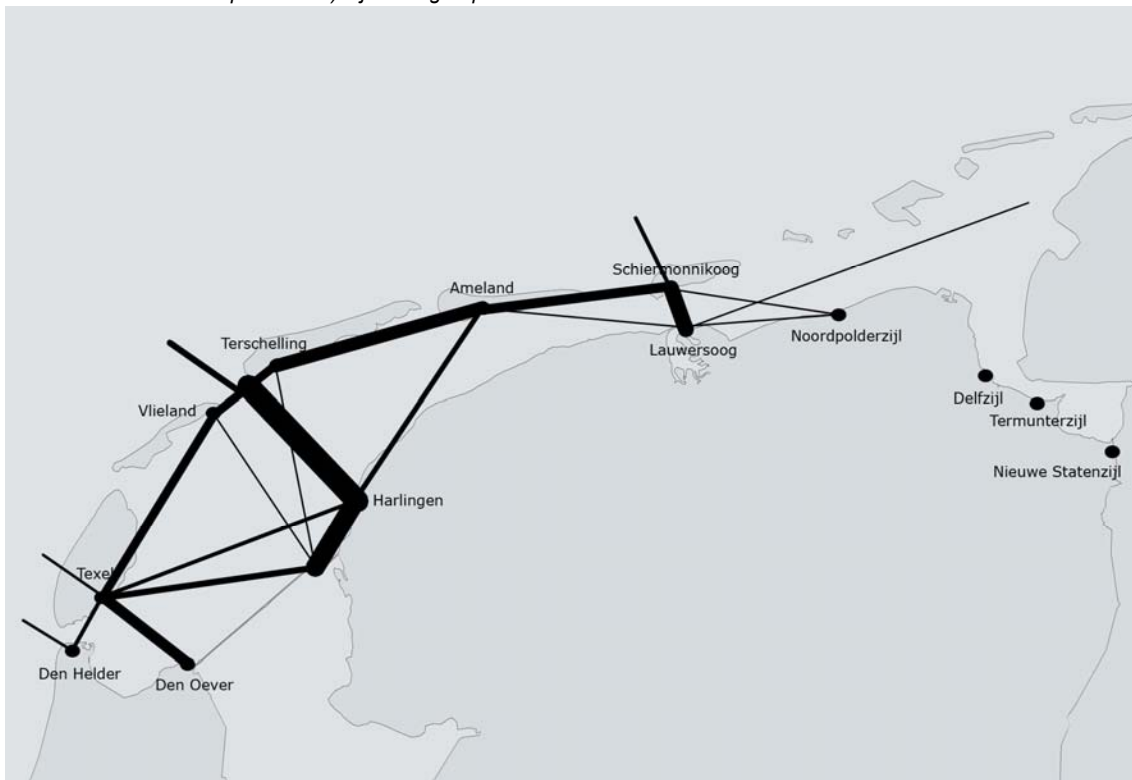
Het grootste deel van deze vaarrecreanten gebruikt een kajuitzeilboot om over de Wadden te varen. 63% van deze vaarrecreanten gebruikt dit type boot, terwijl een platbodem door 19% wordt gebruikt en een kajuitmotorboot door 10%. 48% van de schepen die deze groep gebruikt kan droogvallen. Dit is hoger dan gemiddeld. 93% van de schepen is eigen bezit, wat hoger is dan het gemiddelde van 90%.

De vaartocht

Gemiddeld gezien vaart een vaarrecreant met als hoofdmotief 'natuur' 8 dagen in het voorseizoen, 12 dagen in het hoogseizoen en 6 dagen in het naseizoen op de Wadden. De gemiddelde groeps grootte bij een vaartocht is 3,6 personen, wat iets lager is dan het gemiddelde van 4,4 personen. Hierbij gaat het veelal om mensen in de leeftijdscategorieën 35 t/m 54 jaar en 55 jaar en ouder. 84% van de vaartochten maakt deel uit van een vakantie. De favoriete havens van deze groep zijn Vlieland, Terschelling, Schiermonnikoog en Texel. Bij de vaartocht zijn vooral Terschelling, Harlingen en Vlieland aangedaan. Op de kaart is afgebeeld waar deze groep recreanten het meeste vaart in de Waddenzee. Het valt op dat deze vaarrecreant over de gehele Waddenzee vaart en meer dan gemiddeld ook het oostelijk deel bezoekt.

27% van deze vaarrecreanten geeft aan droog te zijn gevallen tijdens de laatste vaartocht, wat conform het gemiddelde is voor alle vaarrecreanten. 30% geeft aan buiten de havens te hebben geankerd. Ook dit is conform het gemiddelde.

Afbeelding 10 Gevaren routeonderdelen (schematische weergave—dikke lijn komt overeen met percentage respondenten) bij motiefgroep 'natuur'



5.4.3 Vaarrecreant met als hoofdmotief 'sportiviteit'

Een betrekkelijk kleine groep, namelijk 12% van de vaarrecreanten, geeft aan sportiviteit het hoofdmotief te vinden bij de vaartocht over de Wadden.

Het schip

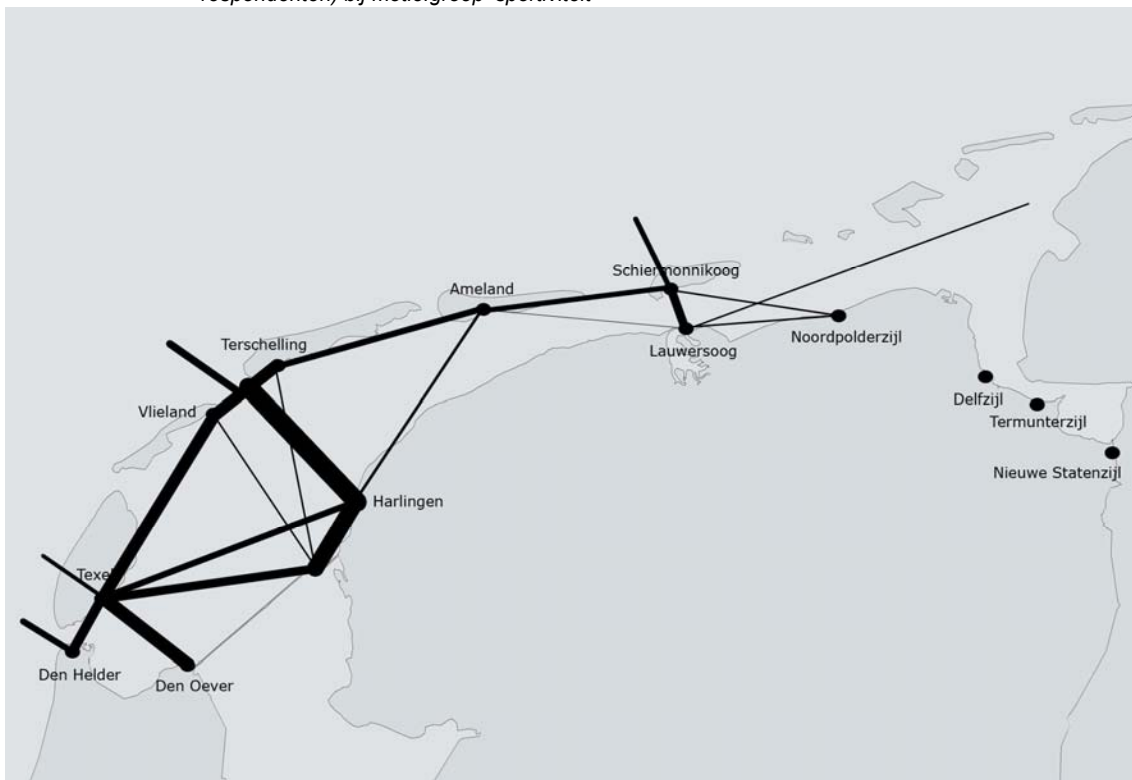
Het grootste deel van deze vaarrecreanten gebruikt een kajuitzeilboot om op het Wad te varen. 70% van deze vaarrecreanten gebruikt dit type boot, terwijl een platbodem door 8% wordt gebruikt en een kajuitmotorboot door 7%. Vooral het lage percentage platbodems valt hierbij op. 29% van de schepen die deze groep gebruikt kan droogvallen. Dit is lager dan gemiddeld. 93% van de schepen is eigen bezit.

De vaartocht

Gemiddeld gezien vaart een vaarrecreant met als hoofdmotief 'sportiviteit' 7 dagen in het voorseizoen, 11 dagen in het hoogseizoen en 4 dagen in het naseizoen op de Wadden. De gemiddelde groeps grootte bij een vaartocht is 4,1 personen, wat iets minder is dan het gemiddelde. Hierbij gaat het veelal om mensen in de leeftijdscategorie 35 t/m 54 jaar. 73% van de vaartochten maakt deel uit van een vakantie, wat een laag percentage is in vergelijking met het gemiddelde. De favoriete havens van deze groep zijn Vlieland, Terschelling en Texel. Dit zijn ook de havens die het meest worden aangedaan, samen met de haven in Harlingen, die ook veel bezocht wordt door vaarrecreanten met als hoofdmotief 'sportiviteit'. Op de kaart is afgebeeld waar deze groep recreanten het meeste vaart in de Waddenzee. Hierbij valt op dat de vaarbewegingen vooral in het westen plaatsvinden. Tevens vaart deze motiefgroep meer dan gemiddeld over de Noordzee.

20% van deze vaarrecreanten geeft aan droog te zijn gevallen tijdens de laatste vaartocht. 23% geeft aan buiten de havens te hebben geankerd. Beide percentages zijn laag in vergelijking met het gemiddelde.

Afbeelding 11 Gevaren routeonderdelen (schematische weergave—dikte lijn komt overeen met percentage respondenten) bij motiefgroep 'sportiviteit'



5.4.4 Vaarrecreant met als hoofdmotief 'actie en avontuur'

22% van de vaarrecreanten geeft aan actie en avontuur het hoofdmotief te vinden bij de vaartocht over de Wadden.

Het schip

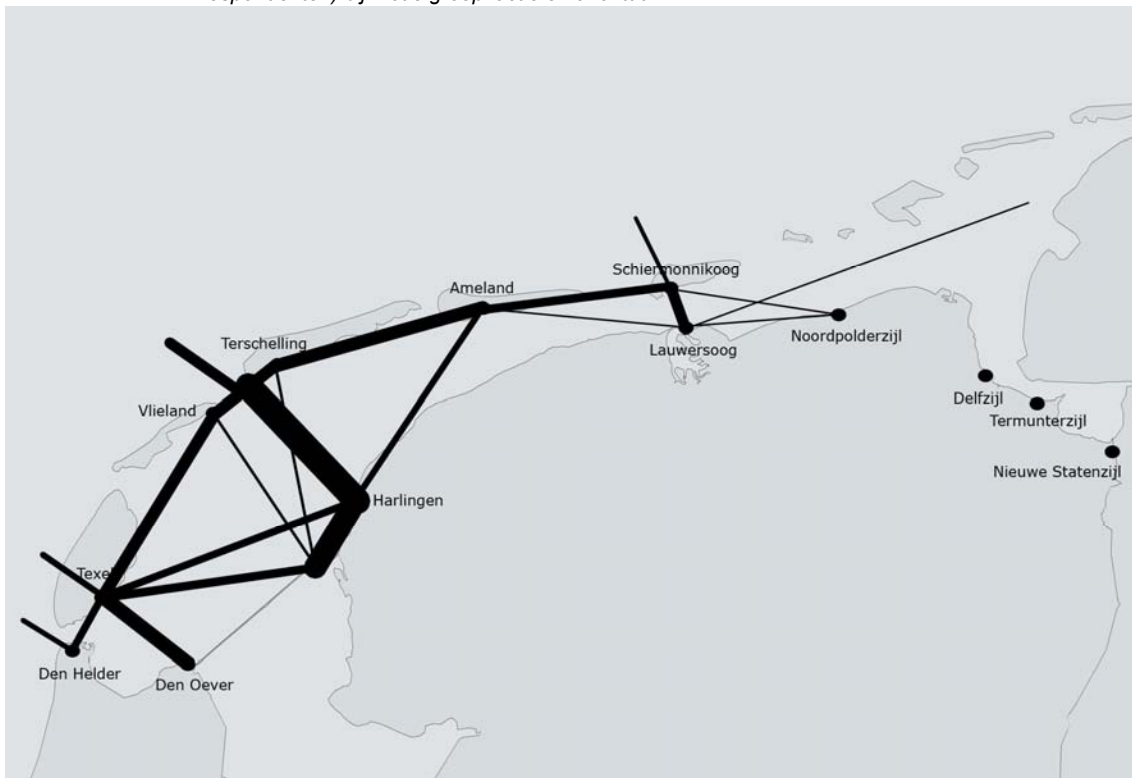
Ook voor deze motiefgroep geldt dat een kajuitzeilboot het meest gebruikte type schip is om over de Wadden te varen. 73% van deze vaarrecreanten gebruikt dit type boot, terwijl een platbodem door 12% wordt gebruikt en een kajuitmotorboot door 9%. 35% van de schepen die deze groep gebruikt kan droogvallen. Dit is lager dan gemiddeld. 88% van de schepen is eigen bezit.

De vaartocht

Gemiddeld gezien vaart een vaarrecreant met als hoofdmotief 'actie en avontuur' 7 dagen in het voorseizoen, 12 dagen in het hoogseizoen en 5 dagen in het naseizoen op de Wadden. De gemiddelde groeps grootte bij een vaartocht is 5,6 personen, wat hoog is in vergelijking met het gemiddelde voor alle vaarrecreanten samen van 4,4 personen. Hierbij gaat het veelal om mensen in de leeftijdscategorie 35 t/m 54 jaar. 85% van de vaartochten maakt deel uit van een vakantie. De favoriete havens van deze groep zijn Vlieland, Terschelling en Texel. Dit zijn ook de havens die het meest worden aangedaan, samen met de haven in Harlingen, die ook veel bezocht wordt door vaarrecreanten met als hoofdmotief 'actie en avontuur'. Op de kaart is afgebeeld waar deze groep recreanten het meeste vaart in de Waddenzee. De meeste vaarbewegingen concentreren zich in de westelijke Waddenzee. Tevens gaat een relatief groot deel de Noordzee op.

26% van deze vaarrecreanten geeft aan droog te zijn gevallen tijdens de laatste vaartocht. Dit is conform het gemiddelde. 38% geeft aan buiten de havens te hebben geankerd. Dit percentage is hoger dan het gemiddelde.

Afbeelding 12 Gevaren routeonderdelen (schematische weergave—dikke lijn komt overeen met percentage respondenten) bij motiefgroep 'actie en avontuur'



5.5 Samenvatting

Hieronder worden de belangrijkste conclusies uit dit hoofdstuk samengevat.

- De natuur en het landschap zijn de belangrijkste redenen om te varen op de Wadden.
- In onderstaande tabel worden per motiefgroep de belangrijkste gegevens samengevat.

Tabel 15 Samenvatting motiefgroepen

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Aandeel van respondenten	15%	51%	12%	22%
Belangrijkste type schip	Kajuitzeilboot (64%)	Kajuitzeilboot (63%)	Kajuitzeilboot (70%)	Kajuitzeilboot (73%)
Mogelijkheid tot droogvallen	39%	48%	29%	35%
Schip eigen bezit	83%	93%	93%	88%
Vaardagen voorseizoen	6 dagen	8 dagen	7 dagen	7 dagen
Vaardagen hoofdseizoen	10 dagen	12 dagen	11 dagen	12 dagen
Vaardagen naseizoen	4 dagen	6 dagen	4 dagen	5 dagen
Gemiddelde groepsgrootte	5,7 personen	3,6 personen	4,1 personen	5,6 personen
Belangrijkste leeftijdscategorie	35 t/m 54 jaar	35 t/m 54 jaar, 55+	35 t/m 54 jaar	35 t/m 54 jaar
Vaartocht deel van een vakantie	82%	84%	73%	85%
Favoriete havens	Vlieland, Terschelling, Texel	Vlieland, Terschelling, Schiermonnikoog, Texel	Vlieland, Terschelling, Texel	Vlieland, Terschelling, Texel
Meest bezochte havens	Vlieland, Terschelling, Texel, Harlingen	Terschelling, Harlingen, Vlieland	Vlieland, Terschelling, Texel, Harlingen	Vlieland, Terschelling, Texel, Harlingen
Drooggevallen tijdens vaartocht	16%	27%	20%	26%
Buiten haven geankerd	15%	30%	23%	38%

6 Campagnes, beleid en regelgeving

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komt de campagne 'Ik pas op het Wad' en de erecode aan de orde en wordt gekeken in hoeverre de vaarrecreant op de hoogte is van beleid en regelgeving betreffende het varen op het Wad.

6.2 Bekendheid met wet en regelgeving

Door middel van regelgeving aan de ene kant en campagnes aan de andere kant wordt het gebruik van de Waddenzee als vaargebied gereguleerd. In deze paragraaf komen deze regelgeving en campagnes aan bod.

Er zijn verschillende wetten en regels die van belang zijn voor het reguleren van de recreatievaart op de Waddenzee. Deze zijn voorgelegd aan de vaarrecreanten, met de vraag of zij weten dat deze wetten en regels bestaan en of ze ook inhoudelijk weten wat erin staat.

Tabel 16 Bekendheid met wet en regelgeving

	Weet van bestaan	Bekend met inhoud
Binnenvaart politiereglement	97%	90%
Gemeentelijke verordening Waddenzeegebied 1991	35%	13%
Wet en regelgeving voor bescherming van natuur	55%	22%

Het binnenvaart politiereglement is bij een groot deel van de vaarrecreanten inhoudelijk bekend. De gemeentelijke verordening Waddenzeegebied 1991 en de wet en regelgeving voor de bescherming van de natuur zijn inhoudelijk grotendeels onbekend, terwijl een deel van de vaarrecreanten wel op de hoogte is van het bestaan van deze regelgeving.

De bekendheid van de inhoud van de wet en regelgeving verschilt niet veel tussen de verschillende motiefgroepen. Vaarrecreanten met het motief 'natuur' zijn iets beter bekend met de wet- en regelgeving voor bescherming van de natuur, al gaat het hier nog steeds maar om een kwart dat daarmee bekend is.

Tabel 17 Bekendheid met inhoud van wet en regelgeving per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Binnenvaart politiereglement	88%	91%	91%	90%
Gemeentelijke verordening Waddenzeegebied 1991	12%	13%	14%	12%
Wet en regelgeving voor bescherming van natuur	20%	26%	22%	16%

6.3 De Erecode voor Wadliefhebbers

Ter bescherming van de natuurwaarden van de Waddenzee is in 2003 de Erecode voor Wadliefhebbers opgesteld. In deze erencode staan gedragsregels waaraan een wadvaarder zich moet houden om zo versterking van de natuur tegen te gaan. Overtreden van de regels in de erencode kan leiden tot een bekeuring. Alle wadvaarders worden geacht de erencode te kennen, alvorens zij het Wad op gaan.

Aan de vaarrecreanten is gevraagd of zij op de hoogte zijn van de erencode. Gemiddeld gezien weet 77% van de vaarrecreanten van het bestaan van de erencode af, en is 67% ook daadwerkelijk bekend met de inhoud van de erencode. Eenderde van de vaarrecreanten is dus niet op de hoogte van de regels uit de erencode, terwijl dit wel een vereiste is voor het varen op de Waddenzee.

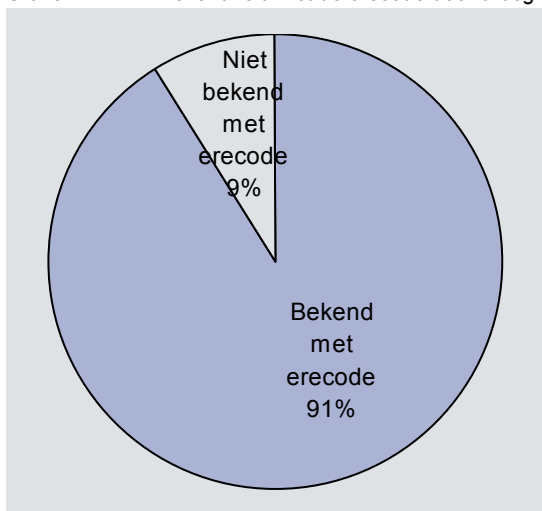
Wordt de bekendheid van de erencode per motiefgroep bekeken, dan valt op dat de motiefgroep 'natuur' beter op de hoogte is van de erencode dan de andere motiefgroepen. Vooral de vaarrecreanten met de motieven sportiviteit en actie en avontuur zijn minder goed bekend met de erencode.

Tabel 18 Bekendheid met de Erecode voor Wadliefhebbers per motiefgroep

	Weet van bestaan	Bekend met inhoud
Gezelligheid	76%	61%
Natuur	83%	73%
Sportiviteit	67%	53%
Actie en avontuur	69%	63%
Vaarrecreanten algemeen	77%	67%

De Erecode voor Wadliefhebbers is in het bijzonder van belang voor vaarrecreanten die droogvallen, omdat diverse richtlijnen gegeven worden hoe versterking van de natuur voorkomen kan worden. In onderstaande grafiek is weergegeven in hoeverre de droogvallers bekend zijn met de erencode. Het blijkt dat de droogvallers meer dan gemiddeld op de hoogte zijn van de erencode. Slechts 9% kent de inhoud van de erencode niet.

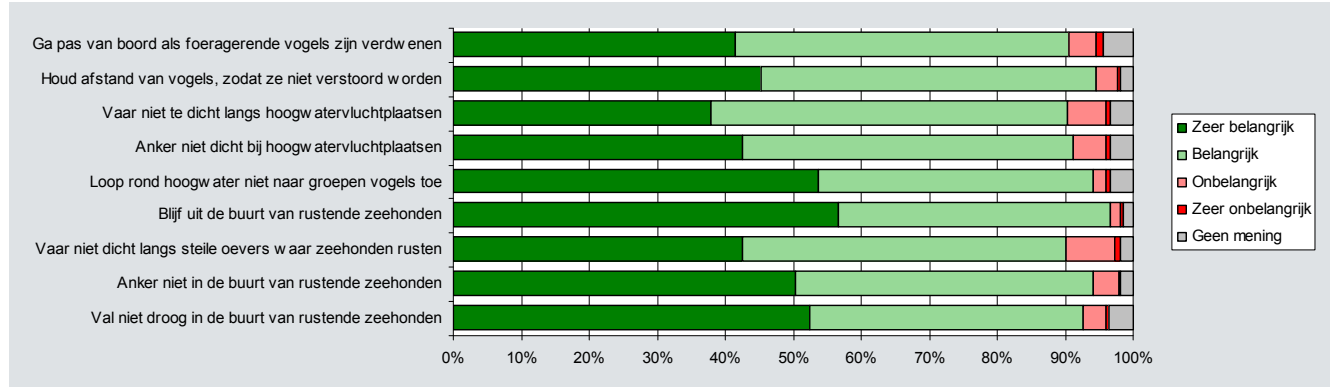
Grafiek 22 Bekendheid met de erencode door droogvallers



6.3.1 Belang van de erecode

In de Erecode voor Wadliefhebbers staan vele gedrageregels vermeld. Aan de respondenten is gevraagd in hoeverre zij de diverse regels van belang vinden. Allereerst hebben wij gevraagd naar het belang van de regels ten aanzien van vogels en zeehonden. De resultaten hiervan staan in onderstaande grafiek. Het grootste deel van de vaarrecreanten is het eens met het belang van de regels in de erecode. Per gedragsregel geeft 90%-96% van de vaarrecreanten aan dat zij het eens zijn met de regel.

Grafiek 23 Belang van regels uit de erecode aangaande vogels en zeehonden

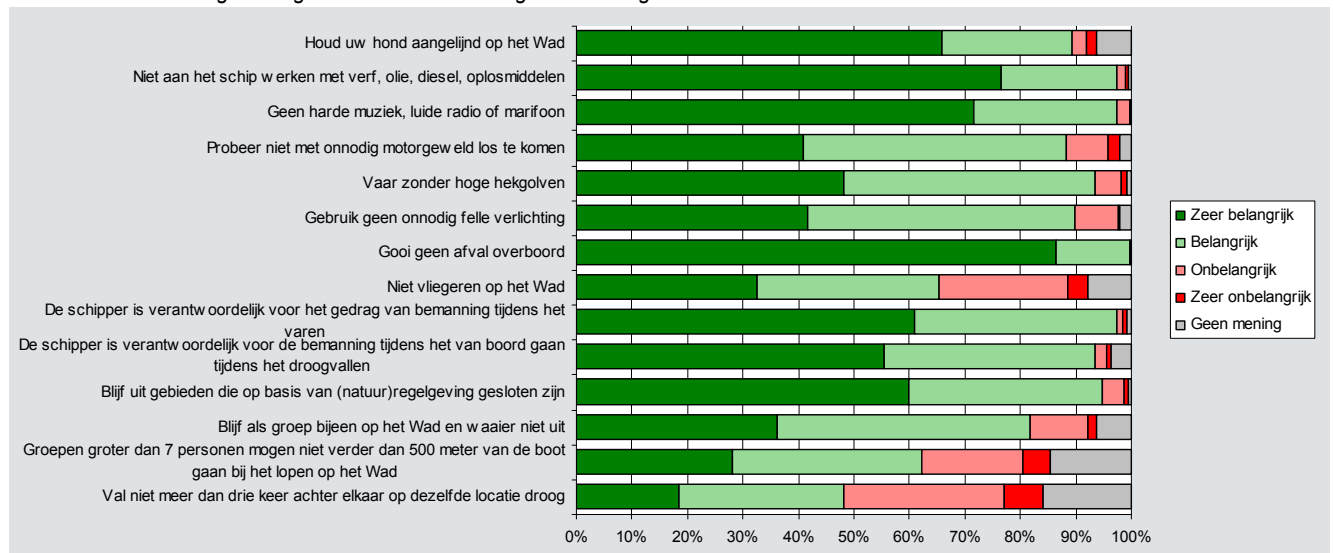


Ook is gevraagd naar het belang van andere gedragsregels uit de erecode. Ook hiermee is de vaarrecreant het grotendeels eens, zoals uit onderstaande grafiek is af te lezen. De gedragsregels die hierop een uitzondering vormen zijn

- 'niet vliegeren op het wad'
- 'groepen groter dan 7 personen mogen niet verder dan 500 meter van de boot gaan bij het lopen over het wad'
- 'val niet meer dan drie keer achter elkaar droog op dezelfde locatie'

Deze regels worden door minder dan 80% van de vaarrecreanten als belangrijk gezien, met een uitschieter bij de gedragsregel over het 3 keer droogvallen achter elkaar, die door minder dan de helft van de vaarrecreanten als belangrijk wordt gezien.

Grafiek 24 Belang van regels uit de erecode aangaande overige zaken?



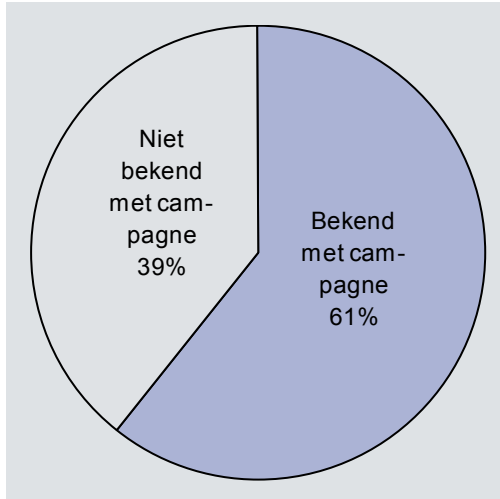
In bijlage 2 zijn bovenstaande gegevens uitgesplitst naar motiefgroep. Daarbij valt op dat er weinig verschil is tussen de motiefgroepen. De motiefgroep natuur blijkt gemiddeld net iets meer belang te hechten aan de regels dan de andere groepen, maar het verschil is klein.

6.4 Bekendheid 'Ik pas op het Wad' campagne

De 'Ik pas op het Wad' campagne is erop gericht om de bekendheid van de wet- en regelgeving te verbeteren (met name de erecode) en door middel van educatie te bewerkstelligen dat de vaarrecreant meer rekening houdt met de natuurwaarden van de Waddenzee. Deze campagne is begin 2009 gestart. In onderstaande grafiek is weergegeven in hoeverre deze campagne al bekend is bij de vaarrecreanten.

61% van de vaarrecreanten kent de campagne. Dat is na een aantal maanden campagne geen slechte score. Vooral de vaarrecreanten met het hoofdmotief 'natuur' zijn op de hoogte van de campagne.

Grafiek 25 Bekendheid 'Ik pas op het Wad' campagne



Tabel 19 Bekendheid 'Ik pas op het Wad' campagne per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Bekend met campagne	53%	66%	57%	54%
Niet bekend met campagne	47%	34%	43%	46%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Om een indruk te krijgen van de effectiviteit van de campagne, is in onderstaande tabel de bekendheid met de campagne afgezet tegen de bekendheid van de erecode. Het blijkt dat de vaarrecreanten die bekend zijn met de campagne veel beter op de hoogte zijn van de erecode. Dit wil niet met zekerheid zeggen dat er een oorzakelijk verband is tussen beide, omdat de vaarrecreant ook via andere wegen bekend kan zijn geraakt met de erecode. Wel is zeker dat 19% van de vaarrecreanten de campagne wel kent, maar nog steeds niet inhoudelijk op de hoogte is van de erecode. Dit is opmerkelijk, omdat de campagne juist hierop gericht is.

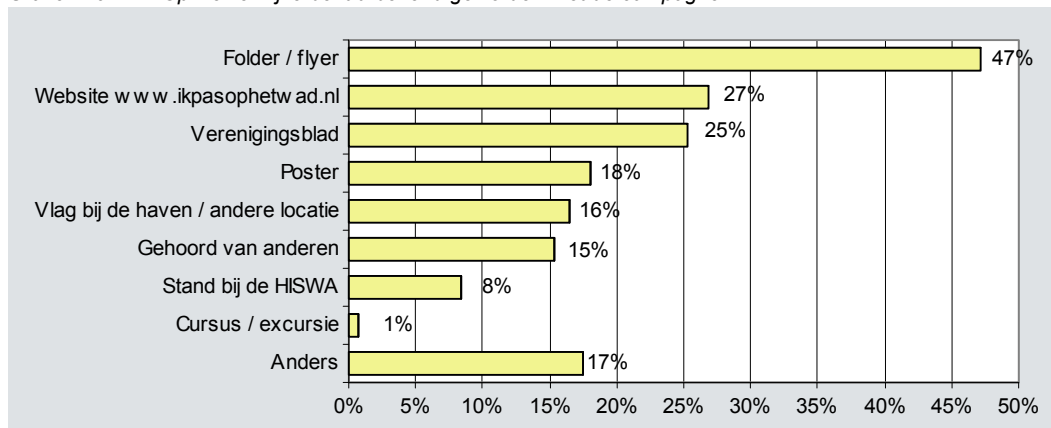
Tabel 20 Effectiviteit 'Ik pas op het Wad' campagne

	Inhoudelijk bekend met erecode	Niet inhoudelijk bekend met erecode	Totaal
Bekend met campagne	81%	19%	100%
Niet bekend met campagne	43%	57%	100%

Aan de vaarrecreanten die bekend zijn met de campagne is gevraagd op welke wijze zij bekend zijn geraakt hiermee. Hierbij konden ze meerdere antwoorden geven. De resultaten geven weer welke promotiemiddelen het beste gewerkt hebben.

47% van de vaarrecreanten geeft aan door middel van een folder/flyer bekend te zijn geraakt met de campagne. Dit promotiemiddel blijkt het beste te werken. Verder zijn de website over de campagne en publicatie in het verenigingsblad van de watersportvereniging ook van belang. De categorie anders is gevuld met uiteenlopende antwoorden. Daarbij worden het tijdschrift 'Zeilen', vereniging van wadvaarders, het watersportverbond en de havenmeesters meerdere malen genoemd.

Grafiek 26 Op welke wijze bent u bekend geworden met de campagne?



De effectiviteit van de promotiemiddelen verschillen niet veel tussen de motiefgroepen. De vlag bij de haven en de website worden meer dan gemiddeld genoemd door vaarrecreanten met het hoofdmotief 'sportiviteit'.

Tabel 21 Op welke wijze bent u bekend geworden met de campagne, per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Folder / flyer	46%	47%	51%	46%
Verenigingsblad	23%	27%	20%	25%
Website www.ikpasophetwad.nl	23%	28%	35%	21%
Poster	22%	16%	15%	21%
Vlag bij de haven / andere locatie	17%	16%	22%	12%
Gehoord van anderen	13%	16%	15%	14%
Stand bij de HISWA	9%	8%	9%	8%
Cursus / excursie	0%	1%	0%	2%
Anders	16%	16%	11%	25%

6.5 Samenvatting

Hieronder worden de belangrijkste conclusies uit dit hoofdstuk samengevat.

- Het Binnenvaart Politiereglement is bekend bij de meeste vaarrecreanten.
- De Gemeentelijke Verordening Waddenzeegebied 1991 en Wet en Regelgeving voor bescherming van natuur zijn minder goed bekend.
- De wetgeving is het beste bekend bij vaarrecreanten uit de motiefgroep 'natuur'.
- De erecode is bekend bij driekwart van de vaarrecreanten. 67% is ook bekend met de inhoud. De erecode is bij 91% van de droogvallers bekend.
- De meeste regels uit de erecode worden belangrijk gevonden door de vaarrecreanten.
- Regels hierop een uitzondering vormen zijn: 'niet vliegeren op het wad', 'groepen groter dan 7 personen mogen niet verder dan 500 meter van de boot gaan bij het lopen over het wad' en 'val niet meer dan drie keer achter elkaar droog op dezelfde locatie'.

- 61% van de vaarrecreanten is bekend met de 'Ik pas op het Wad campagne'.
- Opvallend zijn de 19% van de vaarrecreanten die de campagne kennen, maar niet bekend zijn met de erecode.
- Folders/flyers blijken het beste te werken als promotiemiddel van de campagne.

7 Gedrag vaarrecreant

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen activiteiten van de vaarrecreanten aan de orde, die direct te maken hebben met de natuurwaarden van de Waddenzee. Er zal een antwoord gegeven worden op de vraag of de vaarrecreant stil staat bij het effect van zijn gedrag op de natuurwaarden van het gebied en er wordt gekeken in hoeverre de vaarrecreant de regels van de erecode breekt.

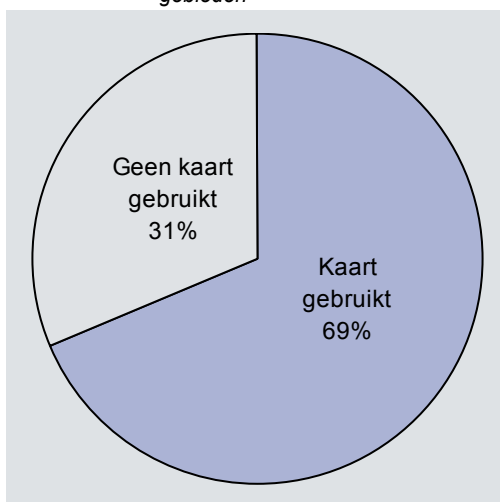
7.2 Natuurwaarden

Het Waddenzeegebied is een gebied met hoge natuurwaarden. Sommige gebieden zijn beschermd en zodoende verboden toegang voor de vaarrecreant. In deze paragraaf komt aan de orde of de vaarrecreant hiermee rekening houdt.

Gebruik kaartmateriaal i.v.m. beschermde gebieden

In de erecode wordt vermeld dat de vaarrecreant op de hoogte moet zijn van de beschermde gebieden en hiervoor moet beschikken over recent kaartmateriaal. Van alle vaarrecreanten heeft 31% geen kaartmateriaal geraadpleegd om te zien of de voorgenomen route langs of door beschermde gebieden leidt. De meeste vaarrecreanten geven hiervoor als reden dat zij uit ervaring weten waar deze gebieden liggen. Dit gaat echter tegen de erecode in, die waarschuwt voor het feit dat de beschermde gebieden kunnen veranderen en de vaarrecreant dus altijd een actuele kaart moet raadplegen. 7% weet niet dat er beschermde gebieden zijn. Vaarrecreanten die natuur als hoofdmotief hebben, hebben vaker een kaart geraadpleegd dan de andere motiefgroepen.

Grafiek 27 Gebruik kaart i.v.m. beschermde gebieden



Tabel 22 Reden voor het niet gebruiken van kaarten i.v.m. beschermde gebieden

Reden	Percentage
Ik weet uit ervaring waar deze gebieden liggen	68%
Ik herken de gebieden als ik aan het varen ben	9%
Ik wist niet dat er beschermde gebieden zijn	7%
Anders	17%
Totaal	100%

Tabel 23 Gebruikkaart i.v.m. beschermde gebieden per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Kaart gebruikt	63%	72%	65%	66%
Geen kaart gebruikt	37%	28%	35%	34%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Met onderstaande tabel wordt bepaald of vaarrecreanten die bekend zijn met de erecode eerder geneigd zijn om een kaart te gebruiken. Het blijkt dat 78% van de vaarrecreanten die bekend is met de inhoud van de erecode een kaart gebruikt, terwijl van de schippers die de erecode niet kennen slechts 56% een kaart heeft geraadpleegd.

Tabel 24 Gebruikkaart i.v.m. beschermde gebieden naar bekendheid erecode

	Inhoudelijk bekend met erecode	Niet inhoudelijk bekend met erecode
Kaart gebruikt	78%	56%
Geen kaart gebruikt	22%	44%
Totaal	100%	100%

7.3 Effect van activiteiten op de natuur in de Waddenzee

Aan de vaarrecreant is gevraagd of deze bij het ondernemen van z'n activiteiten op de Waddenzee stil staat bij het effect hiervan op de natuur. 92% geeft aan hier wel bij stil te staan, terwijl 8% er niet bij stil staat. Vaarrecreanten uit de motiefgroep natuur staan relatief meer stil bij het effect op de natuurwaarden dan andere motiefgroepen.

Grafiek 28 Staat u stil bij effect van activiteiten op natuur in de Waddenzee



Tabel 25 Staat u stil bij effect van activiteiten op natuur in de Waddenzee per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Sta stil bij effect op natuur	89%	97%	87%	88%
Sta niet stil bij effect op natuur	11%	3%	14%	12%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Vaarrecreanten die bekend zijn met de erecode staan bijna allemaal stil bij het effect van de activiteiten op de natuur in de Waddenzee. Van de vaarrecreanten die niet bekend zijn met de erecode geeft 14% aan niet stil te staan bij het effect van zijn activiteiten.

Tabel 26 Staat u stil bij effect van activiteiten op natuur in de Waddenzee, naar bekendheid erecode

	Inhoudelijk bekend met erecode	Niet inhoudelijk bekend met erecode
Sta stil bij effect op natuur	97%	86%
Sta niet stil bij effect op natuur	3%	14%
Totaal	100%	100%

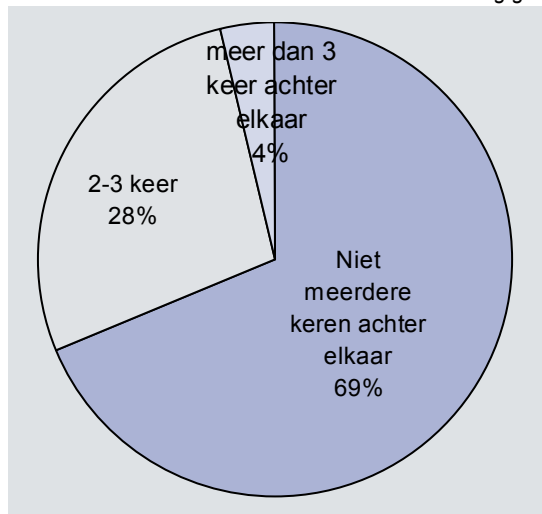
7.4 Verboden activiteiten

In de vragenlijst zijn enkele vragen opgenomen die, zonder dit expliciet te maken, vragen of de vaarrecreanten een regel van de erecode heeft overtreden. Met andere woorden, bij de vragen was niet duidelijk dat sommige antwoorden tegen de regels zijn. In deze paragraaf worden de antwoorden op deze vragen behandeld.

Te vaak achter elkaar droogvallen

Droogvallen kan meerdere keren achter elkaar, door simpelweg te wachten totdat het weer laagwater is. In de erecode is aangegeven dat het niet wenselijk is dat er vaker dan 3 keer achter elkaar op dezelfde locatie wordt drooggevallen. Vandaar dat in de vragenlijst gevraagd is hoe vaak de vaarrecreant achter elkaar is drooggevallen. Uit de resultaten blijkt dat 4% van de droogvallers de regel uit de erecode breekt door vaker dan 3 keer achter elkaar op dezelfde locatie te zijn drooggevallen. De resterende 96% handelt conform de erecode. Het is opmerkelijk dat degene die te vaak achter elkaar droogvallen, juist hoofdzakelijk uit de motiefgroep 'natuur' komen. Nog opmerkelijker is dat deze schippers allemaal aangeven bekend te zijn met de erecode. Een verklaring hiervoor kan eerder in dit hoofdstuk gevonden worden in het feit dat veel vaarrecreanten geen belang hechten aan de regel dat je niet vaker dan 3 keer achter elkaar mag droogvallen op dezelfde plek. Doordat de regel niet belangrijk wordt gevonden, is het overtreden ervan geen probleem voor deze vaarrecreanten.

Grafiek 29 Meerdere malen achter elkaar droog gevallen



Tabel 27 Meerdere malen achter elkaar droog gevallen per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Niet meerdere keren achter elkaar	86%	61%	80%	74%
2-3 keer	14%	33%	20%	24%
Meer dan 3 keer achter elkaar	0%	6%	0%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 28 Meerdere malen achter elkaar droog gevallen, naar bekendheid erecode

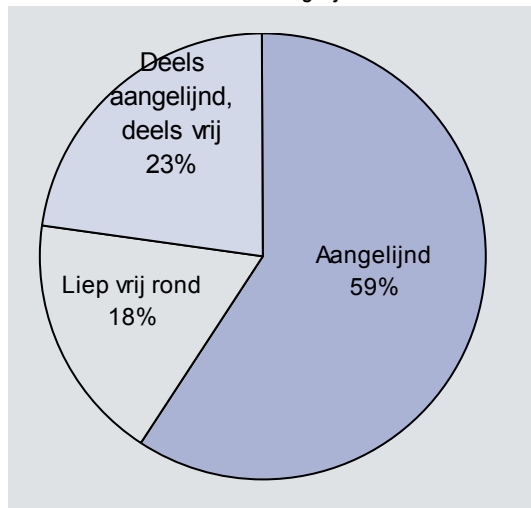
	Inhoudelijk bekend met erecode	Niet inhoudelijk bekend met erecode
Niet meerdere keren achter elkaar	69%	78%
2-3 keer	28%	22%
Meer dan 3 keer achter elkaar	3%	0%
Totaal	100%	100%

Hond op het wad niet-aangelijnd laten lopen

9% van de droogvallers geeft aan de hond op het wad uit te laten. De erecode geeft aan dat de hond aangelijnd moet zijn op het wad. In onderstaande grafiek is weergegeven of de hondenbezitter zich hier aan houdt. 59% heeft de hond inderdaad aangelijnd, terwijl 41% de hond wel eens vrij laat rondlopen. Dat is tegen de regels van de erecode is.

De overtreders komen uit de motiefgroepen natuur en actie en avontuur. Opvallend is dat indien men bekend is met de erecode, dat de hond dan vaker aangelijnd is. Echter, veel vaarrecreanten die op de hoogte zijn van de erecode, laten de hond toch af en toe vrij rondlopen.

Grafiek 30 Is de hond aangelijnd?



Tabel 29 Is de hond aangelijnd, per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit *	Actie en avontuur
Aangelijnd	75%	69%	-	25%
Liep vrij rond	25%	15%	-	25%
Deels aangelijnd, deels vrij	0%	15%	-	50%
Totaal	100%	100%	-	100%

* geen respondenten met honden uit de motiefgroep 'sportiviteit'

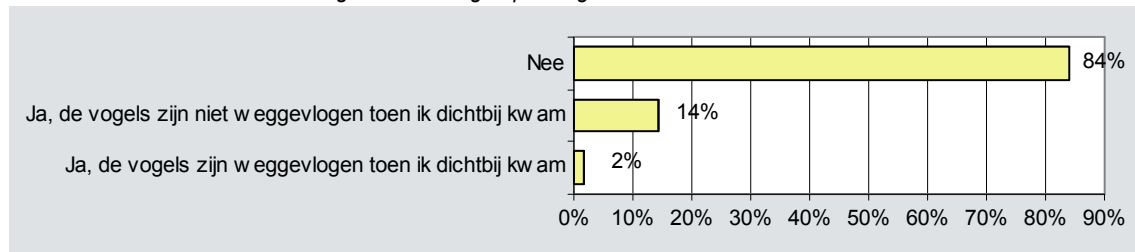
Tabel 30 Is de hond aangelijnd, naar bekendheid erecode

	Inhoudelijk bekend met erecode	Niet inhoudelijk bekend met erecode
Aangelijnd	69%	20%
Liep vrij rond	19%	20%
Deels aangelijnd, deels vrij	13%	60%
Totaal	100%	100%

Te dicht bij vogels komen

De erecode geeft aan dat je groepen vogels en zeehonden van een afstand mag bekijken, maar dat je niet te dicht bij mag komen om verstoring te voorkomen. In het geval van vogels geldt dat ze wegvliegen, als ze de situatie niet vertrouwen. Dit geldt als verstoring. 2% van de vaarrecreanten geeft aan dat ze zo dichtbij zijn gekomen, dat de vogels zijn weggevlogen. Alle motiefgroepen hebben zich schuldig gemaakt hieraan. Zowel vaarrecreanten die bekend zijn met de erecode als vaarrecreanten die niet bekend zijn met de erecode zijn te dicht bij vogels gekomen, echter het aandeel bij vaarrecreanten die niet bekend zijn met de erecode is groter.

Grafiek 31 Bent u in de buurt gekomen van groepen vogels?



Tabel 31 Bent u in de buurt gekomen van groepen vogels - per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Nee	91%	81%	84%	86%
Ja, de vogels zijn niet weggevlogen toen ik dichtbij kwam	7%	17%	15%	13%
Ja, de vogels zijn weggevlogen toen ik dichtbij kwam	2%	2%	1%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%

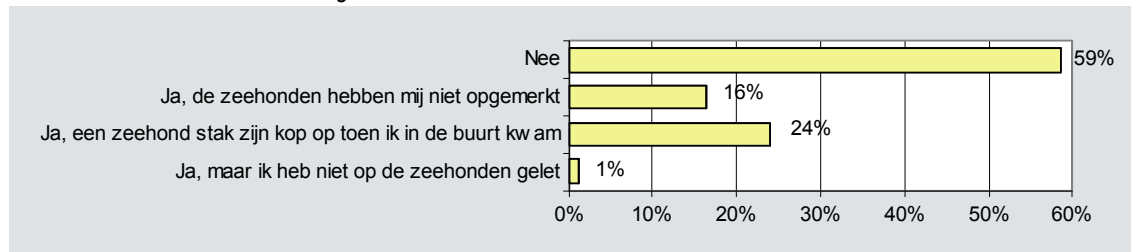
Tabel 32 Bent u in de buurt gekomen van groepen vogels, naar bekendheid erecode

	Inhoudelijk bekend met erecode	Niet inhoudelijk bekend met erecode
Nee	85%	83%
Ja, de vogels zijn niet weggevlogen toen ik dichtbij kwam	14%	14%
Ja, de vogels zijn weggevlogen toen ik dichtbij kwam	1%	3%
Totaal	100%	100%

Te dicht bij zeehonden komen

Verstoring van zeehonden vindt plaats op het moment dat ze de kop opsteken. Dit is namelijk een teken dat ze de situatie niet vertrouwen. Maar liefst 24% van de vaarrecreanten geeft aan dat de zeehonden de kop hebben opgestoken toen zij in de buurt kwamen. Ze zijn dus te dichtbij gekomen en hebben hiermee de zeehonden verstoord. Vaarrecreanten uit de motiefgroep natuur is dit het meest overkomen. Vaarrecreanten die niet bekend zijn met de erecode hebben vaker een zeehond verstoord.

Grafiek 32 Bent u in de buurt gekomen van zeehonden?



Tabel 33 Bent u in de buurt gekomen van zeehonden, per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Nee	63%	56%	63%	57%
Ja, de zeehonden hebben mij niet opgemerkt	14%	17%	14%	19%
Ja, een zeehond stak zijn kop op toen ik in de buurt kwam	21%	26%	22%	22%
Ja, maar ik heb niet op de zeehonden gelet	2%	1%	1%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 34 Bent u in de buurt gekomen van zeehonden, naar bekendheid erecode

	Inhoudelijk bekend met erecode	Niet inhoudelijk bekend met erecode
Nee	61%	55%
Ja, de zeehonden hebben mij niet opgemerkt	17%	13%
Ja, een zeehond stak zijn kop op toen ik in de buurt kwam	21%	29%
Ja, maar ik heb niet op de zeehonden gelet	1%	2%
Totaal	100%	100%

Verboden activiteiten totaal

Op basis van antwoorden die gegeven zijn bij de ondernomen activiteiten is bepaald welke vaarrecreanten (een regel uit) de erecode hebben overtreden. Het blijkt dat 26% van de vaarrecreanten minimaal 1 regel hebben gebroken. Opvallend is dat dit percentage bij de motiefgroep 'natuur' het hoogste is.

Tabel 35 Overtredingen van de erecode per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur	Totaal
Wel overtreding gemaakt	21%	29%	22%	23%	26%
Geen overtreding gemaakt	79%	71%	78%	77%	74%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

In onderstaande tabel is te zien in hoeverre de vaarrecreanten die een overtreding hebben begaan bekend zijn met de erecode. Het blijkt dat degene die geen overtreding hebben gemaakt gemiddeld beter op de hoogte zijn van de erecode. Echter, ook het grootste deel van de vaarrecreanten die wel een overtreding hebben gemaakt zijn op de hoogte van de erecode.

Tabel 36 Bekendheid met erecode door overtreders van de erecode

	Overtreding gemaakt op erecode	Geen overtreding gemaakt op erecode
Bekend met inhoud van erecode	60%	69%
Niet bekend met inhoud van erecode	40%	31%
Totaal	100%	100%

7.5 Samenvatting

Hieronder worden de belangrijkste conclusies uit dit hoofdstuk samengevat.

- Terwijl het gebruik van een recente kaart wordt voorgeschreven, gebruikt 31% van de vaarrecreanten deze niet. De hoofdreden hiervoor is dat ze uit ervaring weten waar deze gebieden liggen.
- Het merendeel, namelijk 92% van de vaarrecreanten, staat stil bij het effect van hun gedrag op de natuur.
- Toch maakt 26% van de vaarrecreanten een overtreding op de erecode die in het leven is geroepen om de natuur te beschermen.
- De meest voorkomende overtreding is het verstoren van zeehonden.
- 60% van de vaarrecreanten die een overtreding hebben begaan kennen de inhoud van de erecode.

8 Gedrag per motiefgroep

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het gedrag van de vaarrecreanten per motiefgroep bekeken. Hierbij wordt gekeken in hoeverre het gedrag verschillend is tussen de motiefgroepen, om zodoende te bepalen of bij de promotiecampagne een verschillende aanpak per motiefgroep wenselijk is.

8.2 Motiefgroep 'gezelligheid'

Vaarrecreanten die gezelligheid als hoofdmotief hebben om op de Waddenzee te varen, varen een minder dan gemiddeld aantal dagen per jaar in dit gebied. Zij vallen minder droog en ankeren ook relatief weinig buiten havens. Van de vier motiefgroepen, gaat van deze motiefgroep derhalve het minste risico uit tot verstoring van de natuur.

Echter, 21% van deze vaarrecreanten heeft bij de meest recente vaartocht een overtreding begaan op de erecode. Dat is minder dan bij de andere motiefgroepen, maar toch nog steeds een aanzienlijk deel. De inhoud van de erecode is bij 61% van deze vaarrecreanten bekend, wat beneden het gemiddelde ligt.

De 'Ik pas op het Wad'-campagne is bij ongeveer de helft van deze vaarrecreanten bekend. Dat is duidelijk minder dan gemiddeld. De campagne weet deze doelgroep dus minder goed te bereiken. De promotiemiddelen die bij deze motiefgroep tot nu toe het beste hebben gewerkt, zijn de folder, verenigingsbladen, de website en de poster.

Geconcludeerd mag worden dat hoewel deze motiefgroep potentieel het minste kans op verstoring van de natuur heeft, toch een aanzienlijk deel verstoring heeft veroorzaakt. De erecode is niet goed bekend bij deze motiefgroep en dient verbeterd te worden. De campagne weet deze vaarrecreant nog niet goed te bereiken. Omdat een groot deel van deze vaarrecreanten met een gehuurd schip varen, kan extra ingezet worden op de verhuurbedrijven/chartervaart, om deze doelgroep te bereiken. Verder kan extra promotie bij de meest gebruikte havens Vlieland, Terschelling, Texel en Harlingen bekendheid bij deze doelgroep vergroten.

8.3 Motiefgroep 'natuur'

Vaarrecreanten die natuur als hoofdmotief hebben om op de Waddenzee te varen, varen het meeste van alle motiefgroepen. Zij vallen ook het meeste droog van alle motiefgroepen en ankeren relatief veel buiten havens. Het risico op verstoring door deze doelgroep is derhalve hoog.

Dat is ook te zien bij het aandeel vaarrecreanten dat daadwerkelijk een overtreding heeft begaan. Maar liefst 29% heeft een overtreding begaan. Dat is het hoogste aandeel van alle motiefgroepen. Dat is opmerkelijk, want deze motiefgroep is juist ook de motiefgroep die het beste op de hoogte is van de ecode.

De 'Ik pas op het Wad'-campagne is bij ongeveer tweederde van deze vaarrecreanten bekend. Dat is meer dan gemiddeld. De campagne weet deze doelgroep dus redelijk goed te bereiken. De promotiemiddelen die bij deze motiefgroep tot nu toe het beste hebben gewerkt, zijn de folder, verenigingsbladen en de website.

Geconcludeerd mag worden dat hoewel deze motiefgroep relatief goed op de hoogte is van de ecode, zij toch de meeste overtredingen begaan van alle motiefgroepen. Het risico op verstoring bij deze doelgroep is het hoogste. 97% van deze vaarrecreanten geeft echter aan stil te staan bij het effect van hun gedrag op de natuur. Aangeraden wordt om bij deze motiefgroep buiten aandacht te besteden aan de regels van de ecode, ook aandacht te besteden aan de achterliggende redenen van de gedragsregels en de potentie tot verstoring van de natuur bij het breken van de gedragsregels. Om deze doelgroep te bereiken kan ingezet worden op extra promotie bij de havens Terschelling, Harlingen en Vlieland.

8.4 Motiefgroep 'sportiviteit'

Vaarrecreanten die sportiviteit als hoofdmotief hebben om op de Waddenzee te varen, varen gemiddeld zo'n 22 dagen per jaar op de Wadden. 20% van deze groep is drooggefallen tijdens de laatste vaartocht en 23% heeft buiten de havens geankerd. Deze activiteiten verhogen de kans op verstoring van de natuur.

22% van deze vaarrecreanten heeft bij de meest recente vaartocht een overtreding begaan op de ecode. Dat is minder dan gemiddeld, maar toch nog steeds een aanzienlijk deel. De inhoud van de ecode is bij slechts 53% van deze vaarrecreanten bekend, wat ver beneden het gemiddelde ligt.

De 'Ik pas op het Wad'-campagne is bij 57% van deze vaarrecreanten bekend. Dat is minder dan gemiddeld. De campagne weet deze doelgroep dus slechts deels te bereiken. De promotiemiddelen die bij deze motiefgroep tot nu toe het beste hebben gewerkt, zijn de folder en de website.

Geconcludeerd mag worden dat een deel van deze motiefgroep activiteiten op het Wad hebben die potentieel kunnen leiden tot verstoring van de natuur. 22% heeft daadwerkelijk een regel van de ecode overtreden. De ecode is onvoldoende bekend bij deze motiefgroep en ook de campagne weet deze doelgroep niet goed te bereiken. Extra promotie bij de havens van Vlieland, Terschelling, Texel en Harlingen kan worden ingezet om bekendheid bij deze doelgroep vergroten.

8.5 Motiefgroep 'actie en avontuur'

Vaarrecreanten die actie en avontuur als hoofdmotief hebben om op de Waddenzee te varen, varen gemiddeld zo'n 24 dagen per jaar op de Wadden. 26% van deze groep is drooggevalen tijdens de laatste vaartocht en 38% heeft buiten de havens geankerd. Dit zijn hoge percentages in vergelijking met de andere motiefgroepen.

23% van deze vaarrecreanten heeft bij de meest recente vaartocht een overtreding begaan op de erecode. Dat is minder dan gemiddeld, maar toch nog steeds een aanzienlijk deel. De inhoud van de erecode is bij 63% van deze vaarrecreanten bekend, wat beneden het gemiddelde ligt.

De 'Ik pas op het Wad'-campagne is bij 54% van deze vaarrecreanten bekend. Dat is duidelijk minder dan gemiddeld. De campagne weet deze doelgroep dus minder goed te bereiken. De promotiemiddelen die bij deze motiefgroep tot nu toe het beste hebben gewerkt, zijn de folder, verenigingsbladen, de website en de poster.

Geconcludeerd mag worden dat een relatief groot deel van deze motiefgroep activiteiten op het Wad hebben die potentieel kunnen leiden tot verstoring van de natuur. 23% heeft daadwerkelijk een regel van de erecode overtreden. De erecode is bij een derde van deze motiefgroep onbekend. De campagne heeft nog maar slechts de helft van deze doelgroep weten te bereiken. Om deze doelgroep beter te bereiken kan ingezet worden op extra promotie bij de havens van Vlieland, Terschelling, Texel en Harlingen.

8.6 Samenvatting

Hieronder worden de belangrijkste conclusies uit dit hoofdstuk samengevat.

- Het verschil tussen de motiefgroepen is beperkt.
- De erecode is bij alle motiefgroepen nog onvoldoende bekend.
- Alle motiefgroepen maken overtredingen op de erecode.
- Een aanpak van de campagne per motiefgroep is derhalve niet zinvol.
- De motiefgroepen 'gezelligheid' en 'actie en avontuur' zijn het minste in aanraking gekomen met de 'Ik pas op het Wad' campagne.
- Voor motiefgroepen 'natuur' en 'actie en avontuur' geldt een verhoogde kans op verstoring van de natuur.

9 Conclusie en aanbevelingen

9.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden conclusies getrokken over het verloop van het onderzoek, de bekendheid van de erecode en de campagne 'Ik pas op het Wad'. Hierbij worden de verschillende motiefgroepen apart besproken.

9.2 Aanpak onderzoek

In 2009 is de nulmeting 'Gedrag vaarrecreant op de Waddenzee' uitgevoerd. Door middel van een veldenquête en een online-enquête zijn vaarrecreanten ondervraagd. De veldenquête is uitgedeeld door de havenmeesters bij de verschillende havens in het gebied. Hierbij is gebleken dat sommige havenmeesters te druk waren om zich in te zetten voor de enquête. Hierdoor zijn sommige havens ondervertegenwoordigd in het onderzoek. Bij de effectmeting moet hiervoor aandacht zijn. Wij stellen voor om in de winterperiode 2010-2011 de havenmeesters bij elkaar te laten komen en aan hen uitleg te geven over het project en de waarde van hun inzet. Hiermee wordt draagvlak gecreëerd voor het onderzoek en kan bij de effectmeting hopelijk gerekend worden op een betere verdeling van de respondenten over de verschillende havens.

De online enquête is redelijk vlekkeloos verlopen, mede dankzij goede inzet van de verschillende websitebeheerders en betrokken organisaties. De respons was ook goed. De aanpak voor dit onderdeel kan in 2011 ongewijzigd blijven.

Aanbevolen wordt om in 2011 een select deel (10 à 15 personen) van de respondenten uit te nodigen voor een panelbijeenkomst. In een dergelijke bijeenkomst kunnen opvallende resultaten van het onderzoek besproken worden met de vaarrecreanten en kan gezocht worden naar redenen voor deze resultaten. In de vragenlijst dient de respondent gevraagd te worden of deze aan een dergelijke bijeenkomst wil deelnemen.

9.3 De erecode

De Erecode voor Wadliefhebbers is in het leven geroepen om de natuurwaarden in het Waddengebied te beschermen. In deze erecode staan de gedragsregels die de vaarrecreant moet nakomen als hij vaart over het Wad. Eigenlijk zou dus iedereen de erecode moeten kennen, om zich aan de regels te kunnen houden. Echter, slechts 77% van de vaarrecreanten weet van het bestaan van de erecode af en 67% weet ook wat de erecode inhoudt. Dat houdt in dat 33% van de vaarrecreanten niet op de hoogte is van de regels die hij moet naleven bij het varen op de Wadden. Het is een belangrijke opgave voor de komende jaren om de bekendheid van de erecode te verbeteren.

De regels die in de erecode staan vermeld worden door de meeste vaarrecreanten belangrijk gevonden. Toch valt te zien dat bij de meeste regels toch 5% tot 10% van de vaarrecreanten aangeeft de regel niet belangrijk te vinden. Bij enkele regels is dit aandeel zelfs tussen de 20% en 40%. Blijkbaar zijn deze vaarrecreanten niet overtuigd van het belang van deze regels. Bij educatie dient buiten een opsomming van de gedragsregels ook aandacht te zijn voor de reden achter de gedragsregels. Door aan te geven waarom bepaalde gedragsregels gekozen zijn, wordt draagvlak gecreëerd bij de vaarrecreanten voor het naleven hiervan.

9.4 Gedrag vaarrecreanten

26% van de vaarrecreanten heeft tijdens de vaartocht een overtreding op de erecode begaan. Daarbij is alleen gekeken naar het verstoren van zeehonden, vogels en gedrag tijdens het droogvallen. Het is dus mogelijk dat de vaarrecreanten nog andere overtredingen hebben begaan.

Het aandeel vaarrecreanten dat een overtreding heeft begaan is hoog. Het is niet zo dat deze vaarrecreanten niet op de hoogte zijn van de erecode. 60% van de 'overtreders' is bekend met de inhoud van de erecode. Blijkbaar is bekendheid met de erecode geen garantie voor goed gedrag van de vaarrecreant. De meest geconstateerde overtreding is het verstoren van zeehonden. Terwijl 96% van de vaarrecreanten de regels rondom het met rust laten van rustende zeehonden belangrijk vindt, blijkt deze regel door een flink deel van de vaarrecreanten toch niet te worden nageleefd. Ook hier blijkt het niet voldoende om alleen de gedragsregels bekendheid te geven, maar ook draagvlak te creëren voor het naleven van de regels.

9.5 'Ik pas op het Wad'-campagne

Een middel om de bekendheid van de erecode te verhogen is de 'Ik pas op het Wad' campagne, die begin 2009 van start is gegaan. Met inzet van verschillende promotiemiddelen (folders, posters, vlaggen, pennen, website etc.) is getracht de vaarrecreant in te lichten over het gewenste gedrag, zodat ook in de toekomst het niet nodig zal zijn om restrictief beleid toe te passen op het aantal schepen op de Waddenzee. De campagne heeft na ongeveer een half jaar al redelijk veel bekendheid gekregen. 61% van de vaarrecreanten is al bekend met de campagne. Dat is een mooi resultaat.

Daarbij dient echter wel de kanttekening geplaatst te worden dat 19% van de vaarrecreanten die bekend zijn met de campagne nog steeds niet op de hoogte zijn van de inhoud van de erecode. Dat is opmerkelijk, omdat de campagne juist hierop gericht is. Blijkbaar komt de boodschap van de campagne niet voldoende over bij een deel van de vaarrecreanten.

Het promotiemiddel dat het beste heeft gewerkt om bekendheid te geven aan de campagne is de folder/flyer. Ongeveer de helft van de vaarrecreanten is dankzij dit promotiemiddel in aanraking gekomen met de campagne. De website en verenigingsbladen hebben ieder ook een kwart van de vaarrecreanten geïnformeerd over de campagne.

9.6 Motiefgroepen

Het verschil tussen de verschillende motiefgroepen is gering. De bekendheid van de erecode is bij alle motiefgroepen onvoldoende en bij elke motiefgroep heeft een deel van de vaarrecreanten een overtreding op de erecode begaan. Een aanpak van de promotiecampagne per motiefgroep is derhalve niet zinvol. De campagne dient gericht te zijn op alle motiefgroepen. Voor de motiefgroepen 'natuur' en 'actie en avontuur' geldt een hogere kans op verstorend gedrag. Hiervoor dient extra aandacht te zijn.

Aanbevelingen over het gebruik van promotiemiddelen

Bij de promotiecampagne dient speciaal aandacht te zijn voor twee doelgroepen, namelijk de vaarrecreanten die nog niet op de hoogte zijn van de erecode en de vaarrecreanten die wel op de hoogte zijn, maar zich er niet aan houden.

De eerste groep kan bereikt worden door het verder blijven inzetten van promotiemiddelen. De promotiemiddelen die het eerste half jaar het meest hebben bijgedragen aan de bekendheid van de campagne zijn folders, de website en publicatie in verenigingsbladen. Het is slim om deze middelen te blijven gebruiken. Daarbij zijn de huidige middelen wel te verbeteren. De website is wat 'kaal', zonder plaatjes, video's en dergelijke. De site kan wat aantrekkelijker gemaakt worden, bijvoorbeeld door video's te plaatsen van de mooie natuur en interactieve informatie te geven over verstoring gedrag. Positief aan de site is de vereenvoudigde weergave van de erecode, die snel gelezen kan worden en begrijpelijk is. De testimonials maken de site persoonlijk en enthousiasmeren de vaarrecreant om zich in te zetten voor de natuurwaarden in het Waddenzeegebied. De folder ziet er goed uit en ook hier geven de testimonials een leuke persoonlijke tint. Ze roepen verantwoordelijkheidsgevoel op.

De erecode dient zoveel mogelijk onder de aandacht gebracht te worden; niet alleen via eigen kanalen. Op diverse waddenvaart-sites staat de erecode wel, maar enigszins verborgen. Dit kan verbeterd worden, door bijvoorbeeld een banner op de openingspagina te krijgen. Hierover zal overleg met de betreffende sites gepleegd moeten worden.

De tweede groep, de mensen die de erecode kennen maar zich er niet aan houden, dienen op een andere manier aangepakt te worden. Via promotiemiddelen kan meer ingezet worden op het aantonen van de gevolgen van niet geoorloofd gedrag, met de kans dat deze vaarrecreanten hun gedrag aan zullen passen. Een deel zal dit echter alsnog niet doen, omdat ze niet wensen stil te staan bij de effecten op de natuur van hun gedrag. Deze groep is waarschijnlijk met promotiemiddelen niet over te halen en dient door middel van handhaving aangepakt te worden.

9.7 Conclusie

De Erecode voor Wadliefhebbers is onbekend bij een derde van de vaarrecreanten. Deze bekendheid moet verbeterd worden. De 'Ik pas op het Wad' campagne kan hier een goede bijdrage aan leveren. De campagne heeft in een relatief korte periode al redelijk veel bekendheid onder de vaarrecreanten, maar nog niet alle vaarrecreanten zijn bereikt. Om deze vaarrecreanten te bereiken, doen wij de volgende aanbevelingen:

- Zet extra in op promotie bij de havens van Vlieland, Terschelling, Texel en Harlingen.
- Communiceer niet alleen de gedragsregels, maar ook de redenen achter deze regels. Dit verhoogt het draagvlak onder de vaarrecreanten om zich te houden aan de regels.
- Betrek verhuurbedrijven/chartervaart bij de campagne.
- Verbeter de 'boodschap' en 'communicatie' (zie kader)
- Betrek alle motiefgroepen bij de promotie.

Bijlage 1
Achtergrondgegevens bij hoofdstuk 5

Tabel 37 Type schip per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Open motorboot	2%	1%	4%	1%
Kajuitmotorboot	11%	10%	7%	9%
Platbodem	19%	21%	8%	12%
Kajuitzeilboot	64%	63%	70%	73%
Anders	5%	5%	12%	5%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 38 Schip geschikt voor droogvallen per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Ja	39%	48%	29%	35%
Nee	61%	52%	71%	65%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 39 Groepssamenstelling per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Kinderen < 6 jaar	0,2	0,1	0,2	0,1
Kinderen 6 t/m 17 jaar	1,0	0,7	0,4	0,9
Volwassenen 18 t/m 34 jaar	1,1	0,5	0,3	1,3
Volwassenen 35 t/m 54 jaar	2,5	1,3	2,1	2,2
Senioren 55 jaar en ouder	0,8	1,1	1,2	0,9
Honden	0,1	0,2	0,1	0,2
Totaal (zonder honden)	5,7	3,6	4,1	5,6

Tabel 40 Eigendom schip per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Geen eigen schip	17%	7%	7%	12%
Eigen schip	83%	93%	93%	88%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 41 Vaardagen op de Waddenzee per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Voorseizoen (t/m juni)	5,8	7,6	6,6	6,7
Hoogseizoen (juli en aug.)	9,7	12,0	10,4	12,4
Naseizoen (vanaf september)	4,3	5,6	4,3	5,3

Tabel 42 Favoriete haven in het Waddenzegebied per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Ameland	11%	17%	12%	15%
Delfzijl	2%	2%	1%	1%
Den Helder	9%	5%	16%	6%
Den Oever	3%	3%	4%	6%
Duitse Waddenhavens	10%	19%	10%	13%
Harlingen	26%	27%	22%	28%
Lauwersoog	5%	11%	8%	8%
Nieuwe Statenzijl	0%	1%	0%	1%
Noordpolderzijl	7%	9%	5%	4%
Schiermonnikoog	22%	37%	20%	28%
Termunterzijl	2%	2%	3%	0%
Terschelling	64%	57%	56%	66%
Texel	42%	33%	47%	43%
Vlieland	66%	56%	65%	69%
Anders	1%	2%	3%	2%

Tabel 43 Is de vaartocht een dagtocht of deel van een vakantie? (per motiefgroep)

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Deel van vakantie	82%	84%	73%	85%
Dagtocht	18%	16%	27%	15%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 44 Gevaren routeonderdelen per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Ameland - Lauwersoog	2%	3%	1%	3%
Ameland - Schiermonnikoog	12%	20%	10%	17%
Den Helder - Noordzee	7%	5%	12%	11%
Den Helder - Oudeschild	9%	8%	19%	15%
Den Oever - Oudeschild (Texel)	24%	23%	28%	31%
Harlingen - Ameland	6%	10%	6%	13%
Harlingen - Terschelling / Vlieland	55%	48%	39%	54%
Kornwerderzand - Harlingen	39%	40%	34%	48%
Lauwersoog - Schiermonnikoog	13%	32%	18%	22%
Oudeschild - Harlingen	6%	8%	11%	14%
Oudeschild - Kornwerderzand	5%	12%	17%	17%
Oudeschild - Noordzee	4%	6%	9%	12%
Oudeschild - Terschelling / Vlieland	15%	18%	24%	25%
Schiermonnikoog - Noordzee	2%	8%	10%	8%
Terschelling - Kornwerderzand	5%	2%	3%	4%
Terschelling / Vlieland - Ameland	20%	27%	13%	26%
Terschelling / Vlieland - Noordzee	11%	12%	16%	22%
Vlieland - Kornwerderzand	2%	3%	3%	3%
Anders	23%	26%	26%	24%

Tabel 45 Havens die tijdens de vaartocht zijn aangedaan per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Ameland	19%	28%	17%	22%
Delfzijl	2%	6%	4%	7%
Den Helder	11%	11%	22%	14%
Den Oever	18%	22%	25%	20%
Duitse Waddenhavens	6%	15%	9%	18%
Harlingen	41%	48%	35%	53%
Lauwersoog	13%	36%	21%	26%
Nieuwe Statenzijl	0%	1%	0%	1%
Noordpolderzeil	2%	7%	2%	3%
Schiermonnikoog	16%	32%	18%	22%
Termunterzijl	0%	2%	0%	2%
Terschelling	57%	53%	43%	57%
Texel	33%	29%	46%	44%
Vlieland	48%	43%	49%	58%
Anders	7%	9%	8%	11%

Tabel 46 Gebruikte media ter voorbereiding van de vaartocht per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Almanakken	53%	55%	57%	58%
Eileen	0%	0%	0%	0%
Getijtafels	85%	89%	88%	90%
Internetsites/e-mail/RSS feeds	62%	55%	47%	58%
Kaarten	88%	90%	88%	90%
Kranten (lokaal en regionaal)	12%	13%	10%	10%
Marifoon	69%	71%	58%	64%
Mobiele telefoon / sms	21%	22%	15%	19%
Radio	27%	36%	21%	27%
Tijdschriften voor zeilen/varen	25%	32%	29%	28%
Verenigingsbladen	5%	15%	12%	11%
Anders	7%	11%	5%	14%

Tabel 47 Wel of niet drooggevallen per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Wel drooggevallen	16%	27%	20%	26%
Niet drooggevallen	84%	73%	80%	74%
Totaal	100%	100%	100%	100%

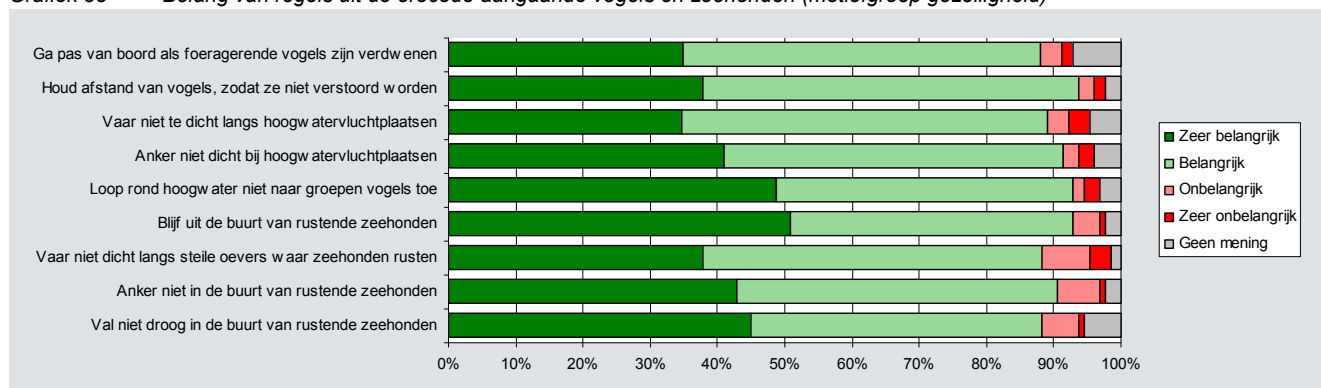
Tabel 48 's Nachts ankeren buiten de havens tijdens de vaartocht per motiefgroep

	Gezelligheid	Natuur	Sportiviteit	Actie en avontuur
Wel buiten haven geankerd	15%	30%	23%	38%
Niet buiten haven geankerd	85%	70%	77%	62%
Totaal	100%	100%	100%	100%

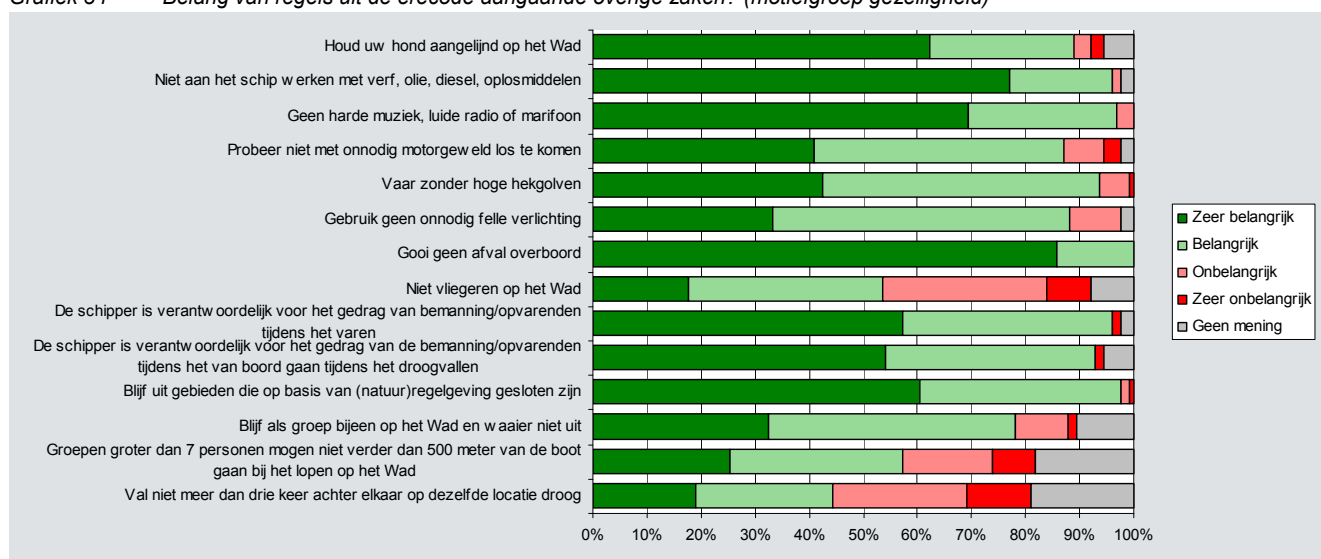
Bijlage 2
Resultaten belang regels erecode
per motiefgroep

Motiefgroep gezelligheid

Grafiek 33 Belang van regels uit de erecode aangaande vogels en zeehonden (motiefgroep gezelligheid)

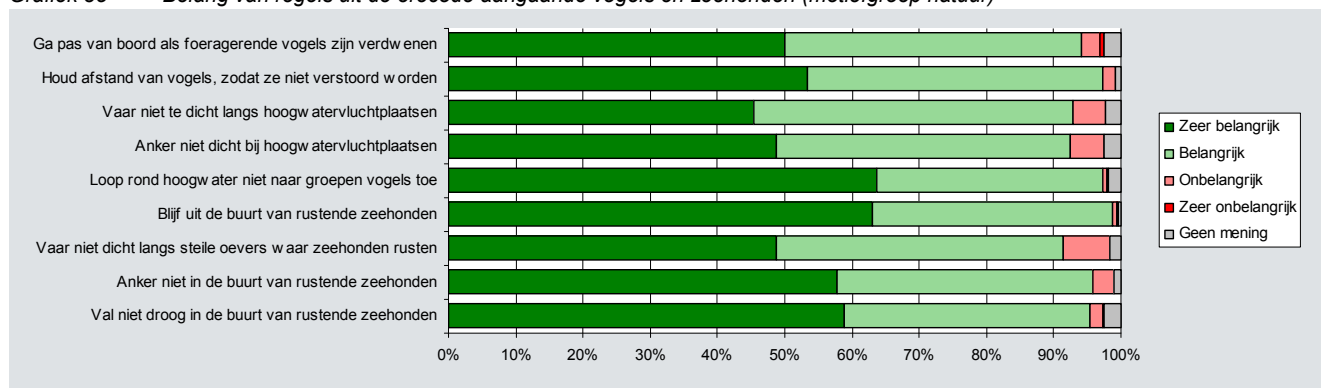


Grafiek 34 Belang van regels uit de erecode aangaande overige zaken? (motiefgroep gezelligheid)

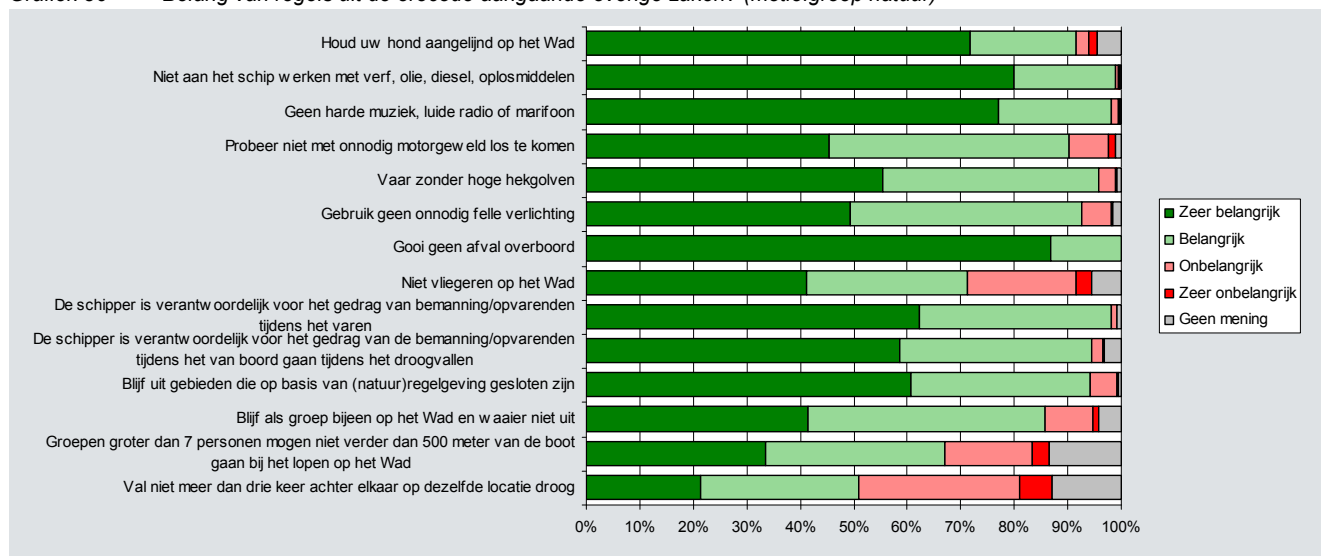


Motiefgroep natuur

Grafiek 35 Belang van regels uit de erecode aangaande vogels en zeehonden (motiefgroep natuur)

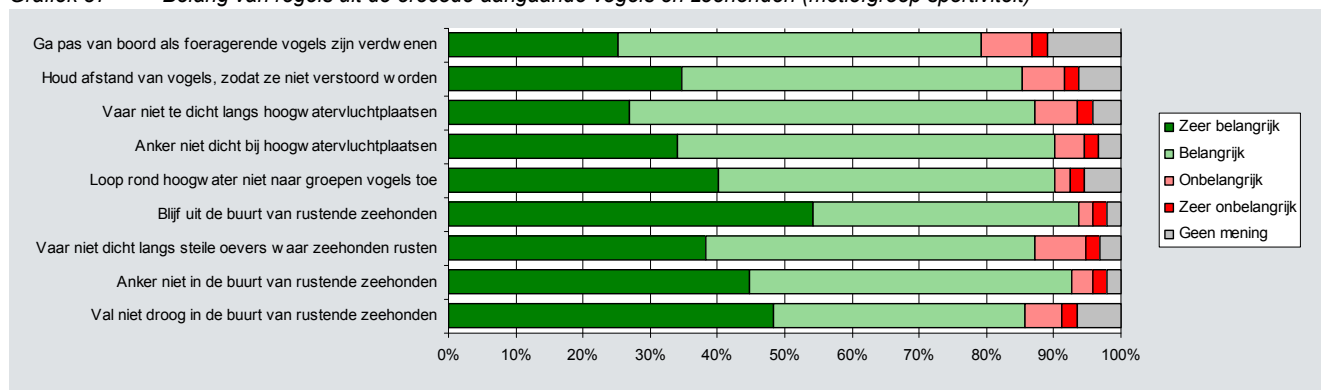


Grafiek 36 Belang van regels uit de erecode aangaande overige zaken? (motiefgroep natuur)

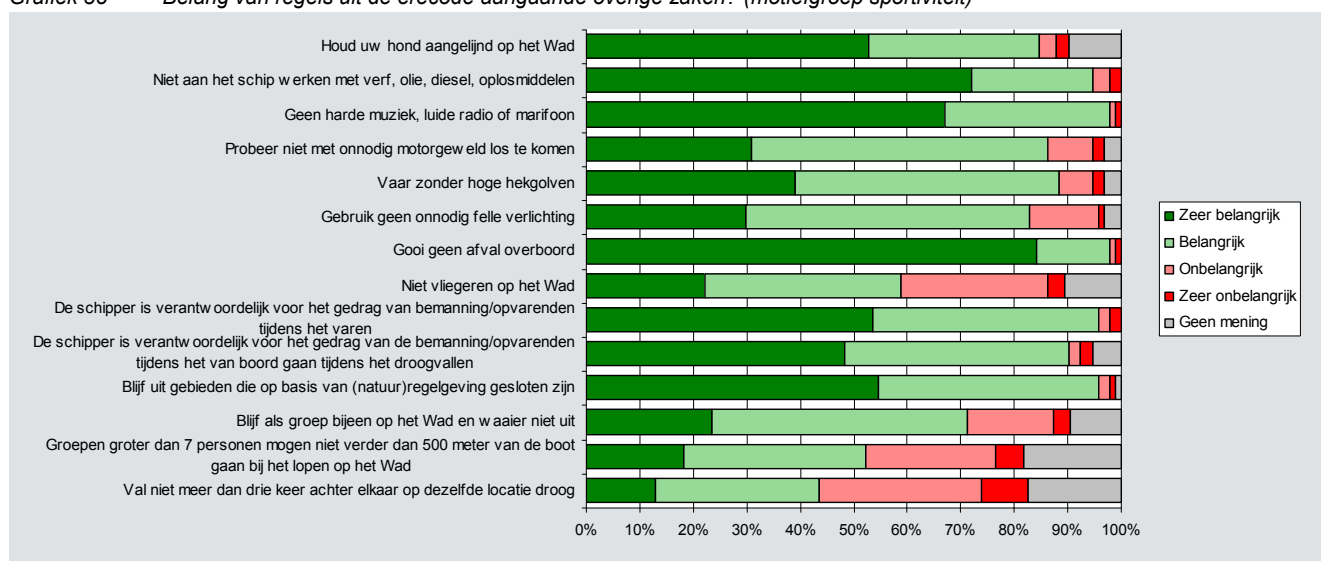


Motiefgroep sportiviteit

Grafiek 37 Belang van regels uit de erecode aangaande vogels en zeehonden (motiefgroep sportiviteit)

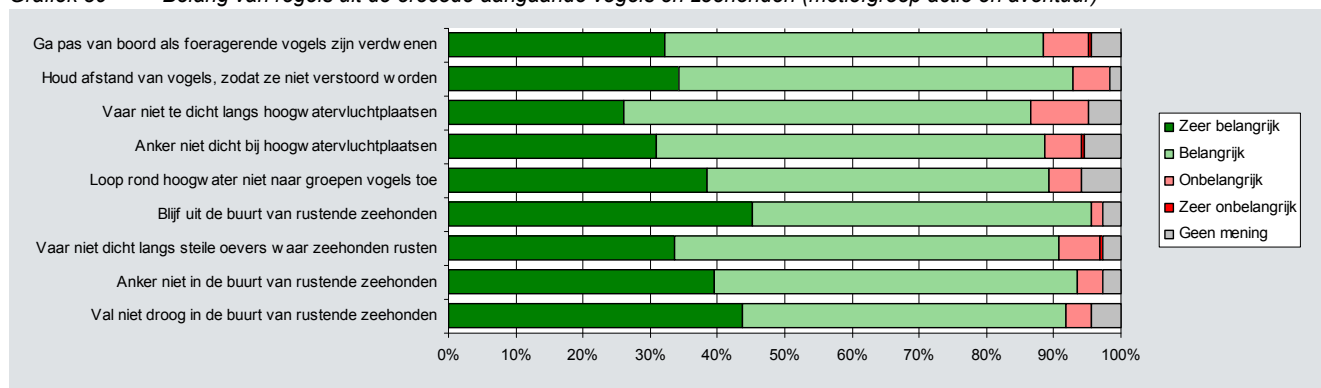


Grafiek 38 Belang van regels uit de erecode aangaande overige zaken? (motiefgroep sportiviteit)

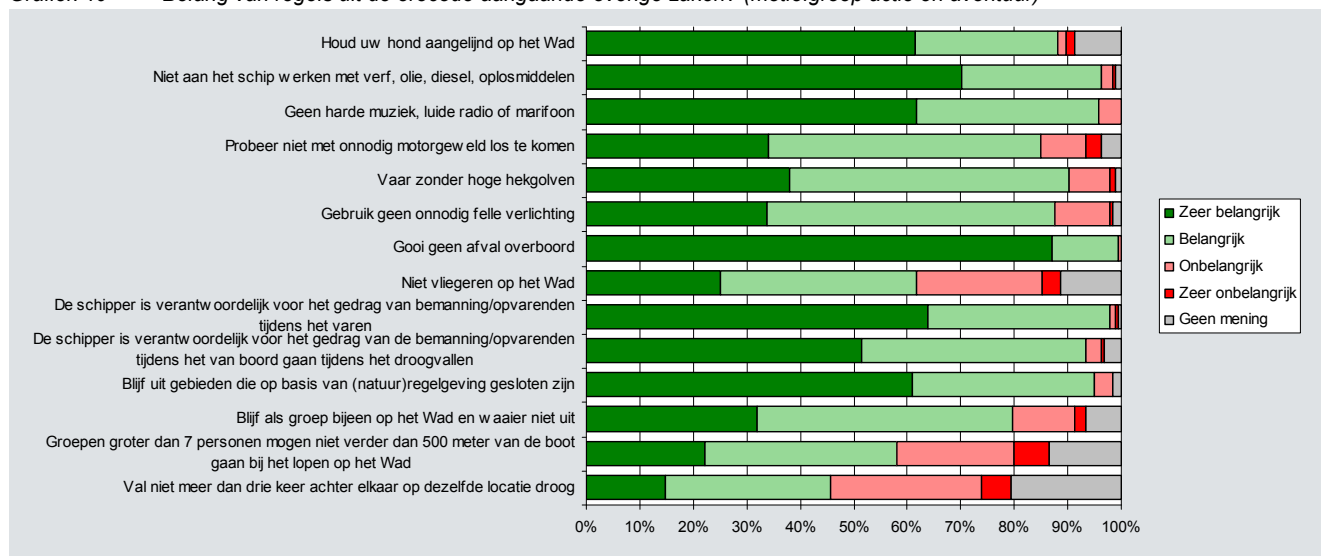


Motiefgroep actie en avontuur

Grafiek 39 Belang van regels uit de erecode aangaande vogels en zeehonden (motiefgroep actie en avontuur)



Grafiek 40 Belang van regels uit de erecode aangaande overige zaken? (motiefgroep actie en avontuur)



Bijlage 3 Vragenlijst

Onderzoek vaargedrag op de Waddenzee

De Waddenzee en de Waddeneilanden zijn een uniek en prachtig gebied. Het is een gebied met mooie natuur, waar rust en ruimte nog kunnen beleefd worden. Het zijn deze kwaliteiten die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op toeristen, onder andere vaarrecreanten.

Het Regionaal College Waddengebied (samenwerkingsverband tussen rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) is geïnteresseerd in de activiteiten van schippers op de Waddenzee. Door middel van een enquêteonderzoek willen wij informatie verzamelen over gedrag, voorkeuren en kenmerken van de wadvaarders.

Wij willen u vriendelijk verzoeken om mee te werken aan deze enquête. Wanneer u klaar bent met invullen, kunt u de enquête in de meegeleverde enveloppe terugsturen. Een postzegel is niet nodig. Wij willen u vragen de enquête binnen een week na ontvangst op te sturen. **Onder de eerste inzendingen zullen prijzen worden verloot (zie kader).** Alvast bedankt voor uw medewerking.

Let op:

De enquête gaat over uw activiteiten tijdens uw meest recente vaartocht, waarschijnlijk de vaartocht wanneer u de enquête heeft gekregen. Indien u een meerdaagse vaartocht maakt, dan gelden de vragen voor de gehele meerdaagse vaartocht.

Neem deel aan dit onderzoek en maak kans op één van onderstaande prijzen:

- Zwitsers horloge
(beschikbaar gesteld door www.texel.net)
- ANWB kadobon ter waarde van € 25,-
(beschikbaar gesteld door de ANWB)
- HISWA paraplu
(beschikbaar gesteld door de HISWA)
- Gratis overnachting in de Waddenhavens van Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog
(beschikbaar gesteld door de Waddenhavens)
- Waddenzee producten (Zonnebrand, Bodylotion en Wadden kruidenzout)
(beschikbaar gesteld door Stichting Sint Donatus)

In totaal worden meer dan 200 prijzen verloot.

Indien u uw adres invult op dit formulier krijgt u in ieder geval 10% korting op diverse vaararrangementen op de site www.vakantievaren.nl.

Allereerst willen wij u enkele vragen stellen over uw schip en het gezelschap waarmee u deze vaartocht maakt.

1. **Kunt u hieronder de groepssamenstelling aangeven waarmee u deze vaartocht vaart? (aantallen invullen a.u.b.)**

	Kinderen jonger dan 6 jaar
	Kinderen van 6 tot en met 17 jaar
	Volwassenen (vanaf 18 tot en met 34 jaar)
	Volwassenen (vanaf 35 tot en met 54 jaar)
	Senioren (vanaf 55 jaar)
	Honden

2. **Met welk type schip vaart u deze vaartocht?**

- Open motorboot
- Kajuitmotorboot
- Platbodem
- Kajuitzeilboot
- Anders, namelijk

3. **Is dit schip geschikt om droog te vallen?**

- Ja
- Nee

4. **Over welke van onderstaande voorzieningen beschikt u aan boord van het schip? (meerdere antwoorden mogelijk)**

- Radio
- Marifoon
- Laptop met wifi-internet
- PDA (-telefoon)
- Mobiele telefoon
- Digitale zeekaart
- Kaartplotter
- GPS
- Log en dieptemeter

5. **Is dit schip van u, en zo ja, wat is dan de vaste zomerligplaats van uw schip?**

- Nee, niet mijn eigen schip
- Ja, de zomerligplaats is:

..... (plaatsnaam)

De volgende vragen betreffen kenmerken van uw vaartocht.

6. **Maakt uw vaartocht deel uit van een vakantie?**
Zo ja, hoe lang duurt deze vakantie en hoeveel vaardagen heeft u tijdens deze vakantie?
(a.u.b. aantallen invullen)

- Ja, de vaartocht maakt deel uit van een vakantie:
 dagen vakantie
 vaardagen tijdens vakantie
- Vaartocht is een dagtocht en maakt geen deel uit van een vakantie

7. **Waar heeft u gevaren tijdens deze vaartocht?**
A.u.b. alle gevaren routeonderdelen aankruisen.
(meerdere antwoorden mogelijk)

Toelichting: bij onderstaande routes wordt ook de omgekeerde richting bedoeld

- Den Oever – Oudeschild (Texel)
- Den Helder - Oudeschild
- Oudeschild - Terschelling / Vlieland
- Oudeschild – Kornwerderzand
- Oudeschild - Harlingen
- Kornwerderzand - Harlingen
- Terschelling/Vlieland - Ameland
- Harlingen - Ameland
- Ameland – Schiermonnikoog
- Harlingen - Terschelling/Vlieland
- Lauwersoog - Schiermonnikoog
- Den Helder - Noordzee
- Oudeschild - Noordzee
- Terschelling / Vlieland – Noordzee
- Schiermonnikoog – Noordzee
- Anders, namelijk:

.....

8. **Welke havens heeft u tijdens uw vaartocht aangedaan?**
(meerdere antwoorden mogelijk)

- Den Helder
- Den Oever
- Harlingen
- Lauwersoog
- Noordpolderzijl
- Delfzijl
- Termunterzijl
- Nieuwe Statenzijl
- Texel
- Vlieland
- Terschelling
- Ameland
- Schiermonnikoog
- Duitse Waddenhavens
- Andere plaats, namelijk:

.....



9. **Welke havens in het Waddenzeegebied zijn uw favoriet?**
(maximaal 3 havens aankruisen)

- Den Helder
- Den Oever
- Harlingen
- Lauwersoog
- Noordpolderzijl
- Delfzijl
- Termunterzijl
- Nieuwe Statenzijl
- Texel
- Vlieland
- Terschelling
- Ameland
- Schiermonnikoog
- Duitse Waddenhavens
- Andere plaats, namelijk:

.....

10. **Hoeveel dagen vaart u gemiddeld per jaar op de Waddenzee?**

- dagen in het voorseizoen (tot en met juni)
- dagen in het hoogseizoen (juli en augustus)
- dagen in het naseizoen (vanaf september)

11. **Welke van onderstaande media heeft u gebruikt ter voorbereiding van uw vaartocht of tijdens de vaartocht zelf? (meerdere antwoorden mogelijk)**

- Tijdschriften voor zeilen / varen
- Verenigingsbladen
- Kranten (lokaal en regionaal)
- Internetsites / e-mail / Rss feeds
- Eileen
- Marifoon
- Radio
- Mobiele telefoon / sms
- Kaarten
- Almanakken
- Getijtafels
- Anders, namelijk:

.....

De volgende vragen gaan over activiteiten die u hebt ondernomen tijdens de vaartocht.

12. **Bent u tijdens deze vaartocht droog gevallen?**

- Ja
- Nee, ga naar vraag 17

13. **Bent u meerdere keren achter elkaar droog gevallen op dezelfde locatie?**

- Nee
- Ja, 2 -3 keer achter elkaar
- Ja, meer dan 3 keer achter elkaar

14. **Wat was de reden van het droogvallen?**

- Om gebruik te maken van de eb en vloedstromen
- Om van boord te gaan/ activiteiten op het wad te doen
- Als rustplek tijdens een vaartocht
- Om te genieten van de natuur
- Als alternatieve overnachtingsplaats
- Ik ben ongewild droog gevallen
- Anders, namelijk:

.....

15. **Indien u van boord bent gegaan tijdens het droogvallen, welke activiteiten heeft u dan ondernomen?**

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Wadlopen
- Vogels bekijken
- Zeehonden bekijken
- Vliegeren op het wad
- Mosselen / oesters / zeepieren zoeken
- Hond uitlaten op het wad
- Onderhoud aan de boot
- Anders, namelijk:

.....

16. **Indien u uw hond heeft uitgelaten op het wad, was de hond hierbij aangeliend of liep deze vrij rond?**

- Aangeliend
- Liep vrij rond
- Deels aangeliend, deels vrij

17. **Bent u in de buurt gekomen van groepen vogels?**

- Nee
- Ja: De vogels zijn niet weggevlogen toen ik dichtbij kwam
- De vogels zijn weggevlogen toen ik dichtbij kwam

18. **Bent u in de buurt gekomen van zeehonden?**

- Nee
- Ja: De zeehonden hebben mij niet opgemerkt
- Een zeehond stak zijn kop op toen ik in de buurt kwam
- Ik heb niet op de zeehonden gelet, dus weet ik niet of ze mij hebben opgemerkt

19. **Heeft u tijdens deze (wellicht meerdaagse) vaartocht wel eens 's nachts buiten een haven geankerd?**

- Ja
- Nee, ga verder met vraag 21

20. **Wat was de reden om 's nachts buiten een haven voor anker te gaan?**

- De haven was vol
- We konden de haven niet meer tijdig bereiken
- Ik vind het af en toe leuk om buiten een haven te ankeren
- Anders, namelijk:

.....

21. **Heeft u voor of tijdens uw vaartocht op een kaart gekeken of u langs beschermde gebieden zou komen?**

- Ja
- Nee, want Ik weet uit ervaring waar deze gebieden liggen
- Ik herken de gebieden als ik aan het varen ben
- Ik wist niet dat er beschermde gebieden zijn
- Anders

22. **Staat u stil bij het effect van uw activiteiten op de natuur in de Waddenzee?**

- Ja
- Nee

De volgende vragen gaan over de reden dat u de vaartocht over de Waddenzee heeft ondernomen.

23. Wat was voor u het belangrijkste motief om te gaan varen? (slechts 1 antwoord geven a.u.b.)

- Gezelligheid
- Natuur
- Sportiviteit
- Actie en avontuur

24. In hoeverre zijn onderstaande motieven voor u van belang geweest om te kiezen voor de Waddenzee?

	Zeer belangrijk	Belangrijk	Onbelangrijk	Zeer onbelangrijk	Geen mening
Rustig gebied	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Natuur en landschap	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Aanwezigheid vogels, zeehonden, vissen/bepaalde vissoorten	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Getijdengebied (eb en vloed)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Mogelijkheid tot droogvallen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Wadlopen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Bezoek van (één van de) Waddeneilanden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Ontdekken van een stukje Nederland	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Leuke havens, winkels en horecavoorzieningen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Mogelijkheden voor wandelen en fietsen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Uitdagende vaartocht	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Mogelijkheid om te vissen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

In de nu volgende vragen komen campagnes, beleid en regelgeving over de Waddenzee aan de orde. Wij zouden graag weten of u hiermee bekend bent.

25. Bent u bekend met de 'ik pas op het Wad' campagne?

- Ja
- Nee, ga naar vraag 27

26. Op welke wijze bent u bekend geraakt met de 'ik pas op het Wad' campagne? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Website www.ikpasophetwad.nl
- Folder / flyer
- Poster
- Vlag bij de haven/andere locatie
- Cursus / excursie
- Stand bij de HISWA
- Verenigingsblad
- Gehoord van anderen
- Anders, namelijk:

27. In hoeverre weet u van het bestaan af van beleid, wet en regelgeving en bent u bekend met de inhoud hiervan?

	Weet van het bestaan af	Bekend met de inhoud
De erecode voor Wadliefhebbers	<input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nee	<input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nee
Binnenvaart politiereglement	<input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nee	<input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nee
Gemeentelijke Verordening Waddenzegebied 1991	<input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nee	<input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nee
Wet en regelgeving voor bescherming van de natuur (Natuurbeschermingswet, Provinciale Wadloopverordening, Provinciale Milieuverordening)	<input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nee	<input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nee

Er is een ecode opgesteld voor mensen die op het Wad varen. In deze ecode zijn gedragsregels opgenomen voor activiteiten op de Wadden. In de volgende vragen komen deze regels aan bod.

28. Hoe belangrijk vindt u het naleven van de volgende regels ('de ecode') ten aanzien van vogels en zeehonden?

	Zeer belangrijk	Belangrijk	Onbelangrijk	Zeer onbelangrijk	Geen mening
Ga pas van boord als foeragerende vogels zijn verdwenen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Houd afstand van vogels, zodat ze niet verstoord worden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vaar niet te dicht langs hoogwatervluchtplaatsen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Anker niet dicht bij hoogwatervluchtplaatsen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Loop rond hoogwater niet naar groepen vogels toe	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Blijf uit de buurt van rustende zeehonden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vaar niet dicht langs steile oevers waar zeehonden rusten	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Anker niet in de buurt van rustende zeehonden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Val niet droog in de buurt van rustende zeehonden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

29. Hoe belangrijk vindt u het naleven van de volgende regels ('de ecode') ten aanzien van overige zaken?

	Zeer belangrijk	Belangrijk	Onbelangrijk	Zeer onbelangrijk	Geen mening
Houd uw hond aangelijnd op het Wad	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Niet aan het schip werken met verf, olie, diesel, oplosmiddelen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Geen harde muziek, luide radio of marifoon	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Probeer niet met onnodig motorgeweld los te komen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vaar zonder hoge hekgolven	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gebruik geen onnodig felle verlichting	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gooi geen afval overboord	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Niet vliegeren op het Wad	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
De schipper is verantwoordelijk voor het gedrag van bemanning/opvarenden tijdens het varen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
De schipper is verantwoordelijk voor het gedrag van bemanning/opvarenden tijdens het van boord gaan tijdens het droogvallen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Blijf uit gebieden die op basis van (natuur)regelgeving gesloten zijn	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Blijf als groep bijeen op het Wad en waaier niet uit	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Groepen groter dan 7 personen mogen niet verder dan 500 meter van de boot gaan bij het lopen op het Wad	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Val niet meer dan drie keer achter elkaar op dezelfde locatie droog	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>



U bent aan het einde van de vragenlijst gekomen. Wij willen u bedanken voor het invullen van de enquête. Onder de deelnemers aan dit onderzoek worden enkele interessante prijzen verloot. Als u kans wil maken op deze prijzen, vul dan a.u.b. onderstaand uw adresgegevens in. Iedereen die zijn adres invult krijgt in ieder geval 10% korting op diverse vaararrangementen op de site www.vakantievaren.nl.

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Emailadres:

Deze adresgegevens worden alleen gebruikt voor het verdelen van de prijzen en zullen niet voor andere doeleinden ingezet worden. Uw antwoorden op de vragen worden anoniem verwerkt.

**DIT IS HET EINDE VAN DE VRAGENLIJST
BEDANKT VOOR UW MEDEWERKING!**



